

VARI NAMONA LUKA NA ETOREATO

Luka vaġa-foforina guruġari

Luka tu doketa tarimana, ma ġia tu irau bese tarimana. Ġia tu dia mo Iesu ġena mero 12 vekaravari ai tarimana ta, senaġi ġia tu Paulo ġesi erakaorakaoto-ġoi tauna.

Luka na mai Vari Namona tu Teofilo ġena etoreato. Etoreato laġanina tu 60 beiaġo 65 fakanai ta, mo tu Iesu emaseto murinai.

Luka ġena ura baregona Teofilo e Grik tarimari ema tarimarima mabarari maki beġene riba, Iesu tu Barau na evaġa-moġoniato, e tarima namo vedaureana, e tarimarima na Barau ġena vevaġa-maġuri beġene ġabia ġana uranai eruġa-boroġirito, benamo ġeri rakava eġwaiato, satauro ai emaseto, ema Iesu ġereġana ġenana moġo Barau ġena vevaġa-maġuri tarimarima na beġe ġabiani.

Luka ġena toretore tu maiġesina eboioġaiato:

1. Iesu keina na beiaġo mo etarimato varina - karoa 1:1-4:13
2. Iesu ġena vetuġunaġi ġauveiri eveirito variri - karoa 4:14-21:38
3. Iesu ġena midigumidigu ema ġena mase variri - karoa 22-23
4. Iesu ġena variġisi-ġenoġoi, e ġena tarimarima ġeri ai efoforito, ema guba vanuġana evaraġeto variri - karoa 24

Luka na Vari Namona etoreato Teofilo ġena

¹ Vere taumu Teofilo, ġoi atore-vinimuni. Tarimarima ġutuma Iesu na eveirito veiġari ġita fakarai variri varau ġetorerito.

² Tovotovona na tarimarima na matari na ġeġitarito dagarari ema ġeġobata-iaġirito variri ilailari ġevaġa-ribarato.

³ Moġa lorinai au maki atuġamaġini, namona maiġa, Vere o, karakara ġeġorato dagarari sigana toġana na bavetau-ġitakauri, benamo ġeġorato ilailari ai ama torerini ġoi ġemu.

⁴ Benamo vau bono riba, ġevaġa-ribamuto-ġoi guruġari tu moġoni veġata.

Ioane Babatiso ġena ġora ġekiraġi-foforiato

⁵ Heroda, vere barana o kini, na Iudea tanona eġitaġauato-ġoi nuġanai, Rubu Veaġa verena ta etanuto-ġoi arana Sakaria, Abia ġena doġoro tarimana. Ġaraġona arana tu Elisabeta. Ġia maki Arona senena, Rubu Veaġa vereri doġorori vavinenena.

⁶ Ġia tauri ruarua tu vei-iobukaiobuka tarimari Barau ġoiranai. Vereġauka ġena taravatu ema vevaġa-naġi mabarabarari ġekorana-iaġirito-ġoi ma nuġari mabarari ġesi.

⁷ Senaġi tauri ruarua asi naturi, korana Elisabeta tu gabani, ema ġia tauri ruarua tu varau ġeġaukato.

⁸ Ġaro ta Sakaria ġena vevaġa-veaġa ġauveiri eveirito Rubu Veaġai Barau ġoiranai, korana ġena doġoro ġeri nega dainai.

⁹ Benamo Rubu Veaġa vereri ġeri veiġa ilailanai Sakaria ġeġabi-hidiato, muramura ma bonana namona bene gabu ġana. Moġa lorinai erakatoġato Vereġauka ġena Rubu Veaġa nuġanai,

10 a tarimarima mabarari tu murikai ġeġurigurito-ġoi muramura egabuto-ġoi nuġanai.

11 Benamo Vereġauka ġena aneru ta ġia ġenai eforito, muramura goġuna ma bonana fatana veaġana aroriba rekenai eruġataġoto-ġoi.

12 Sakaria na eġitaiato nai, nuġana efarevaġito ema egarito.

13 Senaġi aneru na ekiraiato, ekirato, “Sakaria, asi nogari, korana ġemu ġauġau Barau na be-seġaġia. Ġaraġomu Elisabeta na natumu ta beġabiani, arana bono vatoa Ioane.

14 Ġoi boiakuni, boverereni, tarimarima ġutuma maki ġia bemaġurini nai, beġe iakuni.

15 Korana Vereġauka ġoiranai ġia tu vere baregonai beiaġoni. Ġia tu vine nanuna asi bene niua ema niuniu dagarari gwaġiġiri maki asiġina moġo. Ġia roġo sinana dianai, Iauka Veaġa na bevaġa-vonuani.

16 Ġia na Isaraela tarimari vovoka beġori-kurerini Vereġauka, ġeri Barau, ġenai.

17 Vereġauka ġoiranai berakani Elia peroveta tarimana ġena kokore ema ġena seġuka kavana. Tama e natu ġia na ma bevaġa-tanu vegogorini. Kira-sirivaġi tarimari maki bevaġa-tanu kurerini, vei-iobukaiobuka tarimari ai beġe iaġoni; benamo ġia na tarimarima beġabi-torerini Vereġauka ġena.”

18 Sakaria na aneru ekiraiato, ekirato, “Au tu kamasi baribaiani? Au tu ġauka, ġaraġogu maki beġauka.”

19 Aneru evaġa-veseto, ekirato, “Au tu Gabriela, Barau ġoiranai aruġani. Barau na au betuġugu,

bana vaḡa-guruḡamu ema mai vari namona bana kira-varamu.

²⁰ Senaḡi au ḡegu guruḡa asi ovaḡa-moḡoniani nai, ḡoi murumu bebubuni, asi boguruḡani, beiaḡoni mo, mai guruḡa anina bea ḡorani ḡaronai. Akiraḡirini dagarari ḡeri nega korikori ai beḡe ḡorani.”

²¹ Mai veḡa eḡorato-ḡoi nuḡanai, tarimarima na ḡenari-kavaiato nai, ḡeverorito karase nai Sakaria Rubu Veaḡa nuḡanai ea kwaibo-rakavato.

²² Eraka-rosito nai, asi evaḡa-guruḡarito, benamo ḡeribato, ḡia tu emata-vanaḡito, kara ta eḡitaiato Rubu Veaḡa nuḡanai. Benamo ḡia na vetoḡai moḡo evaḡa-ribarito, asi eguruḡato, korana muruna ebubuto nai.

²³ Sakaria ḡena ḡauvei ḡarori Rubu Veaḡai evaḡa-koririto murinai, eḡenoḡoito ḡena vanuḡa ḡana.

²⁴ Moḡa murinai ḡia ḡaraḡona Elisabeta varau ekuḡato, benamo ḡue imaima (5) etanuvekuretoḡato numai.

²⁵ Ekirato, “Vereḡauka na bevetuḡagu, maḡesina au ḡegu ai beveia. Ḣegu maiaka tarimarima ḡoirari ai beḡabi-vaḡia.”

Iesu ḡena ḡora aneru na ekiraḡiato

²⁶ Elisabeta ma banina ḡue imaima sebona (6) nuḡanai, Barau na aneru ta arana Gabriela etuḡuato vanuḡa ta Galilea nuḡanai arana Nasareta ḡana.

²⁷ Ḣuiato ta monai. Ḣia tu ma kirakauna arana Iosefa, Davida ḡena doḡoro tarimana. Mo ḡuiato arana tu Maria.

28 Aneru ġia ġenai eiaġoto, ekirato, “Ġaro namona, Vereġauka tu ġoi ġesi ema ġena vevaġa-namo bara ġoi ġemu ai.”

29 Maria na mai guruġa eseġaġiato nai, nuġana evekwaraġi-rakavato, etuġamaġito mai vevaġa-namo anina tu kara.

30 Benamo aneru na ma ekiraiato, ekirato, “Maria, asi nogari, Barau na ġena namo e varevare-bara ġoi iatamu ai betorea.

31 Ġoi tu bokuġani ema mero ta boġabiani, arana bono vatoa Iesu.

32 Ġia arana bevaraġeni ema beġe kiraġiani Iaru-korokoro Barauna Natuna. Barau tuġutuġu na kini ai bevaġa-iaġoani, ġia senena Davida kavaġa.

33 Ġia tu vere tuġutuġu ai beiaġoni, vere betanuvanāġi vanaġini Iakobo besena ġeri, ġena Basileia asi bekorini.”

34 Maria na aneru ekiraiato, ekirato, “Mai tu kamasi beġorani? Au tau ta ġesi tu roġosi baġana gena-vegogo.”

35 Aneru na evaġa-veaseato, ekirato, “Iauka Veaġa ġoi iatamu ai befoforini, Barau ġena seġuka na beboroġimuni. Moġesina nai ġoi ġemuna be-maġurini merona veaġana tu Barau Natunai beġe kiraġiani.

36 Bono riba, ġoi garagaramu Elisabeta, ġia varau beġauka, senaġi ma banina. Ribamu, tari-marima na ġekiraġiato-ġoi, ġia tu gabani vavinenā ġetato-ġoi, senaġi toma ġena ġue imaima sebona (6) maġa.

37 Korana Barau tu dagara mabarari veiveiri ma ribana.”

38 Maria ekirato, “Au tu Veregāuka gēna vetuḡunaḡi vavinegu, be bokira kavana au gēgu ai bene ḡora.” Benamo aneru na eraga-kwaneato, erakato.

Maria Elisabeta gēnai eiaḡoto

39 Mo negai Maria evariḡisito, Iudea ḡorori vanuḡana ta ḡana eraga-iaḡoto.

40 Monai Sakaria gēna numai eraḡekauto, Elisabeta evaḡa-namoato.

41 Elisabeta na Maria gēna vevaḡa-namo guruḡana eseḡaḡiato nai, natuna tu diana nuḡanai eḡarevato, benamo Elisabeta Iauka Veaḡa na evaḡa-vonuato, mamina eḡabiato.

42 Benamo eguruḡa-baregoto, ekirato, “Vavine vefakari ai Barau gēna vevaḡa-namo ḡoi iatamu ai tu barego vedaurea, ema boḡabiani merona iatanai maki!

43 Senaḡi au gēgu namo tu kara Veregāuka sinana gēgu ai beiaḡoma?

44 Ġemu vevaḡa-namo guruḡana baseḡaḡia nai, natugu tu nuḡagu ai eiakuni nai eḡarevani.

45 Ġoi overereni, korana oveḡabi-dadamato, Veregāuka gēna guruḡa bemoḡonini otato nai.”

Maria gēna iaku marina

46 Benamo Maria ekirato, “Au nuḡagu na Veregāuka evaḡa-raḡeani.

47 Au iaukagu na maki au vaḡa-maḡurigu Barauna eiaku-viniani,

48 korana tu au, gēna vetuḡunaḡi vavinena, gēgu tanu lealeai roḡo etuḡamaḡi-taḡoguni!

Mainana, beiaḡoni mo,
ḡuru mabarari beḡe kirani,
Barau ḡena vevaḡa-namo tu
au iatagu ai beḡe toni,

⁴⁹ korana tu veiḡa baregori
Seḡuka Barauna na au ḡegu ai beveiri.
Ḡia arana tu veaḡa.

⁵⁰ Ḡena vetuḡaḡwa tu
ḡia ḡegari-viniani tarimari
iatari ai betoreani,
ḡuru ta beiaḡoni ḡuru ta
iatari ai betanuni.

⁵¹ Ḡia ḡimana eḡabi-vaisirito seḡukana na
ḡeveiavini tarimari elai-karovorito.

⁵² Ḡia na vere baregori
ḡeri tanutanu gaburi na
edori-firiḡorito,
a tanu lealea tarimari
ḡia na eḡabi-vaisirito.

⁵³ Vito tarimari maki dagara namori ai evaḡa-
vonurito,
a farefare vovoka tarimari
ḡia na ḡimari kori
evaḡa-ḡenoḡoirito.

⁵⁴ Ḡena kiraḡitore ḡita tubura ḡatara Isaraela
tarimari ḡesi asi etuḡa-rekwarito,
ema ḡia eiaḡomato
ḡena vetuḡunaḡi tarimari Isaraela bene vaḡa-
kavari ḡana,

⁵⁵ senera ekiraḡitore-vinirito ilailana.
Aberahamo ma besena ḡesi roḡo bevetuḡa-ḡwa
vanaḡi-vanaḡirini, etato.”

⁵⁶ Maria monai tu Elisabeta ġesi ġetanuto ġue toitoi (3). Moġa murinai ġena vanuġa ġana ma eġenoġoi-iaġoto.

Ioane Babatiso emaġurito

⁵⁷ Elisabeta ġena ġabi ġarona varau eraġasito nai, mero ta eġabiato.

⁵⁸ Benamo sevinai ġetanuto tarimari ema garagarana na varina ġeseġaġiato nai, ġia ġesi ġeikaku-vegogoto, korana Vereġauka ġena namo e varevare-bara ġia ġenai eġorato nai.

⁵⁹ Ġaro vaġa-imaima toitoinei (8) mero tauġanina kefina beġene lama-vaġia ġana ġevevogoto. Mai ġaro sebonai maki arana beġene vatoa Sakaria, tamana beġene turaia ġetato.

⁶⁰ Senaġi sinana asi eurato nai ekirato, “Asiġina! Ġia arana tu Ioane.”

⁶¹ Ġia ġekirato, “Senaġi ġoi ġemu bese nuġanai mai ara tu asiġina!”

⁶² Benamo ġia na mero tamana ġimari ai moġo ġedanaġiato, mero arana tu deikara beġene si.

⁶³ Sakaria na toretore vetuġuna ta ekiraġiato, benamo maiġesi etoreato, “Ġia arana tu Ioane.” Benamo mabarari nuġari ġefarevaġito.

⁶⁴ Monai vau muruna evekeoto, meana maki eroroġototo, benamo eguruġato, Barau evaġa-namoato.

⁶⁵ Moġa lorinai seviri ai ġetanuto tarimari mabarari ġeġaba-rakavato ema mo veiġa varina Iudea ġoro vanuġari mabarari nuġari ai ġevari-fuato.

66 Varina ġeseġaġiato tarimari mabarari na ġetuġamaġi-iaġiato, ġekirato, “Mai mero tu kamasi beveini?” Korana tu Vereġauka ġimana seġukana tu ġia iatanai.

Sakaria ġena mari

67 Ioane tamana Sakaria Iauka Veaġa na evaġa-vonuato, benamo Barau ġena guruġa evaġa-foforiato, ekirato,

68 “Vereġauka,
Isaraela tarimari ġeri Barau,
sivaġa-namoa,
korana tu ġia ġena bese
tarimari eiaġoma-vinirito
bene voi-ġenoġoiri ema
bene vaġa-maġuriri ġana.

69 Vevaġa-maġuri tauna ma seġukana ġesi
etuġuato ġita ġera,
ġia tu ġena vetuġunaġi tauna
Davida garakana.

70 Mai kiraġitore tu
ġena peroveta tarimari veaġari na irau laġani ai
ġekiraġi-foforiato:

71 Ġita tu ġia na ekira-ġaurato,
ġevetari-vinirani ema ġebaru-vinirani tarimari
ġimari na ġia na bevaġa-maġurirani etato.

72 Ekirato maki, ġita tubura ġatara bevetuġa-
ġwarini,
ema ġena kiraġitore veaġana
asi betuġa-rekwaiani.

73 Ġia na ġita senera Aberahamo ekiraġitore-
viniato,

74 benamo ekirato, ġevetari-vinirani tarimari
ġimari na beġabi-maġurirani.

Benamo vetuġunaġina bisini iaġo-vini asi garira
ġesi.

75 Ġoiranai bisini raka ma veaġara e ma
iobukaiobukara ġesi
ġera maġuri ġarori mabarari ai.

76 Natugu o, ġoi tu Iaru-korokoro Barauna ġena
peroveta tarimana beġe kiraġimuni,
korana tu boraka-guineni Vereġauka ġena dabara
bono vaġa-maġataia ġana.

77 Ġena bese tarimari
bono vaġa-ribari,
ġia na ġeri rakava bene tuġamaġi-fitoġari ema
bene vaġa-maġuriri.

78 Korana ġita ġera Barau ġena vetuġaġwa tu
barego ġita ġerai.

Ġaro eraġekauni mamana kavana vevaġa-maġuri
ġita iatarai betanuni.

79 Benamo mukunai e mase gari nuġanai ġetanuni
tarimari bevaġa-mamarini,
ema maino dabaranai beġori-kaurini.”

80 Ioane ebaregoto ema iaukana egwadato.
Tano fakanai etanuto-ġoi, eiaġomato mo, Isaraela
tarimari ġeri ai efoforito ġarona.

2

Iesu ġena ġora

1 Mo negai Kaisara Augusto, Roma ġeri vere,
na ġena vevaġa-naġi etuġuato, tanobara tari-
mari mabarari arari beġene toreri, sensisi beġene
ġabia.

² Mai tu sensisi giniginena, Kwirinio na Siria evereato-ḡoi neganai ḡeḡabiato.

³ Moḡa lorinai tarimarima mabarari arari toretoreri uranai tata ḡeri vanuḡa korikori ḡana ḡeḡenoḡoito.

⁴ Iosefa maki erakato. Nasareta, Galilea rekena vanuḡa ta na, Betelehema ḡana eiaḡoto, Iudea rekena vanuḡa ta, Davida ḡena vanuḡa. Mo ḡana eiaḡoto, korana ḡia tu Davida ḡena doḡoro tarimana.

⁵ Monai arana beḡene torea ḡana, ḡia kirakauna Maria ḡia ḡesi ḡeiaḡoto. Ḗia tu ma banina.

⁶ Tauri ruarua monai ḡetanuto-ḡoi nuḡanai, ḡena ḡabi ḡarona varau evotuto.

⁷ Ḗia eḡabito, mero guinena eḡabiato, dabuḡai eseḡoato, boromakau ḡeri ḡaniḡani fatanai evaḡa-genakauato, korana varivari tarimari ḡeri numa asi faka ta dainai.

Mamoe narinari tarimari ma aneru ḡesi

⁸ Mo tano monai mamoe ḡenaririto-ḡoi tarimari kota tu boḡai ḡetanuto-ḡoi, boḡi ai ḡeri mamoe ḡeḡitaḡaurito-ḡoi.

⁹ Benamo Vereḡauka ḡena aneru ta ḡia ḡeri ai eforito, Vereḡauka mamana na emama-taririto; ḡegari-rakavato,

¹⁰ senaḡi aneru na ekirarito, ekirato, “Asi ḡogari! Vari Namona au na baḡwa-iaḡomaia ḡomi ḡemi, tarimarima mabarari vaḡa-iakuri ema vaḡa-verereri ḡana.

¹¹ Maitoma Davida ḡena vanuḡai ḡemi vevaḡa-maḡuri tarimana bemaḡuri, Keriso Vereḡauka!

12 Vetoḡana tu maiḡa, mero raraka-raraka boḡo doḡariani boromakau ḡeri ḡaniḡani fatanai genakau, dabuḡa na beseḡoa.”

13 Benamo asikauna guba aneruri ḡutuma mai aneru sebona ḡesi ḡefofori-barato, Barau ḡevaḡa-namoato, ḡekirato,

14 “Guba tuḡuna vanigerenai Barau beḡene vonevone-raḡe vinia, ema tanobarai maino ḡia na eiaunamo-vinirini tarimari na beḡene ḡabia!”

15 Aneru mabarari na ḡeraga-kwanerito, guba ḡana ḡeḡenoḡoito murinai, mamoe ḡitaḡauri tarimari ḡeguruḡa-vegogoto, ḡekirato, “Ḡita tu Betelehema ḡana si-iaḡo, Vereḡauka na bevaḡa-ribara dagarana sia ḡitaia.”

16 Benamo ḡeraga-iaḡoto, Maria e Iosefa ḡedoḡaririto, mero keina maki boromakau ḡeri ḡaniḡani fatanai genataḡonai ḡeḡoitaḡoato.

17 Mero ḡeḡitaiaato, benamo aneru na ḡevaḡa-ribarito mero varina ḡekiraḡi-foforiato.

18 Benamo ḡeseḡaḡito tarimari mabarari mamoe ḡitataḡori tarimari ḡeri guruḡa na nuḡari ḡefarevaḡito.

19 Maria na mo guruḡa mabarari nuḡanai etorerito ema etuḡamaḡirito-ḡoi.

20 Mamoe ḡeḡitaḡauto-ḡoi tarimari ḡeḡenoḡoito, Barau ḡevevato-iaḡiato, ḡevaḡa-raḡeato, korana ḡeseḡaḡirito ema ḡeḡitarito dagarari tu moḡoni, aneru na ḡia evaḡa-ribarito ilailana.

Iesu arana ḡevatoato

21 Ĝaro vaĝa-imaĵa toitoĵina (8), mero tauĝanina kefina beĝe lama-vaĝiani ĝaronai, ĝia arana ĝevatoato, Iesu. Sinana na roĝosi bene ĝoitaĝoa nuĝanai, aneru na ekiraĝiato arana ĝeviniato.

Iesu Rubu Veaĝai ĝea vaĝa-foforiato

22 Mero eĝorato ĝaro gabana vasivasi (40) murinai, ĝia ĝeri veiareva ĝarona eraĝasito, Mose ĝena taravatu ekirani ilailanai. Benamo Iosefa e Maria na Iesu Ierusalema ĝana ĝeĝwa-iaĝoato, Vereĝauka ĝoĵiranai ĝea vaĝa-foforia ĝana.

23 Korana Vereĝauka ĝena taravatu ekirani, “Ĝora guine merori mabarari tu veaĝa Vereĝauka ĝena.”

24 Vere-ĝauka ĝena taravatu ilailana varevare dagarana beĝene vinia ĝetato, pune ruarua o pune variĝuri ruarua.

25 Tau ta Ierusalemai etanuto-ĝoi, arana tu Simeona. Ĝia tu vei-iobukaiobuka tarimana ema Barau ĝena taravatu ekorana-iaĝiato-ĝoi tarimana. Ĝia na Isaraela ĝeri vevaĝa-maĝuri enariato-ĝoi ema Iauka Veaĝa na evaĝa-vonuato.

26 Iauka Veaĝa na maki evaĝa-guruĝaiato, ekirato, ĝia asi roĝo bemaseni mo, Keriso, (Barau na ekiraĝi-toreato vevaĝa-maĝuri tauna), roĝo beĝitaĵiani.

27 Iauka Veaĝa na Rubu Veaĝa nuĝanai Simeona eĝori-toĝaiato vau, Iesu tamana ema sinana na ĝeĝwa-toĝaiato, taravatu ekirani veĝana beĝene veia ĝana.

28 Benamo Simeona na mero eĝabiato, efaniato, Barau evaĝa-namoato, ekirato,

29 “Vereḡauka, ḡemu vetuḡunaḡi tauna mai vau bono tuḡu-fitoḡagu, ma mainogu ḡesi mai baiaḡoni ḡemu kiraḡitore vaḡa-ilailana.

30 Varau ḡemu vevaḡa-maḡuri matagu na bama ḡitaia,

31 ḡoi na ovei-toreato tarimarima mabarari ḡoirari ai.

32 Mamana maiḡa, bese irauirau vaḡa-mama-iaḡiri, ma ḡoi ḡemu bese Isaraela vevato-iaḡiri ḡana.”

33 Mero tamana e sinana na Simeona ḡena guruḡa ḡeseḡaḡito nai, ḡeḡaba-rakavato.

34 Benamo Simeona na tauri ruarua evaḡa-namorito, Maria ekiraiato, ekirato, “Mai mero na Isaraela tarimari ḡutuma vaḡa-ketori ema ḡutuma vaḡa-vaisiraḡeri ai beiḡoni. Ḣia tu vetoḡa ta Barau ḡenana, tarimarima ḡutuma na beḡe kiraḡi-fitoḡaiani,

35 moḡesi tarimarima nuḡari vekuretoḡari dagarari mabarari beḡea foforini. Ḣoi, Maria, maki midigumidigu asikei boḡoitaḡoni, noḡa moḡo lorumu kaia na beḡe gwanu-toḡaiani midiguna kavana.”

36 Monai peroveta vavinena ta arana Ana. Ḣia tu Fanuela natuna, Asere ḡena doḡoro vavinena. Ḣia tu eveḡaraḡoto, laḡani imaima ruarua (7) ḡaraḡona ḡesi ḡetanuto,

37 benamo evabuto, laḡani gabana imaima ma gabana toitoi vasivasi (84) etanuto, varau eḡaukato. Rubu Veḡa asi eraga-kwaneato,

laḡani e boḡi ai Barau etoma-rakariḡo viniato-ḡoi, eḡuriḡurito-ḡoi ema eḡaniveaḡato-ḡoi.

³⁸ Mo hora sebonai ḡia maki eraḡasito, benamo Barau evaḡa-namoato, Ierusalemā vaḡa-maḡurina ḡenariato-ḡoi tarimari ḡoirari ai mai mero varina ekiraḡiato.

Nasareta ḡana ma ḡeḡenoḡoito

³⁹ Iosefa ema Maria na Vereḡauka ḡena taravatu ekirani veiḡari mabarari ḡeveirito murinai, Galilea ḡana ḡeḡenoḡoito, ḡeri vanuḡa Nasareta ḡana.

⁴⁰ Mai mero ebaregoto ma gwadana ḡesi; Barau ḡena iaunega na evonuvonu-raḡeto ema ḡena namo e varevare-bara tu ḡia iatanai.

Iesu Rubu Veaḡa nuḡanai

⁴¹ Laḡani mabarari nuḡari ai Iesu tamana ema sinana tu Ierusalemā ḡana ḡeiaḡoto-ḡoi, Pasova verekona dainai. (Moḡa tu Iuda tarimari mase aneruna na evanaḡirito moḡo, asi evaḡirito verekona).

⁴² Iesu ḡena laḡani gabanana ruarua (12) eḡabiato nai, ḡia maki tamana ema sinana ḡesi vereko urana ḡeiaḡoto, ḡeveito-ḡoi kavana.

⁴³ Vereko ekorito murinai, ḡeḡenoḡoito ḡeri vanuḡa ḡana, senaḡi ḡia asi ribari, Iesu tu Ierusalemāi ḡeraga-kwaneato.

⁴⁴ Ḡia ḡeri tuḡamaḡi Iesu tu ḡia ḡesi. Ḡaro sebona ḡerakato murinai, garagarari ema ḡatari fakari ai ḡevetauato.

⁴⁵ Ḡevetauto nuḡanai asi ḡeḡoitaḡoato, moḡa lorinai ma ḡeḡenoḡoito Ierusalemā ḡana Iesu vetauetauna.

46 Ĝaro toitoi murinai ĝeĝoitaĝoato, Iesu tu Rubu Veaĝa nuĝanai Iuda tarimari ĝeri ve-vaĝa-riba tarimari ĝesi. Barau ĝena guruĝa ĝekiraĝirito-ĝoi eseĝaĝirito-ĝoi ema ĝia na maki edanaĝirito-ĝoi mai guruĝa aniri tu kara.

47 Mabarari na Iesu ĝena vedanaĝi ema evaĝa-veseto guruĝari ĝeseĝaĝito nai, ĝeĝaba-rakavato.

48 Iesu tamana ema sinana mainai ĝeĝoitaĝoato nai, nuĝari ĝefarevaĝi-rakavato, benamo sinana na ekiraiato, ekirato, “Natugu, karase nai ĝoi na ĝai maiĝesi boveima? Ĝoi tamamu ema au tu ĝoi daimu ai dabarama maki beĝe doko, kamasi ta mai bovei baĝasi.”

49 Iesu ekirato, “Karase nai au ĝovetauguni? Ĝomi asi ribami au tu Tamagu ĝena numai?”

50 Senaĝi ĝia asi ribari, Iesu karase maiĝesina evevaĝa-veseto.

51 Moĝa murinai Iesu tamana ma sinana ĝesi ĝeĝenoĝoito Nasareta ĝana. Ĝeri guruĝa mabarari eiaĝo-vinirito-ĝoi. Maiĝeri dagara ĝeĝorato mabarari Maria na nuĝanai etorerito ema etuĝamaĝi taĝorito-ĝoi.

52 Iesu efutuato ma iaunegana ĝesi, Barau ema tarimarima na maki ĝeuraviniato-ĝoi.

3

Ioane Babatiso eĝobatato

Ioane 1:19-28

1 Tiberio Kaisara, Roma ĝeri vere, evereto laĝani gabanana imaima (15) nuĝanai, Pontio

Pilato tu Iudea ġeri gavana, Heroda tu Galilea verena, tarina Filipo tu Iturea ma Trakoniti tanori ġeri vere, Lisania tu Abilene verena.

² Anas ma Kaiafas tu Rubu Veāġa vereri baregori. Mo negai Barau na Ioane Sakaria evaġa-guruġaiato tano fakanai.

³ Benamo Ioane na Ioridana ġarukana tanona mabarana eraka-vaġa-ġauato, eġobatato-ġoi, tarimarima ġeri rakava ġerina beġene vetuġamaġi-kure e beġene raka-kure, ema babatiso beġene ġabia, Barau na ġeri rakava bene tuġamaġi-fitoġari ġana.

⁴ Isaia, peroveta tarimana, ġena bukai etoreato ilailanai, ekirato,

“Tarima ta tano fakanai ekeani, ekirani,

‘Vereġauka ġena dabara ġoiarevaia,

ġena iaġoma dabarana ġovaġa-maoromaoroa.

⁵ Douka gaburi mabarari

boġono vaġa-vonuri,

ġoro baregori e ġoro keiri mabarari boġono vaġa-faiarari.

Dabara ġeġeva-ġeġevari

boġono vaġa-maoromaorori,

ema dabara koufakoufari maki boġono vaġa-vonuri.

⁶ Benamo tarimarima mabarari na Barau ġena vevaġa-maġuri beġe ġitaiani!’ ”

⁷ Tarimarima ġutuma Ioane ġenai ġeiaġoto, bene babatisori ġana. Benamo Ioane na eġobatarito, ekirarito, “Ġomi mota naturi, dei na bekirami, Barau ġena vevaġa-maoro ġenana boġo raga-maġurini?”

⁸ Ĝemi rakava ĝerina boĝono vetuĝamaĝi-kure, ema boĝono raka-kure Barau ĝenai, benamo ĝemi maĝuri ai ĝwaĝwa namori boĝono buri. Asi boĝono kira, ‘Aberahamo tu ĝai tamama, (be Barau na beĝabi-raĝemani).’ Korana boĝono riba, Barau tu ma seĝukana Aberahamo natuna tu mai fore ĝerina bevaĝa-ĝorarini!

⁹ Koko tu ĝau korari ai varau beĝe toreri. Benamo ĝwaĝwa namori asi beĝe ĝwani ĝauri mabarari tu beĝe basirini, karavai beĝe fiu-raĝerini.”

¹⁰ Vegogo tarimari na Ioane ĝedanaĝiato, ĝekirato, “Be, ĝai tu kara baĝana vei?”

¹¹ Ĝia na evaĝa-veserito, ekirato, “Ĝomi deidei ĝemi sedi ruarua nai, ta tu asi ĝena sedi tarimana bono vinia, e ma ĝana ĝaniĝani tarimana na maki moĝesi bene vei.”

¹² Takesi gogo tarimari maki babatiso beĝene ĝabi ĝana Ioane ĝenai ĝeiaĝoto, ĝedanaĝiato, ĝekirato, “Vevaĝa-riba taumu, ĝai tu kamasi baĝana vei?”

¹³ Ĝia evaĝa-veseto, ekirato, “Taravatu ekirani lorinai moĝo boĝono gogo.”

¹⁴ Vetari tarimari o soldia na maki ĝedanaĝiato, ĝekirato, “Ĝai maki kamasi baĝana vei? Ĝia evaĝa-veseto, ekirato, “Tarima ĝeri moni asi boĝono verariri ema asi boĝono kira-rakavari. Ĝomi davami dainai maki asi boĝono mugu-mugu.”

¹⁵ Tarimarima nuĝari ai maiĝesi ĝetuĝamaĝito, “Mai tarima tu Keriso, (Barau na ekiraĝi-toreato vevaĝa-maĝuri tauna), banaĝu,” ĝetato.

16 Benamo Ioane na mabarari evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Au tu nanu na ababatisomini, senaḡi tarima ta beiaḡomani, ḡia ḡena seḡuka na au ḡegu seḡuka tu evanaḡiani. Au tu asi ilaila ḡia ḡena tamaka varona baruḡaiani. Ḣia na Iauka Veaḡa ema karava na bebabatisomini.

17 Ḣia ḡimanai tu iareva-iareva dagarana, widi momona tu widi tauri ḡenana bene iareva-ḡitakauri ḡana. Benamo widi tu ḡena vaḡa-vegogo numanai bevaḡa-vegogorini, senaḡi widi momona tu begabuani asi ebuseni karavanai.”

18 Ioane na mo guruḡai ema guruḡa ḡutumai maki Barau ḡena Vari Namona tarimarima eḡobata-vinirito, ema enoḡirito, ḡeri rakava ḡerina beḡene vetuḡamaḡi-kure.

19 Ioane na maki Heroda, Galilea verena, evaneato, korana tu ḡia kakana Filipino ḡaraḡona eḡaraḡoato nai, ema veḡa rakavari ḡutuma eveir-ito nai.

20 Heroda na mo rakava mabarari iatari ai ta ma etore-kauato, ḡia na Ioane dibura numanai ma ekou-ḡauato.

Ioane na Iesu ebabatisoato

Mataio 3:13-17; Mareko 1:9-11

21 Tarimarima mabarari Ioane na ebabatorito-ḡoi nai, Iesu maki ebabatisoato. Benamo Iesu eḡauḡauto-ḡoi nuḡanai, guba evekeo-fakato,

22 Iauka Veaḡa emariḡoto ḡia iatanai, vetoḡana noḡa pune kavana. Garo ta guba na ekea-riḡoto, ekirato, “Ḣoi tu au Natugu, aura-vinimuni; ema ḡemu ai aiaku-rakavani maki.”

*Iesu tubuna ġatana arari**Mataio 1:1-17*

²³ Iesu na ġena ġauvei esinaiato nai, ġena laġani tu gabana toitoi (30) kavana. Tarimarima ġekirato-ġoi, ġia tu Iosefa natuna. Besena tu maġeri: Iosefa tu Heli natuna,

²⁴ Heli tu Matat natuna, Matat tu Levi natuna. Levi tu Melki natuna. Melki tu Ianai natuna. Ianai tu Iosefa natuna.

²⁵ Iosefa tu Matatia natuna. Matatia tu Amosa natuna. Amosa tu Nahum natuna. Nahum tu Eseli natuna. Eseli tu Nagai natuna.

²⁶ Nagai tu Mahat natuna. Mahat tu Matatia natuna. Matatia tu Semein natuna. Semein tu Ioseka natuna. Ioseka tu Ioda natuna.

²⁷ Ioda tu Ioanan natuna. Ioanan tu Resa natuna. Resa tu Serubabele natuna. Serubabele tu Sealtiele natuna. Sealtiele tu Neri natuna.

²⁸ Neri tu Melki natuna. Melki tu Adi natuna. Adi tu Kosam natuna. Kosam tu Elmadam natuna. Elmadam tu Ere natuna.

²⁹ Ere tu Iosua natuna. Iosua tu Eliesere natuna. Eliesere tu Iorim natuna. Iorim tu Matat natuna. Matat tu Levi natuna.

³⁰ Levi tu Simeona natuna. Simeona tu Iuda natuna. Iuda tu Iosefa natuna. Iosefa tu Ionam natuna. Ionam tu Eliakim natuna.

³¹ Eliakim tu Melea natuna. Melea tu Mena natuna. Mena tu Matata natuna. Matata tu Natan natuna. Natan tu Davida natuna.

³² Davida tu Iese natuna. Iese tu Obed natuna. Obed tu Boas natuna. Boas tu Salmone natuna. Salmone tu Nasona natuna.

³³ Nasona tu Aminadab natuna. Aminadab tu Admin natuna. Admin tu Areni natuna. Areni tu Hesron natuna. Hesron tu Perese natuna. Perese tu Iuda natuna.

³⁴ Iuda tu Iakobo natuna. Iakobo tu Isako natuna. Isako tu Aberahamo natuna. Aberahamo tu Tera natuna. Tera tu Nahoro natuna.

³⁵ Nahoro tu Serug natuna. Serug tu Reu natuna. Reu tu Peleg natuna. Peleg tu Ebere natuna. Ebere tu Sela natuna.

³⁶ Sela tu Kainana natuna. Kainana tu Afasada natuna. Afasada tu Sem natuna. Sem tu Noa natuna. Noa tu Lameka natuna.

³⁷ Lameka tu Metusela natuna. Metusela tu Enoka natuna. Enoka tu Iared natuna. Iared tu Mahalalel natuna. Mahalalel tu Kainana natuna.

³⁸ Kainana tu Enos natuna. Enos tu Seta natuna. Seta tu Adamu natuna. Adamu tu Barau natuna.

4

Satani na Iesu eriba-ġaniato

¹ Iesu Ioridana ġarukanai Iauka Veaġa na evaġa-vonuato vau, ea ġenoġoito, benamo Iauka na tano fakana ġana eġori-iaġoato.

² Monai ġaro e boġi gabana vasivasi (40) Diabolo na eribaġaniato-ġoi. Mo ġaro mabarari nuġari ai asi eġaniġanito-ġoi, moġa lorinai mo ġaro ġekorito murinai, ġia evito-rakavaiato.

³ Diabolo na ekiraiato, ekirato, “Bema ġoi Barau Natuna nai, mai fore nokiraia, be ġaniġani ai neiaġo.”

⁴ A Iesu na evaġa-veaseato, ekirato, “Buka Veaġa nuġanai maġesi ekirani, ‘Tarimarima tu dia ġaniġani na moġo bemaġurini.’ ”

⁵ Benamo Diabolo na Iesu eġori-raġeato gabu ta tuġunai, tanobara basileiari mabarari vaġa-sebo evaġa-ġitaiato.

⁶ Benamo Diabolo ekirato, “Au na seḡuka bavinimuni, maiḡeri dagara mabarari boḡita-ḡaurini, aramu maki bebaregoni. Mai dagara mabarari tu au ḡegu, benamo aura-viniani tarimana bavini-ani.

⁷ Moḡa lorinai bema au botoma-rakarigo vini-guni nai, maiḡeri dagara mabarari boḡabirini ḡoi ḡemu.”

⁸ Senaḡi Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Buka Veaḡai tu maiḡesi ḡetoreato, ‘Vereḡauka, ḡoi ḡemu Barau bono toma-rakarigo vinia, ḡia moḡo ḡereḡana vetuḡunaḡina bono iaḡo-vini!’ ”

⁹ Benamo Satani na Ierusalemā ḡana eḡori-iaḡoato, Rubu Veaḡa tuḡunai evaḡa-ruḡakauato, ekiraiato, “Bema ḡoi Barau Natuna, mainana noburi-firiḡo,

¹⁰ korana Buka Veaḡa nuḡanai maiḡesi ekirani, ‘Barau na ḡena aneru bekirarini, ḡoi beḡe narimuni.’

¹¹ Ekirani maki, ‘Aneru na ḡimari na beḡe ḡobemuni, beḡe ḡabi-vaisimuni, kwakumu fore ai asi boraraiani.’ ”

¹² Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Buka Veaḡa nuḡanai maki ekirani, ‘Vereḡauka ḡoi ḡemu Barau asi bono riba-ḡania.’ ”

¹³ Satani ḡena veribaḡani mabarari evaḡa-koririto, benamo eraga-kwaneato, eiaḡoto mo, ḡaro ta.

*Iesu ḡena ḡauvei esinaiato Galileai
Mataio 4:12-17; Mareko 1:14-15*

¹⁴ Iesu ma eġenoġoito Galilea ġana, Iauka Veaġa seġukana maki ġia ġesi. Ġia varina Galilea tano nuġanai ġefiu-rovorovoato.

¹⁵ Iesu tu ġeri rubu nuġari ai evevaġa-ribato-ġoi, mabarari na ġevaġa-raġeato.

*Nasareta tarimari na Iesu asi ġeġabi-raġeato
Mataio 13:53-58; Mareko 6:1-6*

¹⁶ Benamo Iesu Nasareta ġana eiaġoto. Mai tu ġia ebaregoto vanuġana. Vanaġivanāġi eveito-ġoi kavana Sabadi ai ġia rubu ai eraka-toġato. Benamo Buka Veaġa bene iavia ġana evariġisito nai,

¹⁷ Isaia peroveta tarimana ġena buka rubu ġitaġauna tarimana na Iesu eviniato, benamo ġia na ereraiato, ġena iavi-iavi gabuna eġoitaġoato, maġesi ekirani,

¹⁸ “Vereġauka Iaukana tu

au ġegu ai maġa,

korana ġia na tu

au eboroġiguto,

ema eviriġiguto,

Vari Namona gara veġubu tarimari bana ġobata-
viniri ġana.

Etuġuguto, dibura tarimari ġeri ai Barau na
dibura na varau eġabi-vaġirato varina
bana varifiua ġana,

ema mata-bubu tarimari

mataru maki beġene fafa.

Ġevaġa-rakavarini tarimari

bana vaġa-maġuriri,

¹⁹ ema Vereġauka na tarimarima bevaġa-
maġuririni laġanina bana ġobata-iaġia.”

20 Benamo Iesu na buka ma eiokuato, rubu ġitaġauna tarimana ma evini-ġenoġoiato, benamo etanu-tarito. Mabarari rubu nuġanai tarimari na ġeġita-karakaraiato.

21 Benamo Iesu na eġobata-vinirito, ekirato, “Mai boġo seġaġia guruġana tu toma ġaro ai bemoġoni.”

22 Benamo mabarari na ġevaġa-namoato e ġeġabato, korana guruġa namori ekiraġirito nai. Ġekirato, “Mai tu Iosefa natuna ba?”

23 Benamo Iesu na ekirarito, ekirato, “Au ribagu ġomi na mai sisiba guruġana au ġegu ai boġo kira-varaguni, boġo kirani, ‘Doketa tarimamu, tauġemu bono vevaġa-maġuri! Kaperanaumai oveirito veiġari variri ġama seġaġirito, be mainai ġemu vanuġa korikori ai maki bono vei.’ ”

24 Moġoni akiramini, peroveta tarimana tu ġena vanuġa korikori ai asi beġe ġabi-raġeani.

25 Maiġa maki boġono seġaġi: Moġoni, Elia ġena negai vabu ġutuma Isaraelai ġetanuto-ġoi. Laġani toitoi (3) ma ġue imaima sebona (6) nuġanai ġura asi eraguto-ġoi, tanobara mabarana doġe na eġabi-ġauato.

26 Senaġi mo Isaraela vaburi ġeri ai Barau na Elia asi etuġu-iaġoato. Irau gabu vanuġana ta arana Sarefata, Sidono tanonai, vabu ta ġenai etuġu-iaġoato.

27 Elisa, peroveta tarimana, ġena negai lepera tarimari ġutuma Isaraelai ġetanuto-ġoi, senaġi sebona ta asi evaġa-namoato, Naman, Siria tarimana, moġo ġereġana.

28 Rubu ai ġevegogoto tarimari mabarari mo guruġa ġeseġaġiato nai, ġebaru-rakavato.

29 Benamo ġevariġisito, Iesu vanuġa na ġeinu-rosiato, ġeri vanuġa ġevaġa-ruġaiato ġorona tavi ta reke lofa asikeina na beġene fiu-riġoa ġetato.

30 Senaġi Iesu tu ġia fakari na moġo eraka-vaġito, mo eiaġoto.

Iesu na iauka rakavana elai-vaġiato

Mareko 1:21-28

31 Iesu tu Kaperanauma, Galilea vanuġana ta, ġana evariġoto. Benamo Sabadi ai evevaġa-ribato.

32 Ġia ġena vevaġa-riba guruġari tarimarima na ġeseġaġiato nai, ġeġaba-rakavato, korana ġena guruġa ma seġukana.

33 Rubu nuġanai iauka rakavana na eboroġiato tarimana ta etanu-taġoto-ġoi. Ġia ekoġo-gigitarito, ekirato,

34 “Iesu, Nasareta taumu o, kara ġemai noveia otoni? Ġoi ġai vaġa-rakavama uranai boiaġoma, ene? Au ribagu, ġoi tu Barau ġena Veaġa Tarimamu.”

35 Iesu na ekira-ġoiato, ekirato, “Gurumu, ġia ġenana noraka-vaġi!” Benamo mo iauka rakavana na tano eġidara-iaġiato tarimarima ġoirari ai, ġia ġenana eraka-vaġito, fau ta maki asi eforito ġia ġenai.

36 Benamo tarimarima mabarari nuġari ġefarevaġi-rakavato, ġeveguruġa-vevinito, ġekirato, “Mainai kamasi eguruġani? Be, ma seġukana e ma gwadana ġesi iauka rakavari evaġa-guruġarini, benamo ġeraka-vaġini!”

37 Benamo Iesu varina mo gabu mabaranai ġefiu-rovorovoato.

*Iesu na Simona ġena taġama evaġa-namoato
Mataio 8:14-15; Mareko 1:29-31*

³⁸ Iesu rubu eraga-kwaneato, benamo Simona ġena numa ġana eiaġoto. Simona ġena taġama vavinena ekevento, tauġanina eseġuka-rakavato; benamo Iesu ġenoġiato bene vaġa-kavaia.

³⁹ Benamo Iesu eiaġoto mo vavine sevinai eruġato, keve ekira-ġoiato, benamo keve eko-rito. Vavine maoromaoro evariġisito, benamo eġuburito.

*Keve tarimari ġutuma Iesu na evaġa-namorito
Mataio 8:16-17; Mareko 1:32-34*

⁴⁰ Ġaro ea keto-firiġoto-ġoi nai, tarimarima na keve iraurau tarimari mabarari Iesu ġenai ġeġori-iaġorito. Ġia ġimana tarima tata iatari ai etore-kaurito evaġa-namorito.

⁴¹ Iauka rakavari maki tarimarima ġutuma ġerina ġeraka-vaġito, benamo iauka rakavari ġekoġoto, ġekirato, “Ġoi tu Barau Natuna!” Senaġi Iesu na evaġa-guruġarito asi beġene guruġa, korana ġia ribari Iesu tu Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna).

*Iesu rubu nuġari ai eġobatato-ġoi
Mareko 1:35-39*

⁴² Elaġanito, Iesu evariġisito, tano fakana ġana eiaġoto. Tarimarima na ġea vetauato, ġedoġariato, ġeġabi-tariato asi ġeri ura ġia na bene raga-kwaneri ġetato.

⁴³ Senaġi Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Au tu vanuġa irauri ai maki bana ġobata, Barau ġena Basileia varina namona bana fiua, Barau na etuġuguto korana tu moġa.”

44 Benamo Iudea tanona ruburi nuḡari ai eḡobatato-ḡoi.

5

Iesu na ḡena mero ekearito

¹ Ġaro ta Iesu tu Genesareta kouna rikinai eruḡa-taḡoto-ḡoi, tarimarima na ḡeraga-ḡeḡeraḡiato, Barau ḡena guruḡa beḡene seḡaḡia ḡana.

² Ġia tu ḡasi ruarua eḡitarito, kou rikinai ḡeinuraḡerito; maina tarimari na ḡeraga-kwanerito, ḡeri reke ḡeḡurigiḡerito-ḡoi.

³ Benamo Iesu tu mo ḡasi tai eraḡeto, Simona ḡena ḡasi. Ġia na Simona ekiraiato, kota neginrosia nanu ḡana. Benamo ḡasi ai etanu-tarito, tarimarima ḡutuma evaḡa-ribarito.

⁴ Eguruḡa-ḡosito vau, ḡia na Simona ekiraiato, ekirato, “Ġemi ḡasi dodoku rekena ḡana ḡoginrosia, be ḡemi reke boḡono toreri, maḡani-kone boḡono vaḡi ḡana.”

⁵ Simona evaḡa-veseto, ekirato, “Vevaḡa-riba taumu, ḡai tu baḡa vekwaraḡi-laḡani, maḡani-kone ta maki asi baḡa doḡaria, senaḡi ḡoi ḡemu guruḡa dainai reke atorerini.”

⁶ Benamo ḡetorerito, maḡani-kone asisebo ḡetoḡato, ḡeri reke maki dori ḡevedareto.

⁷ Moḡesi nai karori ḡasi tai ḡelau-iaverito, beḡene iaḡoma, be ḡia beḡenema vaḡa-kavari ḡetato. Ġeiaḡomato, ḡasi ruarua maḡani-kone na ḡevaḡa-vonurito, dori ḡeburuto-ḡoi.

⁸ Simona Petero na mo veiġa eġorato dagarana eġitaiato, benamo Iesu kwakuna koranai eketo-tarito vau ekiraiato, ekirato, “Vereġauka, noraka-veġita au ġeguna, au tu vei-rakava tarimagu!”

⁹ Korana tu ġia ma karonna mabarana ġesi nuġari ġefarevaġi-rakavato, mo maġani-kone asisebo ġevaġirito nai.

¹⁰ Simona ġesi ġemainna-vegogoto-ġoi tarimari maki Iakobo (o Iames) e Ioane, Sebedaio natuna, ġeġaba-rakavato. Iesu na Simona ekiraiato, ekirato, “Asi nogari; maitoma bevesina beiaġoni, ġoi tu tarimarima bomaina-vinirini.”

¹¹ Benamo ġasi ruarua tu kou rikinai ġeinu-raġerito, ġeri dagara mabarari ġeraga-kwanerito, Iesu murinai ġerakato.

*Iesu na lepera tarimana evaġa-namoato
Mataio 8:1-4; Mareko 1:40-45*

¹² Ġaro ta Iesu tu vanuġa ta nuġanai, tarima ta monai kefina mabarana lepera moġo. Ġia na Iesu eġitaiato nai, ġoiranai evetui-tarito, enoġiato, ekirato, “Vereġauka, bema ġoi ourani nai, moġoni boiarevaguni, bovaġa-namoguni riba!”

¹³ Iesu ġimana etuġu-iaġoato, eġabi-karaiato, ekirato, “Aurani, be nonamo!” Benamo vaġa-sebo lepera na eraga-kwaneato.

¹⁴ Iesu na evaġa-guruġaiato, ekirato, “Tarima ta asi bono kira-varaia.” Ma ekirato, “Noiaġo, Rubu Veaġa verena na bene ġitamtu, ema veiareva varevare dagarari Mose na ekiraġiato ilailanai bono vinia, be tarimarima beġene riba, ġoi tu bonamo.”

15 Senaġi Iesu varina tarimarima na ġefiu-rovorovoato-ġoi vau, tarimarima ġutuma-bara ġevegogoto-ġoi, ġia ġena guruġa seġaġi-seġaġiri e ġeri keve vaġa-namori uranai.

16 Senaġi Iesu tu eraka-veġitato-ġoi tano fakana ġana, ea ġuriġurito-ġoi.

Iesu na rakava etuġamaġi-fitoġarito

Mataio 9:1-8; Mareko 2:1-12

17 Ġaro tai Iesu evevaġa-ribato-ġoi nuġanai, Farisea tarimari e taravatu vaġa-riba-iaġina tarimari Galilea e Iudea vanuġari mabarari na, ema Ierusalemna na ġeiaġomato, ġia sevinai ġema tanutarito. Barau ġena seġuka Iesu ġenai evaġa-foforiato, keve tarimari bene vaġa-namori ġana.

18 Tarima kotari na tauġanina tavi ta emaseto tarimana ta gedai genagenanai ġeġwa-iaġoato. Numa nuġanai beġene raka-toġa dabarana ġevetauato, Iesu ġoiranai beġene tore-taria ġetato.

19 Senaġi tarimarima ġutuma naima, raka-toġa dabara ta asi ġedoġariato. Moġa lorinai keve rakava tarimana ma gedana ġesi ġeġwa-raġeato numa tuġunai, ġuduġu ġeġiu-fakaiato vau, ġetuġu-riġoato tarimarima fakari ai Iesu ġoiranai.

20 Iesu na ġeri veġabidadama eġitaiato, benamo keve rakava tarimana ekiraiato, ekirato, “Ġata, ġoi ġemu rakava batuġamaġi-fitoġari.”

21 Farisea tarimari e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari maiġesi ġetuġamaġito, “Mai tu deikara, ġia na Barau ekira-fitoġaiani? Barau ġereġana na moġo rakava etuġamaġi-fitoġarini!”

22 Iesu ma ribana ġia kara ġetuġamaġirito-ġoi, benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Karase nai nuġami ai maniġesi ġotuġamaġini?”

23 Aiġesina baguruġani tu meraġa, ‘Ġemu rakava batuġamaġi-fitoġari’ banasi, ba bara kira, ‘Novariġisi, be noraka’ barasi?

24 Au na navaġa-ġitami, Tarimarima Natuna tu ma seġukana rakava betuġamaġi-fitoġarini tanobarai.” Ġia na keve rakava tarimana evaġa-guruġaiato, ekirato, “Novariġisi, ġemu geda noġabia, be numa ġana noiaġo!”

25 Benamo ġia maoromaoro evariġisito tarimarima ġoirari ai, egena-iaġirito dagarari eġabirito, ġena numa ġana eiaġoto, Barau evaġa-raġeato.

26 Tarimarima mabarari nuġari ġefarevaġito ema Barau ġevaġa-raġeato. Gari na evaġa-vonurito, benamo ġekirato, “Veiġa boruri toma ġaro ai bita ġita!”

Iesu na takesi gogo tarimana arana Levi ekeaiato

Mataio 9:9-13; Mareko 2:13-17

27 Moġa murinai Iesu tu vanuġa na erakrosito, benamo takesi gogo tarimana arana Levi takesi moniri ġeġabito-ġoi numanai tanutaġo eġitaiato. Benamo Iesu na ekiraiato, ekirato, “Murigu ai noma raka.”

28 Benamo Levi evariġisito, ġena dagara mabarari eraga-kwanerito, Iesu murinai erakato.

29 Benamo Levi na ġaniġani baregona ġena numai eveiato Iesu ġana. Varivari tarimari vefakari

ai tarimarima ġutuma takesi gogo tarimari ema tarima tari ġia ġesi ġeġaniġanito.

³⁰ Farisea tarimari tari e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari, ġia ġeri doġoro tarimari, ġevanevaneto Iesu ġena mero ġeri ai, ġekirato, “Karase nai ġomi tu takesi gogo tarimari e vei-rakava tarimari ġesi ġoġaniġanini ema ġoniuniu-vegogoni?”

³¹ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Namo tarimari tu doketa asi beġe vetaurini, senaġi keve tarimari moġo.

³² Au maki vei iobukaiobuka tarimari keakeari asi aiaġomato, senaġi vei-rakava tarimari beġene vetuġamaġi-kure e beġene raka-kure ġana aiaġomato.”

Ġaniveaġa

Mataio 9:14-17; Mareko 2:18-22

³³ Farisea tarimari na Iesu ġevaġa-guruġaiato, ġekirato, “Ioane Babatiso ġena mero nega-ġutuma ġeġani-veaġani e ġeġuriġurini. Ġai ġema mero maki moġesi ġeveini, a ġoi ġemu mero tu ġeġaniġanini e ġeniuniuni moġo.”

³⁴ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Ġomi ġotuġamaġini veġaraġo variġu tarimana ġatana seviri ai etanuni nuġanai beġe ġani-veaġani ei?

³⁵ Ġarona eiaġomani, veġaraġo variġu tarimana ġia ġerina beġe ġabi-veġitaiani, monai vau beġe ġani-veaġani.”

³⁶ Iesu na ġeri barabore ta ma ekiraġiato, ekirato, “Tarima ta na dabuġa variġuna asi bedareani, dabuġa guinena bani-iaġina. Bema moġesi beveini nai, dabuġa variġuna bedareani, ema

dabuḡa variḡuna veseana dabuḡa guinena ḡesi asi beḡe ilailani.

³⁷ Tarima ta na vine nanuna variḡuna nanigosi kefina guinenai asi besisiani. Bema moḡesi beveini nai, vine nanuna variḡuna na kefi guinena beḡani-fakaiani. Vine nanuna bevebubuni e kefina berakavani.

³⁸ Senaḡi vine nanuna variḡuna nanigosi kefina variḡunai besisiani tu namo!

³⁹ Ema tarima ta na vine nanuna guinena eniuani murinai vine nanuna variḡuna asi beuraviniani, korana ḡia bekirani, ‘Vine nanuna guinena tu namo vedaurea.’ ”

6

Iesu tu Sabadi Verena

¹ Sabadi tai Iesu widi vamokari nuḡari na eraka-iaḡoto-ḡoi, benamo ḡena mero widi ḡebukito, ḡimari ai ḡemuturito-ḡoi, benamo tauri tu ḡeḡanirito-ḡoi.

² Farisea tarimari kotari na ḡedanaḡirito, ḡekirato, “Ḡomi tu kara dainai ḡaina taravatu asi ḡokorana-iaḡiani, Sabadi ai widi ḡobukini?”

³ Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “Ḡomi Davida ma karona ḡesi ḡevitorito nai, Davida na veiḡa ta eveiato guruḡana tu asi ḡoiaviani?”

⁴ Barau ḡena numai eraka-toḡato, Barau ḡoiranai ḡetorerito-ḡoi beredi eḡabito, eḡanito ema karona maki evinirito. Mo beredi tu veaḡa, Rubu Veaḡa vereri moḡo ḡari, taravatu.”

⁵ Iesu na ma ekirarito, ekirato, “Tarimarima Natuna tu Sabadi Verena.”

*Ĝima boso tarimana
Mataio 12:9-14; Mareko 3:1-6*

⁶ Ma Sabadi tai Iesu rubu ai eraka-toĝato, benamo evevaĝa-ribato-ĝoi. Monai tarima ta tu ĝimana aroribana tu ebosoto.

⁷ Taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi tarimari e Farisea tarimari na tu ĝia ĝeĝita-taĝoato-ĝoi, mai Sabadi ai bevevaĝa-namoni ba asiĝi, korana beĝene samania ĝana.

⁸ Senaĝina Iesu na ĝia kara ĝetuĝamaĝiato-ĝoi tu eribaiato, benamo mo tarima ĝimana boso ekiraiato, ekirato, “Noruĝa-vaisi, mainai noma ruĝa.” Benamo eruĝa-vaisito, ea ruĝato.

⁹ Benamo Iesu na evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Nadanaĝimi roĝo, taravatu nuĝanai aĝa tu namo, Sabadi ai veĝa namori veiveiri namo ba veĝa rakavari sini veiri? Tana vevaĝa-maĝuri ba tana vaĝivaĝi?”

¹⁰ Eboĝe-ĝeĝeraĝito, mabarari eĝitarito, benamo mo tarima ekiraiato, ekirato, “Ĝimamu notuĝu-roroĝotoa.” Ĝimana etuĝu-roroĝotoato, benamo enamoto ĝimana reke ta kavana.

¹¹ Senaĝina ĝia tu ĝebaru-rakavato, benamo tauĝeri fakari ai moĝo ĝeguruĝa-vegogoto Iesu kamasi ta beĝene veia ĝana.

Iesu na tarima gabanana ruarua (12) eĝabihidirito

Mataio 10:1-4; Mareko 3:13-19

¹² Mo ĝaro tai Iesu ĝoro ta tuĝuna ĝana evaraĝeto ĝuriĝuri, benamo mo boĝi vinubana Barau ĝenai eĝauĝauto.

¹³ Elaḡanito, ḡena mero ekea-vegogorito, benamo gabanana ruarua (12) eḡabi-virigirito, arari evatorito, apostolo.

¹⁴ Simona, arana ta tu Petero, ma tarina Anduru; e Iakobo (o Iames), e Ioane, e Filipino, e Batolomeo,

¹⁵ e Mataio, e Tomasi; e Iakobo (o Iames), Alfeo natuna; e Simona, Selote tarimana;

¹⁶ e Iudas, Iakobo (o Iames) natuna; ema Iudas Isakariota, Iesu berevaiani tarimana.

Iesu evevaḡa-ribato e keve evaḡa-namorito

Mataio 4:24-25; Mareko 3:7-12

¹⁷ Ġia ḡesi ḡoro na ḡeseiriḡoto tano faiaranai, benamo Iesu ema ruḡa-tarito. Ġia ḡenai riba ḡeḡabito-ḡoi tarimari ḡutuma ema tarimarima ḡutuma lelevaḡiri maki Iudea ema Ierusalem na ḡeiaḡomato, Taia konena na e Sidono konena na ḡeiaḡomato,

¹⁸ ḡia beḡene seḡaḡia uranai ema ḡeri keve bene vaḡa-namori ḡana. Iauka rakavari na ḡeboroḡirito tarimari maki evaḡa-namorito.

¹⁹ Benamo tarimarima mabarari ḡeurato-ḡoi Iesu beḡene ḡabi-karaia, korana tu seḡuka ḡia ḡenana eiaḡomato-ḡoi, benamo tarimarima mabarari ḡeri keve ḡenamoto-ḡoi.

Deikara beḡene iaku e deikara ḡeri ai tu rakava

Mataio 5:1-12

²⁰ Iesu eboḡeboḡeto, benamo eboḡe-iaḡoto ḡena mero eḡitarito vau ekirato:

“Gara veḡubu tu ḡoiaku,

korana Barau ḡena Basileia tu ḡomi ḡemi.

²¹ Ġomi deidei toma ḡevitomini tu boḡono iaku,

korana ġomi roġo boġo ġani-maseni bene.

Ġomi deidei toma ġotaġi-taġini tu boġono iaku,
korana boġo rikini bene.

²² Boġono verere bema tarima na beġe baru-vinimini, beġe kira-fitoġamini, beġe rori-toremini, ema arami beġe vaġa-rakavarini Tarimarima Natuna dainai.

²³ Moġeri beġe ġorani ġaronai boġono iaku e boġono buri-vaishi ma vereremi ġesi, korana davami tu asikeikeina gubai. Korana ġia seneri na maki peroveta tarimari moġesi ġeveirito.

²⁴ Senaġina ġomi ma ġemi
farefare ġutuma tarimami
vetuġami kika,

korana vaġa-iakumi farefareri tu varau ġoġabito
bene.

²⁵ Toma ġoġani-maseni tarimami,
vetuġami,
korana beġea vitomini.

Toma ġorikini tarimami,
vetuġami kika,
korana nuġami beġea metoni
e boġoa taġini.

²⁶ Tarimarima na ġekiraġi-varaġe varaġemini tarimami, vetuġami, korana seneri na maki peroveta tarimari ġofaġofari tu maniġesi ġevaġa-raġerito.”

*Ġevaġa-rakavamini tarimari boġono ura-viniri
Mataio 5:38-48*

27 “Senagina au gōsegāgiguni tarimami aki-ramini: Ĝebaru-vinimini tarimari boĝono ura-viniri, ĝevaĝa-rakavamini tarimari veiĝa namori boĝono vei-viniri.

28 Ĝekira-rakavamini tarimari boĝono vaĝa-namori ema veiĝa rakavari ĝevei-vinimini tarimari ĝeri boĝono ĝuriĝuri.

29 Bema tarima ta na taĝomu tavi ta beforoani nai, taĝomu reke ta maki bono vinia. Tarima ta na ĝemu koudi beĝabiani nai, sedi maki asi bono ĝabi-taria, bene ĝabia.

30 Ĝemu ai beĝe noĝinoĝini tarimari bono viniri ema deikara na ĝemu dagara ta beĝabi-rakaiani, ĝabiĝoina guruĝana asi bono vei.

31 Kara ourani tarimarima na ĝemu ai beĝene veia veigana, ĝia ĝeri ai maki mo veigā bono veia.

32 Bema ĝoura-vinirini tarimari tu ĝomi ĝeura-vinimini tarimari moĝo nai, ĝomi ĝemi namo tu kara? Rakava tarimari maki ĝeura-vinirini tarimari moĝo ĝeura-vinirini.

33 O bema veigā namori ĝemi ai ĝeveini tarimari moĝo veigā namori ĝovei-vinirini, ĝomi ĝemi namo tu kara? Rakava tarimari maki mani veigā sebona ĝeveiani.

34 O bema ma beĝe vini-ĝoimini tarimari moĝo ĝovinirini, ĝomi ĝemi namo tu kara? Rakava tarimari na maki tarima ĝevinirini, murinai tu mabarari ma beĝene dava-ĝoiri ĝetoni.

35 Senagina ĝebaru-vinimini ema ĝevaĝa-rakavamini tarimari boĝono ura-viniri, veigā namori ĝeri ai boĝono vei, boĝono viniri, a tuĝu vaĝa-voi tuĝamaĝina asi boĝono vei. Benamo

davami beĝene barego, ema Iaru-korokoro Barauna natunai boĝono iaĝo, korana tu ĝia na asi ĝevaĝa-namoani tarimari e vei-rakava tarimari evaĝa-namorini.

³⁶ Boĝono vevetuĝa-ĝwa, ĝomi Tamami evevetuĝa-ĝwani kavana.”

Nuĝami ai tarimarima asi boĝono vaĝa-rakavari

Mataio 7:1-5

³⁷ “Nuĝami ai tarimarima asi boĝono kira-kerereri. Moĝesi tu Barau na maki asi beki-raĝimini ĝomi tu kerere. Rakava voina tarimarima ĝeri ai asi boĝono kiraĝi-kaua, benamo Barau na rakava voina ĝemi ai asi bekiraĝi-kauani. Rakava boĝono tuĝamaĝi-fitoĝaia, be Barau na maki ĝemi rakava bene tuĝamaĝi-fitoĝari.

³⁸ Boĝono vini, be Barau na maki bene vinimi, ĝutumari bene dori-riĝori, bene kora-vegogori, bene vonu-fokafoka, bene ĝiĝiĝiĝi-seĝi, bene bubu-riĝoa ĝemi ai. Korana aiĝesi ĝomi ĝovinini, Barau na maki moĝesi bevinimini.”

³⁹ Iesu na barabore ta ma ekira-vararito, ekirato, “Mata-bubu tarimana na mata-bubu tarimana ta beĝori-kauani riba ba? Ba tauri ruarua koufai beĝea keto-ĝurani?

⁴⁰ Riba vetau merona na evaĝa-ribaiani tarimana asi bevanaĝiani, senaĝina ĝena sikuli bevaĝa-koriani vau, evaĝa-ribaiani tarimana ĝesi beĝe ilailani.

⁴¹ Kara dainai tarikakamu matanai libika oĝitaiani, senaĝi ĝoi matamu ai ĝau tubina tu asi otuĝamaĝiani.

⁴² Kamara dabarai ġoi tarikakamu okiraiani, okirani, ‘Ġata, au na roġo matamu ai libika nakokia,’ senaġina ġoi tauġemu matamu ai ġau tubina tu asi oġitaiani? Ġofaġofa tarimamu, guine tu ġoi matamu ai ġau tubina nokoki-vaġia roġo, benamo boboġeboġe-ginikauni vau, tarikakamu matanai libika bono kokia.”

Ġau ta ġwaġwana

Mataio 7:16-20; 12:33-35

⁴³ “Ġau namona beġwani ġwaġwana tu dia rakava, ema ġau rakavana beġwani ġwaġwana tu dia namo.

⁴⁴ Ġau mabarari tu ġwari ai bita ribani. Figi ġwari maki ġau ma giniginiri ġerina asi ġebokoni, ema vine ġwari (o grapes) ġauġa ġiniġiniri ġeri ai asi ġebokoni.

⁴⁵ Tarima namona na dagara namori nuġanai evaġa-vegogorini dagarari bevaġa-raka-rosirini. Tarima rakavana na dagara asi namori nuġanai evaġa-vegogorini dagarari bevaġa-raka-rosirini. Korana tarima tu nuġana na kara eiaġomani murunai ekiragirini.”

Numa ġeragani tarimari ruarua

Mataio 7:24-27

⁴⁶ “Karase nai au ġokiraġiguni, ġokirani, ‘Vereġauka, Vereġauka,’ nuġanai au aguruġani veiġari tu asi goveirini?

⁴⁷ Navaġa-ribami, deikara au ġegu ai eiaġomani, au ġegu guruġa ema seġaġini ma veiġari eveirini tu kamasi.

⁴⁸ Ġia tu tarima ta ġena numa eragaiato kavana. Guri ekwa-variġo kwareġaiato, ema fore

iatanai evaḡa-ruḡaiato, benamo ḡabata baregona eragato, mo numa edoriato, senaḡi asi eketoto, korana fore iatanai eragaiato nai.

⁴⁹ A tarima ta au ḡegu guruḡa eseḡaḡirini, senaḡi veḡari tu asi eveirini, ḡia tu numa eragaiato nai, tano moirana iatanai moḡo evaḡa-ruḡaiato, ḡabata na mo numa edoriato nai, eketo-tarito, benamo eḡwa-rovorovoato.”

7

Roma vetari verena ḡena vetuḡunaḡi merona

¹ Iesu na moḡeri guruḡa mabarari tarimarima ḡoirari ai ekiraḡi-ḡosirito vau, Kaperanauma vanuḡanai eraka-toḡato.

² Monai Roma vetari verena ta etanuto-ḡoi. Ḗena vetuḡunaḡi merona, euravini-baregoato-ḡoi merona, ekeve-rakavato, dori emaseto-ḡoi.

³ Vetari verena na Iesu varina eseḡaḡiato, benamo Iuda tarima baregori kota etuḡu-iaḡorito, Iesu beḡene noḡia, bene iaḡoma, ḡena vetuḡunaḡi merona benema vaḡa-namoa.

⁴ Benamo Iesu ḡenai ḡeiaḡoto, ma nuḡari mabarari ḡesi ḡenoḡiato, ḡekirato, “Mai vetari verena tu tarima namona naima bono vaḡa-kavaia.

⁵ Korana ḡia na ḡita besera eura-vinirini, ema ḡai ḡema rubu maki ḡia na eragaiato.”

⁶ Iesu ḡia ḡesi ḡeiaḡoto. Numa ḡerakavinaḡiato-ḡoi nai, vetari verena na ḡatana kota etuḡu-iaḡorito Iesu ḡoirana ḡana, benamo vetari verena ḡena guruḡa Iesu ḡekira-varaiato,

ġekirato, “Vereġauka, asi novekwaragi, au tu asi ilaila, ġoi ġegu numai boraġekauni.

⁷ Au maki asi ilaila, ġoi ġemu ai baiaġosini. Senaġi ġoi noguruġa moġo, benamo au ġegu vetuġunaġi merona benamoni.

⁸ Au maki tarima kota ġeri veġitaġau gabureri ai ema vetari tarimari o soldia tu au gaburegu ai. Au na ta bakiraiani, ‘Noraka!’ benamo berakani, ma ta bakiraiani, ‘Noiaġoma!’ benamo beiaġomani. Ema au ġegu vetuġunaġi merona bakiraiani, ‘Maiġa noveia!’ benamo beveiani.”

⁹ Iesu na mai guruġa eseġaġiato nai, eġabarakavato, eruġa-kureto, ġia murinai ġerakato tarimari ġutuma evaġa-guruġarito, ekirato, “Au na ġomi akiramini, veġabidadama maiġesi kavana Isaraela nuġanai asi adoġariato.”

¹⁰ Benamo vetari verena na etuġurito tarimari ma ġeġenoġoito ġia ġena numa ġana. Keve merona ġedoġariato, ġena keve varau ekorito.

Iesu na vabu ta natuna mase na evaġa-maġuri-ġenoġoiato

¹¹ Moġa murinai Iesu tu vanuġa ta ġana eiaġoto arana Nain. Ġena mero ema tarimarima ġutuma maki ġia ġesi ġeiaġoto.

¹² Vanuġa nuġanai roġosi ġene raka-toġa nuġanai, mase ta vanuġa nuġana na ġeġwariosiato-ġoi. Vabu ta natuna merona ġora ġereġa emaseto. Vanuġa tarimari ġutuma na vabu ġekavaiato.

¹³ Iesu na mo vabu eġitaiato, benamo eventuġaiato, ekiraiato, ekirato, “Asi notaġi.”

14 Benamo Iesu eraka-kavi-iaḡoto, mase mauḡana eḡabi-karaiato. Mauḡa ḡeḡwaiato tarimari ḡeruḡa-tarito. Benamo Iesu ekirato, “Mero futua, akiramuni, novariḡisi!”

15 Benamo etanu-vaisito, eguruḡato. Moḡa murinai Iesu na ḡia sinana ma evini-ḡenoḡoiato.

16 Mabarari gari na evaḡa-vonurito. Barau ḡevaḡa-raḡeato, ḡekirato, “Peroveta tarimana barana ta ḡita fakarai bema fofori!” ema, “Barau na ḡena bese tarimari benema vaḡa-kavari ḡana beiaḡoma!”

17 Benamo mai veiḡa varina Iudea mabaranai ema Iudea sevina vanuḡari mabarari ai ḡefiu-rovorovoato.

Iesu ma Ioane Babatiso
Mataio 11:2-19

18 Ioane ḡena mero na mai dagara mabarari ḡeḡorato dagarari ḡekira-varaiato. Benamo Ioane na ḡena mero ruarua ekearito,

19 etuḡurito Vereḡauka ḡenai, ḡene danaḡia, “Ioane na ekiraḡiato, beiaḡomani tarimana tu ḡoi, ba tarima boruna ta baḡana vaḡa-nogaia?”

20 Tauri ruarua Iesu ḡenai ḡeraḡasito, benamo ḡekirato, “Ioane Babatiso na betuḡuma, bekira, ‘Ḗia na ekiraḡiato beiaḡomani tarimana tu ḡoi, ba tarima boruna ta baḡana vaḡa-nogaia?’ ”

21 Mo aoa ai Iesu na tarimarima ḡutuma evaḡa-namorito, keve tarimari, midigu ḡeḡanito-ḡoi tarimari, iauka rakavari na ḡeboroḡirito tarimari. Mata-bubu tarimari ḡutuma maki matari evaḡa-iaḡarito.

22 Benamo Iesu na tauri ruarua evaḡa-veserito, ekirato, “Ḡoḡenoḡoi, ḡomi na boḡo ḡitari e boḡo seḡaḡiri veḡari Ioane boḡono kira-varaia: Mata-bubu tarimari ḡeboḡeboḡeni, kwaku rakava tarimari ḡerakani, lepera tarimari ḡenamoni, seḡa-bubu tarimari ḡeseḡaḡini, mase tarimari ḡevariḡisi-ḡenoḡoini, ema asi ḡeri-ḡari tarimari ḡeri ai Vari Namona eḡobata-vinirini.

23 Ḡena veḡabidadama au ḡegu ai asi beraga-kwaneani tarimana tu eiakuni!”

24 Ioane ḡena vetuḡunaḡi tarimari ḡerakato vau, Iesu na ḡevegogoto tarimari evaḡa-guruḡarito, Ioane varina ḡeri ekiraḡiato, ekirato, “Kara boḡono ḡitaia ḡana tano fakana ḡana ḡoiḡoto? Gobu iavara na ekwari-ḡareva ḡarevaiani ḡitaḡitana ḡoiḡoto?”

25 Kara boḡono ḡitaia ḡana ḡoiḡoto? Dabuḡa namona eveiani tarimana ḡitaḡitana ḡoiḡoto? Asiḡina, dabuḡa namori ḡeveirini tarimari ema ḡaniḡani namori ḡeḡanirini tarimari tu vere tarimari ḡeri numai ḡetanuni!

26 Be, kara boḡono ḡitaia ḡana ḡoiḡoto? Peroveta tarimana dainai? Aba! Akiramini, ḡoḡitaiato tarimana tu peroveta tarimari mabarari evanaḡirini.

27 Ioane varina Buka Veḡai maḡesi etoreato, Barau ekirato, ‘Au na ḡegu vetuḡunaḡi tarimana tu batuḡu-guineani, ḡemu dabara ḡoiramu ai vaḡa-maḡatana.’ ”

28 Iesu ma ekirato, “Akiramini, mai tanobarai beḡe maḡuri tarimari mabarari fakari ai ta na

Ioane asi bevanaġiani. Senaġi Barau ġena Basileia nuġanai gabi tarimana na Ioane tu evanaġiani.”

²⁹ Tarimarima mabarari ema takesi gogo tari-mari maki mai guruġa ġeseġaġiato nai, ġia na Barau ġena dabara ġevaġa-moġoniato, Ioane ġena babatiso ġeġabiato.

³⁰ Senaġi Farisea tarimari e taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari na Barau ġena ve-vaġa-maġuri dabarana ġia ġeri ai ġetuġamaġi-fitoġaiato. Ioane ġena babatiso ġia ġeri ai asi ġeġabi-raġeato.

³¹ “Toma ġuru tarimari tu deikarari ġesi bana vaġa-ilailari? Ġia tu kamasi?

³² Ġia tu noġa mero keiri kavana, vanuġa ġatamanai ġetanu-taġoni, ġeġereni, tavi ta merori na tavi tai ġekea-vinirini, ġekirani,

‘Ġai tu veġaraġo vererenai gita ġalauto-ġoi ġomi ġemi, senaġi ġomi tu asi ġobarato-ġoi! Ġai tu mase mariri ġaġabito-ġoi, senaġi ġomi tu asi ġotaġito-ġoi!’

³³ Korana tu Ioane Babatiso eiaġomato, eġani-veaġato ema vine nanuna asi eniuato. Benamo ġomi ġokirani, ‘Ġia tu iauka rakavana na eboroġiato,’ ġotoni.

³⁴ Tarimarima Natuna eiaġomato, ġia tu ġaniġani ta asi eruġaiani. Benamo ġomi ġokirani, ‘Ġia tu boġeka tarimana ema vine nanuna eniu-ġutumani tarimana, takesi gogo tarimari e vei-rakava tarimari ġatari,’ ġotoni.

³⁵ Senaġi Barau ġena iaunega ġeġabi-raġeani tari-mari na Barau ġena iaunega ġevaġa-moġoniani.”

Iesu tu Simona, Farisea tarimana, ġena numai

³⁶ Farisea tarimana ta na Iesu enoġiato, beġene ġaniġani-vegogo etato. Benamo Iesu eiaġoto ġena numa ġana, ġaniġani gabunai etanu-tarito.

³⁷ Mo vanuġai vavine ta etanuto-ġoi, ġia tu mata-boraġa vavinena. Ġia eseġaġito, Iesu tu Farisea tarimana ġena numai eġaniġanito-ġoi, benamo fore kavabuna namona, alabasta forena na ġeveiato kavabuna, nuġanai tu muramura ma bonana namona eġabi-kauato,

³⁸ eiaġoto Iesu murinai eritoġo-tarito, kwakuna koranai etaġi-rakavato, benamo matana nanuna na Iesu kwakuna evaġa-nufarito. Benamo ġwina na ma edau-kaukaurito, kwakuna everauato, muramura ma bonana namona kwakunai ebubuato.

³⁹ Farisea tarimana na, mo veiġa eġitaiato nai, ġia nuġanai maiġesi etuġamaġito, “Mai tau bema moġoni peroveta tarimana nai tu, ġia bere riba, ġia eġabi-karaiani vavinena tu deikara. Ġia bere riba, mo vavine tu mata-boraġa vavinena!”

⁴⁰ Benamo Iesu na ġia evaġa-guruġaiato, ekirato, “Simona, au tu ma ġegu guruġa ġoi ġemu ai.” Simona ekirato, “Vevaġa-riba taumu, noguruġa, be naseġaġi.”

⁴¹ Iesu ekirato, “Tarima ruarua na moni evinito-ġoi tarimana ġenai moni ġeġabi-toreto. Tarima ta na silva moniri sinau imaima (500) eġabi-torerito, ma ta na tu silva moniri gabana imaima (50) eġabi-torerito.

⁴² Senaġi mai tarima ruarua na ġeri ġabitore vaġa-ġenoġoina tu gwaġiġi rakava nai, moni

evinito-ḡoi tarimana na ḡeri ḡabitore etuḡamaḡi-fitoḡaiato moḡo. Dei na mo tarima euravini-baregoato?”

⁴³ Simona evaḡa-veseto, ekirato, “Au atuḡamaḡini tu, eḡabitore-baregoto tarimana.” Iesu ekirato, “Oi, ḡemu vaḡa-vese tu maoro.”

⁴⁴ Moḡa murinai Iesu etanu-kureto, vavine eḡoiraiato vau, Simona ekiraiato, ekirato, “Mai vavine oḡitaiani? Au ḡoi ḡemu numai bama raḡekau nai, kwakugu ḡurigi-ḡurigina nanuna ta asi boḡwa-iaḡomaia, a mai vavine na tu matana gorana na au kwakugu beḡurigia vau, ḡwina na bedau-kaukauri.

⁴⁵ Ḡoi na ḡita ḡera veḡabiraḡe veraunai au asi boḡabi-raḡegu, a mai vavine oḡitaiani, roḡosi bene doko au kwakugu roḡo everauani.

⁴⁶ Ḡoi na debagu ai diḡa ta asi bobubua, a ḡia tu au kwakugu muramura ma bonana namona na bevaḡa-fari vekoraḡiri.

⁴⁷ Moḡa lorinai au na ḡoi akiramuni, ḡena rakava ḡutuma, senaḡi Barau na varau be-tuḡamaḡi-fitoḡari. Moḡa lorinai ḡena veuravini tu barego. A ḡena rakava koturi moḡo etuḡamaḡi-fitoḡarito tarimana tu ḡena veuravini maki asi barego.”

⁴⁸ Benamo Iesu na mai vavine ekiraiato, ekirato, “Ḡemu rakava varau bama tuḡamaḡi-fitoḡari.”

⁴⁹ Ḡia ḡesi ḡeḡaniḡani-vegogoto tarimari ḡevedanaḡi-vedanaḡito, ḡekirato, “Mai tu kamara tarima, be ḡia na tarima ḡeri rakava maki etuḡamaḡi-fitoḡarini etoni?”

⁵⁰ Senāgi Iesu na vavine ma evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Ḡemu veḡabidadama na varau bevaḡa-maḡurimu. Maivau noiāḡo ma nuḡa namomu ḡesi.”

8

Vavine kota Iesu ḡesi ḡeiaḡoto

¹ Moḡa murinai Iesu na vanuḡa barari e vanuḡa keiri eiāḡo-vinirito-ḡoi, Barau ḡena Basileia Varina Namona eḡobata-iaḡiato-ḡoi. Ḡena mero gabanana ruarua (12) ḡia ḡekavaiato.

² Vavine kota maki ḡia ḡesi ḡeiaḡoto. Iesu na iauka rakavari mo vavine ḡerina elai-vaḡirito ema ḡeri keve evaḡa-namorito. Ta tu Maria, arana ḡevatoato Magadala vanuḡana vavinena. Mai tu iauka rakavari imaima ruarua (7) ḡia ḡenana elai-vaḡirito vavinena.

³ Ma ta tu Ioana, Kusa ḡaraḡona. Kusa tu Heroda ḡena farefare eḡita-ḡaurito-ḡoi tarimana ta. Ta tu Susana ema vavine vovoka maki. Moḡeri vavine na Iesu ma ḡena mero ḡeri farefare na ḡevaḡa-kavarito.

Barabore - Iaraḡa tarimana widi ḡueri evaroto Mataio 13:1-9; Mareko 4:1-9

⁴ Tarimarima ḡutuma bara ḡevegogoto, vanuḡa mabarari na Iesu ḡenai ḡeiaḡoto. Benamo ḡia na ḡeri barabore ta ekiraḡiato, ekirato,

⁵ “Iaraḡa tarimana vamoka ḡana eiāḡoto, ḡena widi ḡueri bene fiu-rovorovori ḡana. Efiurito-ḡoi nai, kota dabarai ḡeketoto. Benamo tarimarima na ḡefana-veḡonurito ema guba manuri na ḡeḡanirito.

⁶ Kotari tu fore tanonai ġeketoto. Ġetubuto, senaġi asikauna ġemaraito, korana tano tu asi nanuna nai.

⁷ Kotari tu ġauġa ġiniġiniri nuġari ai ġeketoto. Benamo ġauġa ġiniġiniri ġesi ġetubu-sebonato, senaġi varovaro dagarari ġetuturarito nai ġemaseto.

⁸ Kotari tu tano namonai ġeketoto. Benamo ġetubu-ginikauto, ġeġwato, tata ġwana sinau ta (100).” Benamo Iesu garona evaġa-baregoato, ekirato, “Ma seġana tarimana bene seġaġi.”

*Kara dainai Iesu na barabore ekiraġirito
Mataio 13:10-17; Mareko 4:10-12*

⁹ Ġena mero na Iesu ġedanaġiato mo barabore anina tu kara.

¹⁰ Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Barau ġena Basileia guruġari vekuretoġari ġemi ai evaġa-foforirini, senaġi mabarari tu barabore ai avaġa-guruġarini, beġene ġita, senaġi anina asi beġene ribaia, beġene seġaġi, senaġi asi beġene tuġamaġi-fakaia.”

*Widi ġueri baraborena anina
Mataio 13:18-23; Mareko 4:13-20*

¹¹ Mai barabore anina tu maiġa: Widi ġueri tu Barau ġena guruġa.

¹² Dabarai ġeketoto widi ġueri tu tarimarima na Barau ġena guruġa ġeseġaġiani. Senaġi Sattani eiaġomani, Barau ġena guruġa ġia nuġari na eġabi-vaġirini, Vari Namona beġe vaġa-moġoniani e beġe maġurini garina.

¹³ Tano ma forenai widi ġueri ġeketoto tu tarimarima na Barau ġena guruġa ġeseġaġiani

e ma iakuri ġesi ġeġabi-raġeani. Senaġi ġia tu noġa tarima asi lamuri kavana. Nega-kotuna moġo Barau ġena guruġa ġekorana-iaġiani, senaġi veribaġani be-raġasini nai, beġe ketoni.

14 Ġauġa ġiniġiniri nuġari ai ġeketoto widi ġueri tu tarimarima na Barau ġena guruġa ġeseġaġiani, senaġi ġetuġamaġi-ġutumani, tanobara farefareri ġetuġamaġi-gogo gogorini ema tanobara ġena maġuri iakuri na Vari Namona elau-tariani. Moġa lorinai ġwaġwa namori asi ġeġorani.

15 Senaġi tano namonai ġeketoto widi ġueri tu tarimarima na Barau ġena guruġa ġeseġaġiani, ma nuġari namori e ma manauri ġesi ġeġabi-raġeani, ġeġabi-tariani mo, ġwaġwa namori ġeġorani.

Lamefa toretorena gabuna

Mareko 4:21-25

16 “Tarima ta lamefa begabuani nai tu, dia ġuro na beġoġoi-tariani o fata gaburenai betoreani. Asiġina, ġia tu lamefa toretorena fatanai betorekauani. Benamo tarima beġe raġekauni nai, mabarari na mama beġene ġitaia ġana.

17 Vekuretoġa dagarari mabarari beġe foforini, veġuni guruġari beġe ribani e beġe kiraġi-foforirini.

18 Moġa lorinai ġoseġaġirini guruġari loriri boġono toreri. Korana ma ġena seġaġi tarimana Barau na riba e tuġamaġi-faka beviniani, asi ġena seġaġi tarimana, ġia etuġa-maġini ma ġena tuġamaġi-faka, senaġi ġena tuġamaġi-faka aiġesi misina maki beġabi-vaġiani.”

*Iesu sinana ema tarina merori
Mataio 12:46-50; Mareko 3:31-35*

19 Iesu sinana ema tarina merori ġia ġenai ġeiaġoto, senaġi tarimarima ġutuma nai, asi ġeri dabara Iesu ġenai beġe raka-kavini.

20 Tarima ta na Iesu ekira-varaiato, ekirato, “Ġoi sinamu ema tarimu tu murikai ġeruġa-taġoni, ġoi ġevetaumuni.”

21 Benamo Iesu na mabarari ekirarito, “Barau ġena guruġa ġeseġaġirini e ġeveirini tarimari tu au sinagu ema au tarigu.”

*Iesu na iavara e geta o ureure ekira-ġoirito
Mataio 8:23-27; Mareko 4:35-41*

22 Ġaro ta Iesu ma ġena mero ġesi ġasi ai ġeraġekauto, benamo Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Siveġasi-vanaġi, kou mo rekena ġana.” Benamo ġeiaġoto.

23 Ġeiaġoto-ġoi nuġanai, Iesu eġena-maseto. Benamo iavara asikei kou ai eraġasito, benamo ureure ġasi nuġanai ġevebubu-ġurato nai, ġasi dori eburuto.

24 Benamo ġena mero Iesu ġenai ġeiaġoto, ġevaġoato, ġekirato, “Vevaġa-riba taumu o, vevaġa-riba taumu o, ġita tu mai taburuni!” Iesu evariġisito, iavara e ureure ekira-ġoirito, benamo ġedokoto, ġemeġomeġo-tarito.

25 Iesu na ġena mero evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġomi ġemi veġabidadama tu ainai?” Ġia ġegarito e ġeġaba-rakavato nai, tauġeri mo ġevedanaġi-vedanaġito, ġekirato, “Mai tarima tu dei? Ġia na iavara e ureure evaġa-guruġarito nai, garona ġeseġaġiani!”

*Iesu na iauka rakavari na ġeboroġiato tari-
mana evaġa-namoato*

Mataio 8:28-34; Mareko 5:1-20

²⁶ Monana Iesu ma ġena mero ġeiaġoto, Gerasa (o Gadara) tarimari ġeri gabu ai ġeraġasito, Galilea tavi ta kefonai.

²⁷ Iesu ġasi na eraka-riġoto nuġanai, iauka rakavari na ġeboroġiato tarimana ta eiaġomato Iesu ġenai. Ġia tu mo vanuġa tarimana. Kai-veġata asi dabuġana etanuto-ġoi, dia numai, senaġi gara gabuna fore kouġari ai.

²⁸ Ġia na Iesu eġitaiato nai, ekoġo-fouto, benamo Iesu kwakuna koranai eketo-tarito, ekirato, “Iesu o, ġoi Iaru-korokoro Barauna Natuna, kara au ġegu ai noveia otoni? Anoġimuni, asi bono vaġa-midigu midigugu!”

²⁹ Ġia moġesi ekirato, korana Iesu na iauka rakavana evaġa-guruġaiato, mo tarima ġenana neraka-vaġi. Nega ġutuma iauka rakavana na eġabiato-ġoi, kwakuna e ġimana seini na ġebarurito-ġoi, senaġi seini edabu-ġuturito-ġoi, benamo iauka rakavana na tano fakana ġana eġwa-iaġoato-ġoi.

³⁰ Iesu na edanaġiato, ekirato, “Ġoi aramu tu deikara?” Ġia na evaġa-veseato, ekirato, “Au aragu tu ‘Ġutuma,’ ” korana iauka rakavari vovoka na ġeboroġiato nai.

³¹ Benamo iauka rakavari na Iesu ġenoġiato-ġoi, guri variġo kwareġana ġana asi bene tuġua-iaġori. (Mo tu iauka rakavari ġeri dibura gabuna).

³² Monai bai serina tu ġoro gabakanai ġedokadokato-ġoi. Moġa lorina iauka rakavari

na Iesu ġenoġiato, bai nuġari ai ġeraka-toġa, ġetato. Benamo Iesu na ekirarito, “Be, ġoiāġo!”

³³ Benamo iauka rakavari mo tarima ġenana ġeraka-vaġito, bai ġeri ai ġeraka-toġato. Benamo moġeri bai ġeġwa-bubu-lausiato, lalaġa na ġekokosi-firiġoto, kou ai ġevebora-maseto.

³⁴ Bai ġitaġauri tarimari na kara eġorato daga-rana ġeġitaġiato, benamo ġeragato, mo vari ġea fiuato vanuġa baranai e vanuġa keiri ai.

³⁵ Tarima-rima ġeġoto-iaġoto, kara eġorato daga-rana ġea ġitaġia ġana. Iesu ġenai ġeraġasito nai, ġia na mo tarima, iauka rakavari vovoka ġia ġenana ġeraka-vaġito tarimana, ġedoġariato, Iesu kwakuna koranai etanu-taġoto-ġoi ma dabuġana e ġena tuġamaġi maki maoro. Benamo ġia mabarari ġegarito.

³⁶ Mo veġa ġeġitaġiato tarimari na iauka rakavari na ġeboroġiato tarimana kamasi enamoto varina tarimarima ġekira-vararito.

³⁷ Benamo Gerasa tano tarimari mabarari na Iesu ġenoġiato, neraga-kwaneri ġetato, korana ġegari-rakavato nai. Moġa lorinai Iesu ġasi ai eraġekauto, ma eġenoġoito.

³⁸ Iauka rakavari ġia ġenana ġeraka-vaġito tarimana na enoġiato, Iesu ġesi bene iaġo etato. Senaġi Iesu na etuġu-ġenoġoġiato, ekirato,

³⁹ “Noġenoġoi ġemu numa ġana. Barau na ġoi ġemu ai beveġa veġana tarimarima bono kira-varari.” Benamo ġia eiaġoto, ġena vanuġa tarimari mabarari Iesu ġena veġa ġia ġenai ġeġorato eġobata-iaġirito.

*Iesu na kekeni ta ema vavine ta evaḡa-namorito
Mataio 9:18-26; Mareko 5:21-43*

⁴⁰ Iesu kou mo reke na ma eḡenoḡoito nai, tarimarima ḡutuma na ḡeḡabi-raḡeato ma iakuri ḡesi, korana mabarari na Iesu ḡevaḡa-nogaiato-ḡoi.

⁴¹ Benamo tau ta arana Iairo, rubu ḡitaḡauna tarimana, Iesu ḡenai eiaḡoto, kwakuna koranai evetui-tarito, enoḡiato, ḡena numa ḡana ḡeiaḡo etato,

⁴² korana ḡia natuna kekenina, ḡora ḡereḡa, dori emaseto-ḡoi nai. Ḗena laḡani tu gabanana ruarua (12).

Iesu eiaḡoto-ḡoi nuḡanai, tarimarima ḡutuma na ḡeraka-vebibi vebibiato-ḡoi.

⁴³ Moḡa nuḡanai vavine ta, ḡena keve tu rara kevena; laḡani gabanana ruarua (12) ekeve-iaḡiato. Ḗia na ḡena farefare e moni mabarari evaḡa-koririto doketa ḡeri ai ḡena keve beḡene vaḡa-namoa ḡana. Senaḡi ta na asi evaḡa-namoato.

⁴⁴ Tarimarima ḡutuma muriri ai vau evebibi-toḡato, ma tavi ta na ea raka-rosito mo, Iesu sevinai ea raḡasito. Iesu ḡena dabuḡa dudunai eveḡabikauto. Benamo vaḡa-sebo ḡena rara kevena ekorito.

⁴⁵ Iesu evedanaḡito, ekirato, “Dei na au beḡabikaragu?” Mabarari ḡevakira-ḡuniḡauto, ḡekirato, “Au tu asiḡi.” Benamo Petero ekirato, “Ve-vaḡa-riba taumu, tarimarima oḡitarini, ḡekou-ḡeḡeraḡimuni ema ḡeraka-vebebesi vebebesini.”

⁴⁶ Senaḡi Iesu ekirato, “Ta na au beḡabikaragu, korana au ribagu, seḡuka au ḡeguna va-

rau beraka-vaġi.”

47 Mai vavine varau eribato, ġia asi ġena vekuretoġa dabarana, benamo ma ġoġo-ġoġona ġesi eiaġoto, Iesu kwakuna koranai evetui-tarito, Iesu kara dainai eġabi-karaiato ema ġena keve vaġa-sebo ekorito varina ekiraġi-foforirito tari-marima ġoirari ai.

48 Benamo Iesu na ekiraiato, ekirato, “Natugu, ġemu veġabidadama na bevaġa-namomu. Be, ma nuġa namomu ġesi noiaġo.”

49 Iesu roġo mo eguruġato-ġoi nuġanai, tarima ta rubu ġitaġauna tauna Iairo ġena numa na eiaġomato, ekirato, “Natumu varau bemase. Vevaġa-riba tauna asi novaġa-vekwaraġia.”

50 Iesu na mo guruġa eseġaġiato nai, Iairo ekiraiato, ekirato, “Asi bono gari, bono veġabidadama moġo, benamo ġia tu bemaġurini.”

51 Iairo ġena numai eraġasito, benamo Iesu na tarimarima ekirarito, numai asi beġene raġekau, Petero, e Iakobo (o Iames), e Ioane, ema kekeni tamana ma sinana moġo.

52 Mabarari tu ġetaġito-ġoi ema ġetaġi-guruġa guruġato-ġoi nuġanai, Iesu ekirato, “Asi ġotaġi, kekeni tu asi bemase, ġia tu egenani moġo.”

53 Tarimarima na ġerikiriki-iaġiato, korana ġia ribari, kekeni tu emaseto.

54 Senaġi Iesu na kekeni ġimanai eġabito, evaġa-guruġaiato, ekeato, “Natugu o, novariġisi!”

55 Benamo iaukana eġenoġoito, ma emaġurito, vaġa-sebo evariġisito. Iesu na ekirarito, kekeni beġene ġubua.

56 Ġia tamana sinana ġeġaba-rakavato, senaġi

Iesu na evaḡa-naḡirito, mai veiḡa varina tarima ta asi beḡene kira-varaia.

9

Iesu na ḡena mero gabanana ruarua (12) etuḡurito

¹ Iesu na ḡena mero gabanana ruarua (12) ekea-vegogorito, seḡuka evinirito, iauka rakavari mabarari beḡene lai-vaḡiri, ema keve tarimari beḡene vaḡa-namori ḡana.

² Benamo etuḡurito, Barau ḡena Basileia varina beḡene ḡobata-iaḡia, ema keve tarimari beḡene vaḡa-namori.

³ Evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Ḡemi iaḡoiḡo ai kara ta asi boḡono ḡabi-kaua, togoi, dura, ḡaniḡani dagarari, moni, ema sedi ruarua maki asi boḡono ḡabi.

⁴ Beḡe ḡabi-raḡemini numanai boḡono tanu, bene iaḡo mo, vanuḡa boḡono raga-kwanea.

⁵ Bema vanuḡa tai asi beḡe ḡabi-raḡemini nai, mo vanuḡa boḡono raga-kwanea, kwakumi kauri boḡono kwari-ketoketori, ḡia ḡeri kira-sirivaḡi vaḡa-moḡoniri ḡana.”

⁶ Iesu ḡena mero ḡerakato, vanuḡa tata ḡana ḡeiaḡoto, Vari Namona ḡeḡobata-iaḡiato-ḡoi ema keve tarimari ḡevaḡa-namorito-ḡoi gabu mabarari ai.

Heroda ḡena daradara

Mataio 14:1-2; Mareko 6:14-16

⁷ Heroda, Galilea tanona verena, Iesu varina eseḡaḡiato, benamo edaradara-rakavato, korana

tarima kota ġekirato, Ioane Babatiso tu mase na ma evariġisi-ġenoġoito.

⁸ Ma kota ġekirato, Elia efoforito. Ma kota ġekirato, peroveta tarimana guinena ta evariġisi-ġenoġoito, ġetato.

⁹ Senaġi Heroda ekirato, “Ioane debana tu au na abasi-ġutuato. Be, mai varina aseġaġiani tarimana tu dei?” Heroda eurato Iesu bene ġitaia.

*Iesu na tarimarima daġara imaima (5,000)
eġuburito*

Mataio 14:13-21; Mareko 6:30-44; Ioane 6:1-13

¹⁰ Iesu ġena apostolo ma ġeġenoġoito, karakara ġeveirito veiġari variri Iesu ġekira-varaiato. Benamo Iesu na eġori-ġerevaġirito, vanuġa ta arana Betesaida ġana eġori-iaġorito.

¹¹ Senaġi tarimarima na ġeseġaġirito nai, Iesu murina na ġerakato. Benamo Iesu na eġabi-raġerito, Barau ġena Basileia varina eġobata-vinirito ema keve tarimari evaġa-namorito.

¹² Ġaro evariġoto-ġoi nuġanai, ġena mero gabanana ruarua (12) Iesu ġenai ġeiaġoto, ġekirato, “Mai tarimarima notuġuri, be kavinaġi vanuġari ai ema vamoka vei tarimari ġeri tanu gaburi ai, ġari ġaniġani e gena-gaburi ġea vetau, korana mai tu tano fakana nai.”

¹³ Senaġi Iesu na evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġomi na ġaniġani ġoviniri.” Ġia na ġevaġa-veaseato, ġekirato, “Ġai ġemai beredi tu imaima (5) ema maġani-kone ruarua (2) moġo. Ġoi ourani ġai baġana iaġo, ġaniġani baġana voiri mai tarimarima ġutuma ġari?”

¹⁴ Korana tau mabarari tu 5,000 kavana.

Iesu na ġena mero ekirarito, ekirato, “Tarimarima ġovareri doġoro ta gabana imaima (50), doġoro ta gabana imaima (50), benamo ġene tanutanu-tari.”

¹⁵ Iesu ekirato lorinai ġeveiato, tarimarima mabarari ġevaġa-tanutanu-taririto.

¹⁶ Moġa murinai Iesu na beredi imaima e maġani-kone ruarua eġabirito, gubai egagaraġeto, Barau evaġa-namoato vau, ebuki-ġutuġuturito ema ekini-misimisirito, benamo ġena mero evinirito beġene vareri.

¹⁷ Tarimarima na ġeġanirito nai, mabarari ġeġani-maseto. Gabivau Iesu ġena mero na ġaniġani kwari ġevaġa-vegogorito, boseġa gabanana ruarua (12) ġevaġa-vonurito.

*Petero na Iesu tu Kerisona ekiraġito
Mataio 16:13-19; Mareko 8:27-29*

¹⁸ Ġaro ta Iesu ġereġana eġurिurito, ġena mero maki ġia ġesi. Benamo Iesu na edanaġirito, ekirato, “Tarimarima tu kara ġetoni au tu dei?”

¹⁹ Ġia ġevaġa-veseto, ġekirato, “Kota ġekirani ġoi tu Ioane Babatiso, ma kota tu Elia, ma kota tu peroveta tarimana guinena ta evariġisi-ġenoġoito.”

²⁰ Iesu na ekirarito, ekirato, “Senaġi ġomi tu kara ġotoni au tu dei?” Petero na evaġa-veveato, ekirato, “Ġoi tu Barau ġena Keriso, ġia na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna.”

*Iesu ġena mase ema variġisi-ġenoġoi ekiraġirito
Mataio 16:20-28; Mareko 8:30-9:1*

²¹ Iesu na elaunaġirito, ġia varina tarima ta asi beġene kira-varaia.

22 Ĝia ma ekirato, “Tarimarima Natuna midigu vovoka roĝo beĝanini. Iuda vereri, e Rubu Veaĝa vereri baregori, e taravatu ĝevevaĝa-riba iaĝiani tarimari na beĝe ruĝaiani; ema beĝe vaĝi-maseani maki, senaĝina ĝaro vaĝa-toitoinai vau mase na ma bevareĝisi-ĝenoĝoini.”

Maĝuri guruĝari o Iesu murinai raka

Mataio 10:33; 10:39; Ioane 12:25

23 Iesu na ĝia mabarari evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Bema tarima ta eurani au murigu ai bene raka etoni tarimana, tauĝena bene vekira-fitoĝa, ĝena satauro bene ĝwaia ĝaro mabarari ai, au murigu ai bene raka.

24 Korana deikara ĝena maĝuri moĝo lorina etoreani tarimana, ĝena maĝuri befitoĝaiani. A deikara au daigu ai ĝena maĝuri befitoĝaiani tarimana, ĝena maĝuri asi bevei-rekwarekwaiani.

25 Bema tarima ta na tanobara mabarana uranai ĝena maĝuri befitoĝaiani, a ĝia tauĝena ĝena maĝuri bevaĝa-rakavaiani, ĝena namo tu kara ĝia ĝenai?

26 Bema tarima ta na au ema ĝegu guruĝa maiakari na bemaikaiani nai tu, Tarimarima Natuna na maki ĝia bemaika-viniani ĝena iaĝomai, ma mamana marevana e seĝuka baregona ĝesi, Tamana ma aneru veaĝari ĝesi beĝe iaĝomani ĝaronai.

27 Moĝoni akiramini, mainai ĝeruĝa-taĝoni tarimari kota asi roĝo beĝe maseni, Barau ĝena Basileia beĝe ĝitaiani.”

Iesu vetoĝana eirauto

Mataio 17:1-13; Mareko 9:2-13

28 Mai guruḡa ekiraḡi-ḡosiato murinai, ḡaro imaima toitoi (8) kavana ḡevanaḡito vau, Iesu na Petero, e Ioane, ema Iakobo (o Iames) eḡabirito, ḡoro ta ḡana ḡevaraḡeto bene ḡuriḡuri ḡana.

29 Eḡauḡauto-ḡoi nuḡanai, ḡia ḡoirana vetoḡana eirauto, ema ḡena dabuḡa ekuro-ḡaroḡaroto.

30 Benamo tarima ruarua ḡefoforito, Mose ma Elia, Iesu ḡesi ḡeguruḡa guruḡato-ḡoi.

31 Tauri ruarua ma marevari e mamari ḡesi ḡefoforito, Iesu ḡesi ḡeguruḡato, Ierusalemi be-maseni ḡetato, Barau ḡena ura ilailanai.

32 Petero ma karonā ḡegenā-maseto, senaḡi ma ḡetataḡato nai, Iesu ma marevana e mamana ḡesi ḡeḡitaiato, ema ḡia ḡesi ḡeruḡa-taḡoto tarimari maki ḡeḡita-rito.

33 Tauri ruarua Iesu ḡeraga-kwaneā ḡana nuḡanai, Petero na Iesu ekiraiato, ekirato, “Vevaḡa-riba taumu, namo vedaurea ḡita tu maiḡera, be mainai fouta toitoi ḡaragari. Ta ḡoi ḡemu, ta Mose ḡena, ta Elia ḡena.” ḡia asi ribana kara ekiraḡiato.

34 ḡia roḡo eguruḡato-ḡoi nai, magube na ema iauka-taririto. Magube na eḡabi-ḡaurito nai, ḡia ḡegarito.

35 Garo ta magube nuḡana na ekea-rosito, ekirato, “Mai tu au Natugu, aḡabi-hidiato tarimana, ḡia boḡono seḡaḡi-vinia!”

36 Mo garo ekorito nai, Iesu ḡereḡana ḡeḡitaiato. Mai veḡa ḡeḡitarito dagarari, tarima ta asi ḡekiravaraiato mo negai.

Iesu na iauka rakavana na eboroḡiato merona

*evaḡa-namoato**Mataio 17:14-21; Mareko 9:14-29*

37 Ĝaro ta ekorito murinai, ḡia tu ḡoro na ḡeraka-varigoto-ḡoi nuḡanai, tarimarima ḡutuma lelevaḡi ḡesi ḡeraka-veḡoitaḡoto.

38 Benamo tau ta ḡutuma nuḡari na ekea-fouto, ekirato, “Vevaḡa-riba taumu o, anoḡimuni, au natugu merona noma ḡitaia. Mai tu au natugu sebona, ḡora ḡereḡa.

39 Nega tari ai ḡia tu iauka rakavana na eḡabiani, benamo ekoḡo-founi; tauḡanina maki evaḡa-ḡoḡo-ḡoḡoani, benamo bokana na kaburoburo ḡeraka-rosini. Maiḡesina evaḡi-mase vanaḡi-vanaḡiani.

40 Ĝoi ḡemu mero banoḡiri, ḡelai-vaḡia basi, senaḡi ḡia asi beḡe ilaila.”

41 Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Asi veḡabidadama ema kira-sirivaḡi ḡuruna o! Ĝaro vira au tu sevimi ai bana tanu? Ĝaro vira bana vevaḡa-gwaḡiḡi-vinimi?” Benamo Iesu na mo tau ekiraiato, ekirato, “Natumu noḡori-iaḡomaia.”

42 Mero eiaḡomato-ḡoi nai, iauka rakavana na tano ekwaraḡi-iaḡiato, tauḡanina evaḡaḡoḡo-ḡoḡoato. Senaḡi Iesu na iauka rakavana ekiraḡoḡoato, mero evaḡa-namoato, benamo tamana ma evini-ḡenoḡoato.

43 Tarima mabarari ḡeḡaba-rakavato, korana Barau ḡena seḡuka ḡeḡitaiato nai.

*Iesu ḡena mase ma ekiraḡi-ḡenoḡoato**Mataio 17:22-23; Mareko 9:30-32*

Tarimarima roḡo Iesu ḡena veigā ḡeḡaba-iaḡiato-ḡoi nai, Iesu na ḡena mero evaḡa-guruḡarito, ekirato,

⁴⁴ “Au na guruḡa ta ḡemi nakiraḡia, be ḡoseḡaḡi ema asi boḡono tuḡa-rekwaia. Tarimarima Natuna tu beḡe revaiani vau tarimarima ḡimari ai beḡe toreani.”

⁴⁵ Senaḡi ḡena mero na asi ḡetuḡamaḡi-doḡariato, Iesu tu kara ekiraḡiato. Mo guruḡa anina tu ḡia ḡeri ai vekuretoḡa, asi beḡene ribaia ḡana, ema Iesu maki asi ḡedanaḡiato, korana ḡegarito nai.

Deikara tu barego vedaurea

Mataio 18:1-5; Mareko 9:33-37

⁴⁶ Iesu ḡena mero fakari ai vevane eḡorato, korana tu ḡekirato, dei tu barego vedaurea ḡia fakari ai.

⁴⁷ Iesu varau eribato kara ḡetuḡamaḡiato, moḡa lorinai mero keina ta eḡabiato, ḡia sevinai evaḡaruḡa-tariato vau,

⁴⁸ ekirarito, ekirato, “Dei na mai mero beḡabi-raḡeani au aragu ai, ḡia na au beḡabi-raḡeguni. Bema tarima ta na au beḡabi-raḡeguni, etuḡuguto Barauna maki beḡabi-raḡeani. Korana deikara ḡomi na ḡokira-fitoḡaiiani tarimana ḡomi fakami ai, ḡia tu barego vedaurea.”

Iesu aranai nuḡa-farevaḡi veigā boruri eveirito tarimana

Mareko 9:38-40

⁴⁹ Ioane na Iesu evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Vevaḡa-riba taumu, tarima ta ḡaḡitaiato, ḡoi aramu ai iauka rakavari elai-vaḡirito-ḡoi, senaḡi

ġai na ġakira-ġoiato, korana ġia tu dia ġita ġesi taġauveini nai.”

⁵⁰ Iesu na ekirarito, ekirato, “Asi boġono kira-ġoia, korana deikara na ġomi asi evaġa-rakavamini tarimana tu ġomi evaġa-kavamini.”

Samaria tarimari kotari na Iesu asi ġeġabiraġeato

⁵¹ Iesu guba ġana bevaraġeni ġarona ekavinaġiato-ġoi nai, Ierusalemata bene iaġo-vinia, etato.

⁵² Benamo Iesu na vetuġunaġi tarimari etuġu-guinerito, Samaria vanuġana tai ġeraġasito, Iesu ġena totoġa gabuna ġea vetauato.

⁵³ Senaġi vanuġa tarimari na Iesu asi ġeġabiraġeato, korana tu Ierusalemata eiaġo-viniato-ġoi nai.

⁵⁴ Iesu ġena mero Iakobo (o Iames) e Ioane mo veiġa ġeġitaiato, benamo ġekirato, “Vereġauka, ġoi ourani karava guba na baġana kiraġia, bene mariġo, bene vaġa-rakavari?”

⁵⁵ Iesu eruġa-kureto, tauri ruarua ekira-ġoirito.

⁵⁶ Benamo ġia ma ġerakato, vanuġa ta ġana ġeiaġoto.

*Iesu murinai beġene raka ġetato tarimari
Mataio 8:19-22*

⁵⁷ Ġia dabara na ġeiaġoto-ġoi nai, tarima ta na Iesu evaġa-guruġaiato, ekirato, “Ġemu iaġoiaġo gaburi mabarari ai bana kavamu.”

⁵⁸ Iesu na ekiraiato, ekirato, “Boġa kwaivari ma ġeri kouġa, ema manu ma ġeri nuġi, senaġi Tarimarima Natuna tu asi ġena gena-gabuna.”

⁵⁹ Iesu na tarima ta ma evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Murigu ai noma raka.” Senaḡi mo tarima evaḡa-veseto, ekirato, “Vereḡauka, asi roḡo, naḡenoḡoi, be tamagu roḡo naguria.”

⁶⁰ Iesu na evaḡa-veseato, ekirato, “Mani tu noiaḡuiri, mase tarimari (o Barau asi ḡekorana-iaḡiani tarimari) na ḡeri mase tauḡeri na beḡene guriri. Senaḡi ḡoi tu noiaḡo, Barau ḡena Basileia varina noa vari-fiua.”

⁶¹ Tarima ta na ma ekiraiato, ekirato, “Vereḡauka, murimu ai naraka, senaḡi naiḡo roḡo, ḡegu numa tarimari ḡesi ḡaveḡabi-tuḡu.”

⁶² Iesu na evaḡa-veseato, ekirato, “Tarima ta efokafokani nai, murina ḡana ma ebogē-ḡenoḡoini, ḡia tu asi ilaila Barau ḡena Basileia beḡabiani.”

10

Iesu na tarima gabana imaima ema gabana ruarua ma ruarua (72) etuḡurito

¹ Moḡa murinai Vereḡauka na tarima 72 eḡabi-viriḡirito, benamo ruari ruari etuḡu-guinerito, ḡia beiaḡoni vanuḡari e gaburi mabarari ḡana.

² Evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Kwakwa ḡaniḡaniri tu ḡutuma lelevaḡi, senaḡi kwakwa tarimari tu viravira moḡo. Moḡa lorinai kwakwa Vereḡaukana ḡonoḡia, be kwakwa tarimari tari ma bene tuḡu-iaḡori, ḡaniḡani beḡenea kwari.

³ Ḣoiḡo, au na mamoe kavana atuḡumini, boḡa kwaivari rakavari fakari ai.

4 Moni fusefuseri, dura e tamaka asi boḡono ḡabikau; dabarai tarima ta asi boḡono vaḡa-guruḡaia.

5 Bema numa tai boḡo raḡekauni nai, boḡono kira, 'Maino mai numai bene tanu.'

6 Bema maino eura-viniani tarimana monai etanuni nai, ḡemi maino guruḡana ḡia iatanai bene tanu. Bema asiḡina nai, maino tu ḡemi ai ma bene ḡenoḡoi.

7 Karakara beḡe vinimini boḡono ḡaniri e boḡono niuri, korana eḡauveini tarimana davana bene ḡabia ḡana. Numa ta na ma numa ta ḡana asi boḡono iaḡo, senaḡi mo numa sebonai moḡo boḡono tanu.

8 Bema vanuḡa tai boḡo raḡasini, beḡe ḡabi-raḡemini, karakara ḡoirami ai beḡe tore-rosirini dagarari boḡono ḡaniri.

9 Mo vanuḡai keve tarimari boḡono vaḡa-namori e tarimarima boḡono vaḡa-guruḡari, boḡono kira, 'Barau ḡena Basileia, (ḡena veḡitaḡau seḡukana evaḡa-ruḡaiani), tu sevimi ai maiḡa.'

10 Senaḡi bema vanuḡai boḡo raḡasini, benamo asi beḡe ḡabi-raḡemini nai, ḡatamanai boḡono raka-rosi, boḡono kira,

11 'Ḗemi vanuḡa gagauri kwakumai beḡe kafakau dagarari maki mai ḡakora-vaḡirini ḡemi kira-sirivaḡi vaḡa-foforiri ḡana. Senaḡi boḡono riba, Barau ḡena Basileia tu bekavi-naḡi.'

12 Au na akiramini, Kota baregona ḡaronai mai vanuḡa na meto beḡwaiani tu, Sodoma ḡena meto maki bevanaḡiani."

Asi veḡabidadama vanuḡari

Mataio 11:20-24

13 “Korasini o, ḡoi ema Betesaida, vetuḡami kika! Korana nuḡa-farevaḡi veḡari ḡemi ai ḡefoforito-ḡoi tu, Taia e Sidono nuḡari ai beḡere fofori, benamo ḡia tu irau laḡani ai ḡere vetuḡamaḡi-kure, fuse rakavari ai e tauḡaniri ma gurumari ai ḡeri vetuḡamaḡi-kure ḡere vaḡa-foforia.

14 Barau na tarimarima bekota-vinirini ḡarona baregonai, ḡomi na boḡo doḡariani metona tu Taia e Sidono ḡeri meto bevanaḡiani.

15 Ḣoi maki, Kaperanauma o, ḡoi ourani guba ḡana bono varaḡe otoni? Asiḡina, ḡoi tu mase gabuna ḡana boiaḡoni!”

16 Iesu na ḡena mero evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Dei na ḡomi beseḡaḡi-vinimini, au maki beseḡaḡi-viniguni; dei na asi beḡabi-raḡemini, au maki asi beḡabi-raḡeguni; ema dei na asi beḡabi-raḡeguni, etuḡuguto Barauna maki asi beḡabi-raḡeani.”

Iesu na etuḡurito tarimari 72 ḡeḡenoḡoito

17 Ḣena mero 72 ma ḡeḡenoḡoito ma iakuri ḡesi, ḡekirato, “Vereḡauka o, iauka rakavari ḡoi aramu ai ḡavaḡa-guruḡarito, benamo garoma ḡeseḡaḡirito-ḡoi.”

18 Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “Satani aḡitaiato, kiriku ekimoreani kavana guba na eketo-firiḡoto.

19 Boḡono riba, au na seḡuka varau avinimito, mota ema kavikavi boḡono fana-tariri, ema Satani ḡena seḡuka maki boḡono vaḡa-farakaia ḡana; dagara ta na asi bevaḡa-rakavamini.

20 Senaĝina, dia boĝono iaku korana iauka rakavari ĝomi ĝemi seĝuka nuĝanai, asiĝina, a ĝomi tu boĝono verere korana arami gubai etorerito nai.”

Iesu eiakuni

Mataio 11:25-27; 13:16-17

21 Mo tanu-vegogo nuĝanai Iauka Veaĝa na Iesu tu iaku na evaĝa-vonuato, benamo ekirato, “Tamagu o, avaĝa-namomuni, guba ema tanobara Verena! Korana ĝoi na ma iaunegari e riba tarimari ĝeri ai okure-toĝarini dagarari tu, asi ĝeri riba tarimari ĝeri ai ovaĝa-foforirini. Aba, Tamagu, mai tu ĝoi ĝemu veuravini korana evaĝa-foforiani.

22 Dagara mabarari Tamagu na eviniguto. Tarima ta asi ribana ĝia Natuna, Tamana moĝo ĝeregana, ema ta asi ribana ĝia Tamana, senaĝi Natuna ĝeregana moĝo, ema Natuna na eura-vinirini tarimari ĝeri ai vau evaĝa-foforirini.”

23 Benamo Iesu eboĝe-kureto ĝena mero ĝeri ai, veĝuni ai evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Ĝomi tu boĝono iaku, korana tu mai ĝoĝitarini dagarari dairi ai.

24 Au na akiramini, peroveta tarimari e tano-bara vereri baregori o kini vovoka ĝeurato, mai ĝoĝitarini dagarari beĝere ĝitari, senaĝi asi ĝeĝitarito, ema ĝoseĝaĝirini dagarari beĝere seĝaĝiri, senaĝi asi ĝeseĝaĝirito.”

Barabore - Samaria tarimana namona

25 Taravatu evevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi tarimana ta evariĝisito, benamo Iesu eribaĝaniato, ekirato,

“Vevaĝa-riba taumu, au tu kara haveini vau, maĝuri vanaĝivanagi badoĝariani?”

²⁶ Iesu na evaĝa-veseato, ekirato, “Taravatu tu kara etoni? Ĝoi na tu kamasi oiaviani?”

²⁷ Ĝia evaĝa-veseto, ekirato, “Vereĝauka ĝoi ĝemu Barau bono ura-vinia ma nuĝamu mabarana, ma iaukamu mabarana, ma kokoremu mabarana, e ma tuĝamaĝimu mabarana”; ema ‘Sevimu tarimana maki bono ura-vinia ĝoi tauĝemu oveura-vinini kavana.’”

²⁸ Iesu na ekiraiato, ekirato, “Bovaĝa-vese maoro, maniĝesi bono vei, be bono maĝuri.”

²⁹ Senagi taravatu evevaĝa-riba iaĝiato-ĝoi tarimana tu ma veiavina ĝesi Iesu ma edanaĝi-veribaĝaniato, ekirato, “Au sevigu tarimana tu dei?”

³⁰ Iesu evaĝa-veseto, ekirato, “Tau ta Ierusema na Ieriko evariĝo-viniato-ĝoi nuĝanai, lema tarimari na dabarai ĝeguru-viniato, ĝena dabuĝa ĝekokirito, ĝevaĝa-vevaĝiato, dori moĝo ĝevaĝi-maseato, benamo monai ĝeraga-kwaneato.

³¹ Moĝa Rubu Veaĝa verena ta mo dabara na evariĝoto-ĝoi nai, mo tau edoĝariato, senagi eraka-ĝevi-raĝiato moĝo.

³² Levi doĝorona tarimana ta, (Rubu Veaĝai vetuĝunaĝi tauna), maki moĝesi, mo tau ea doĝariato nai, maki eraka-ĝevi-raĝiato moĝo.

³³ Senagina Samaria tarimana ta ĝena iaĝoiaĝo ai mo tau ea doĝariato, eĝitaiato nai, evetuĝaiato.

³⁴ Sevina ĝana eiaĝoto, diĝa e vine nanuna manuĝanai ebubuto, ekumuato, benamo ĝena

doniki ai evaḡa-tanu-kauato, vinitaḡo numana ḡana eḡori-iaḡoato, monai enariato.

35 Boḡibogī evariḡisito nai, silva moniri ru-
arua numa ḡitaḡauna tarimana eviniato, ekirato,
'Mai tau bono nariḡau-ḡitakaua. Bema moni asi
beilailani nai, ḡegu ḡenoḡoi ai vau ḡemu moni
davana bavanimuni.'

36 Iesu evedanaḡito, ekirato, "Ḡoi tu kara otoni?
Mai tarima toitoi fakari ai deikara sevina tari-
mana tu mo lema tarimari na ḡevaḡa-vevaḡiato
tauna ḡenai bita kiraḡiani?"

37 Taravatu evevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimana
evaḡa-veseto, ekirato, "Evetuḡaiato tarimana."
Benamo Iesu na ekiraiato, "Noiaḡo, ḡoi maki
moḡesi bono vei."

Mareta e Maria

38 Iesu ma ḡena mero ḡesi ḡeri iaḡoiḡo ai
vanuḡa tai ḡea votuto. Monai vavine ta arana
Mareta ḡena numai eḡabi-raḡeato.

39 Ḡia tu ma tarina arana Maria, benamo Maria
tu eiaḡoto, Vereḡauka kwakuna koranai etanu-
tarito, ḡena guruḡa eseḡaḡirito-ḡoi.

40 Mareta tu veḡabiraḡe dagarari eveito-ḡoi,
evekwarāḡito-ḡoi. Benamo eiaḡomato, ekirato,
"Vereḡauka, ḡoi tu otuḡamaḡini ba? Tarigu
na beraga-kwanegu, au ḡereḡagu moḡo avek-
waraḡini. Nokiraia, be nema vaḡa-kavagu!"

41 Vereḡauka na evaḡa-veveato, ekirato,
"Mareta! Mareta! Dagara ḡutumari na nuḡamu
ḡevaḡa-veḡonuani e ḡevaḡa-vekwarāḡiani,

⁴² senaḡi dagara sebona moḡo ḡerevaḡi. Maria na tu namona beḡabi-viriḡia, ta na ḡia ḡenana asi ma beḡabi-vaḡiani.”

11

Iesu na ḡena mero ḡuriḡuri evaḡa-ribarito

¹ Ḡaro tai Iesu tu gabu tai eḡauḡauto. Ekorito nai, ḡena mero ta na evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Vereḡauka o, ḡuriḡuri novaḡa-ribama Ioane na ḡena mero evaḡa-ribarito ilailanai.”

² Iesu na ekirarito, ekirato, “Ḡoḡuriḡurini nai, boḡono kira:

‘Ḡai Tamama o,
ḡoi aramu baḡana vaḡa-veaḡaia;
ḡemu Basileia bene iaḡoma.

³ Ḡaro tata ḡai ḡema-ḡama bonoma vinima.

⁴ Ḡema rakava notuḡamaḡi-fitoḡari,
korana ḡai maki ḡevaḡa-rakavamani tarimari ḡeri
rakava ḡatuḡamaḡi-fitoḡarini.

‘Ema veribaḡani ai asi bono ḡori-kauma.’ ”

⁵ Benamo Iesu na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Bema ḡomi ta boḡi nuḡanai ḡatana ḡenai bere iaḡo, bere noḡia, bere kira, ‘Ḡatagu o, ḡaniḡani dagarari kota naḡabi-toreri roḡo,

⁶ korana au ḡatagu ta tu ḡena iaḡoiaḡo ai ḡegu ai beiaḡoma, senaḡi au tu asi ḡegu ḡaniḡani ḡia baḡubuani.’

⁷ Benamo mo tarima na numa nuḡana na bere vaḡa-vesea, bere kira, ‘Asi novaḡa-vekwaraḡigu. Ḡatama-boka varau babiria, ema au tu natugu ḡesi ḡagenani. Au tu asi bavariḡisini, dagara ta asi bavanimuni.’

8 Akiramini, enabe ġia ġatana, senaġi asi bevariġisini, ġaniġani asi beviniani, senaġi ġena noġinoġi ġenoġoi-ġenoġoi dainai bevariġisini, eura-vinirini dagarari beviniani.

9 Moġa lorinai, au na ġomi akiramini, noġinoġi ai Barau na bevinimini, vetauvetau ai boġo doġarini, sekeseke o fidifidi ai ġemi ġatama-boka bekeoani.

10 Korana benoġi-noġini tarimana tu beġabini, bevetauni tarimana bedoġarini, ema beseke-sekeni tarimana Barau na ġena ġatama boka bekeoani.

11 Ġomi tama fakami ai deikara bema natumu merona maġani-kone benoġini nai, ġoi na tu mota boviniani?

12 O ġatoi benoġini nai, kavikavi boviniani?

13 Boġono tuġamaġi, ġomi tu rakava tarimami, senaġi dagara namori natumi viniviniri ma ribami, moġa lorinai ġomi Tamami gubai etanuni, ġia na Iauka Veaġa ġenoġi-viniani tarimari bevinirini veġatana!”

Iesu e Belsebul

Mataio 12:22-30; Mareko 3:20-27

14 Iesu na iauka rakavana, muru-bubu iaukana, elai-vaġiato, benamo mo muru-bubu tarimana eguruġato. Tarimarima ġutuma na ġevaġa-raġeato,

15 senaġi tarima kota ġekirato, “Mai tu Belsebul, iauka rakavari ġeri vere, ġena seġukai iauka rakavari elai-vaġirini.”

16 Tarima kotari na Iesu ġedanaġi-veribaġaniato, vetoġa ta guba na bene viniri ġetato.

17 Senaġi Iesu na ġia ġeri tuġamaġi eribarito, benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Gavamani ta beveġabi-kirani, ġia tu berakavani, ema doġoro ta beveġabi-kirani, ġia tu beketoni.

18 Moġa lorinai Satani tu tauġena moġo bebevare-kirani, ġena basileia tu kamasi beruġani? Maiġesi akiraġiani, korana tu ġomi ġokirani, au tu Belsebul ġena seġukai iauka rakavari alai-vaġirini.

19 Bema au iauka rakavari Belsebul ġena seġukai alai-vaġirini nai, ġomi murimi ai ġerakani tarimari na iauka rakavari aiġesi ġelai-vaġirini? Ġia na ġevaġa-moġoniani ġomi ġemi guruġa tu asi anina.

20 Senaġi bema au iauka rakavari Barau ġena seġukai alai-vaġirini nai, boġono riba, Barau ġena Basileia, ġena veġitaġau seġukana, tu ġomi ġemi ai varau beraġasi.

21 Kokore tarimana ma ġena vaġivaġi dagarari ġesi ġena numa beġita-ġauani nai, ġena farefare tu roġo beġe tanu-ginikauni.

22 Senaġina kokore vedaurea tarimana ta ma beiaġomani, mai tarima bevaġa-vevaġiani, benamo bevaġa-darereani, ġia ġena vaġivaġi dagarari, veġabidadama dagarari, beverariani, benamo ġena farefare mabarari bevare-rovorovorini.

23 Deikara dia au ġatagu tu, au ġegu inai tari-mana, ema deikara au ġesi asi etore-vegogoni tu eveiari-lausilausini.”

*Iauka rakavana ma eġenoġoito
Mataio 12:43-45*

24 “Iauka rakavana ta tarima ta ġenana erakarovosito, benamo gabu kaukauri na eraka-vanaġito, iaġana bene ġania etato, senaġi iaġaraġi gabuna ta asi edoġariato. Benamo ġia tauġena ekirato, ‘Naġenoġoi, araga-kwaneato numana ġana.’

25 Eġenoġoi-iaġoto, numa edoġariato. Numana tu veiareva ema ġitaġitana namo vedaurea.

26 Benamo ġia na iauka rakava kwaikwairi imaima ruarua (7) ma eġori-iaġorito, mabarari ġeraka-toġato, monai ġetanuto. Moġa lorinai mo tarima tu tovotovonai ġena rakava tu kota misina, senaġi dokonai ġena rakava tu barego vedaurea.”

Verere moġonina

27 Mo guruġa ekiraġiato-ġoi nai, vavine ta tari-marima ġutuma fakari na eguruġa-vaisito, ekirato, “Ġoi evaġa-maġurimuto e evini-rurumuto vavinena tu namo!”

28 Senaġi Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Iniġesi nokira, Barau ġena ġuruġa ġeseġaġiani ema ġekorana-iaġiani tarimari neġi namo!”

Seġuka vetoġana ġevetauato

Mataio 12:38-42; Mareko 8:12

29 Tarimarima ġutuma na Iesu ġeruġa-ġeġeraġiato, benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Toma ġuru tu ġuru rakavana! Seġuka vetoġana ġevetauani, senaġi vetoġa ta asi beġe doġariani, Iona, peroveta tarimana, vetoġana moġo.

30 Korana Iona tu vetoġa ta Nineva tarimari ġeri ai, moġa ilailanai Tarimarima Natuna tu vetoġai beiaġoni mai ġuru tarimari ġeri ai.

31 Barau na tarimarima bekota-vinirini ġaronai, Seba vavine baregona o Kwin beruġa-vaisini, mai

guru tarimari besamanirini, korana ġia tu ġena tanobara manaġana na eiaġomato, Solomona ġena iaunega guruġari bene seġaġiri ġana. Senaġi ġoġitaia, tarima ta na Solomona evanaġiani tu maġa.

³² Barau ġena Kota baregona ġaronai, Nineva tarimari beġe ruġa-vaisini, toma ġuru tarimari beġe samanirini, korana Iona ġena ġobata ġeseġaġiato neganai, ġia ġeri rakava ġerina ġevetuġamaġi-kureto. Senaġi tarima ta na Iona evanaġiani tu maġa.”

Tauġani mamana

Mataio 5:15; 6:22-23

³³ “Tarima ta na lamefa begabuani nai, asi bekure-toġaiani, diġu na asi beġoġoi-tariani, senaġi lamefa tore-torena gabuna korikorinai betoreani, beġe raka-toġani tarimari na mama beġene ġitaia ġana.

³⁴ Ġoi matamu tu ġoi tauġanimu ġena lamefa kavana. Bema ġoi matamu namo nai, tauġanimu mabarana bemamani. Senaġi ġoi matamu rakava nai, tauġanimu mabarana bemukunani.

³⁵ Moġa lorinai, lorimu bono vetore, mama ġoi nuġamu ai bemukunani garina.

³⁶ Bema ġoi tauġanimu mabarana mama na bevonuvonu-raġeni, mukuna kota maki asi be-tanuni, ġia tu mama dikadika, lamefa emore-rovorovoni, ġoi evaġa-mamamuni kavana.”

Iesu na Farisea tarimari ema taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari evanerito

Mataio 23:1-36; Mareko 12:38-40; Luka 20:45-47

37 Iesu eguruḡa-ḡosito nai, Farisea tarimana ta na ekeaiato, ḡia ḡesi beḡene ḡaniḡani-vegogo; benamo ḡena numa ḡana eiaḡoto, ḡaniḡani gabunai etanu-tarito.

38 Mo Farisea tarimana na eḡitaiato nai, nuḡana efarevaḡi-rakavato, korana Iesu tu asi eveḡuriḡito, (ḡia seneri vereri ḡeri vevaḡa-naḡi ilailanai), senaḡi eḡani-ḡanito moḡo.

39 Benamo Vereḡauka na evaḡa-guruḡaiato, eki-rato, “Ḳomi Farisea tarimami na ḡemi kapusi ema disi muriri rekeri moḡo ḡoḡuriḡi-ginikaurini, senaḡi nuḡami tu verariverari ema vei-taḡuitaḡui na ḡevonu-fokafokato.

40 Ḳomi tu babo! Ḳomi asi ḡoribani, murika rekena eveiato Barauna na nuḡana rekena maki ḡia na eveiato?

41 Senaḡi kapusi ema disi nuḡari dagarari tu asi ḡeri-ḡari tarimari boḡono viniri vau, dagara mabarari ḡemi ai beḡe veiarevani.

42 Farisea tarimami, vetuḡami kika! Korana ḡomi na Barau ḡovarevare-viniani dagarari misimisiri, ḡemi sivoḡa, kodukarava ema ḡaniḡani ḡailauri maki karava gabanana (10) ḡoveirini, karava sebona boubou dagaranaḡi ḡovaḡa-iaḡoani, senaḡina vei-iobukaiobuka ema Barau uravinina maḡurina tu ḡoleaiani. Ḳomi na tu maiḡeri veiḡa baregori ḡoro veiri ema mo veiḡa keiri maki asi boḡoro iaḡuiri.

43 Farisea tarimami, vetuḡami kika! Korana ḡemi ura rubu ai tu tanutanu namori ai boḡono tanu, ema ḡemi ura maki maketi gaburi ai beḡene vaḡa-namomi.

44 Vetuḡami kika! Ġomi tu asi ḡita vetoḡari gara gaburi kavana, tarimarima iatari na ḡerakavanaḡini nai ḡemirorini, ḡia asi ḡeribani mo tu gabu rakavana.”

45 Taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimana ta na Iesu evaḡa-guruḡaiato, ekirato, “Vevaḡa-riba taumu o, maiḡesi okirani nai, ḡai maki okira-fitoḡamani!”

46 Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Ġomi taravatu ḡovevaḡa-riba iaḡiani tarimami maki vetuḡami kika! Ġomi na maruna metori tarimarima ḡovaḡa-faḡarini, senaḡi ḡimami didina ta maki ḡeri marunai asi ḡoveḡabikauni, asi ḡovaḡa-kavarini.

47 Vetuḡami kika! Ġomi tubumi ḡatami na peroveta tarimari ḡevaḡi-maserito, ema ḡomi na tu ḡeri gara gaburi namori ḡoveirini.

48 Moḡesi ḡomi tauḡemi tubumi ḡatami ḡeri veiḡa ḡokiraḡi-foforirini ema ḡovaḡa-moḡonirini; moḡoni veḡata, tubumi ḡatami na peroveta tarimari ḡevaḡi-maserito, ema ḡomi na ḡeri gara gaburi ḡoveirini.

49 Moḡa lorinai Barau ḡena Iaunega ekirani, ‘Au na peroveta tarimari ema apostolo tarimari batuḡu-iaḡorini ḡeri ai, benamo tari tu beḡe vaḡi-maserini, ma tari tu beḡe lai-lausilausirini.’

50 Moḡesi nai, peroveta tarimari mabarari ḡevaḡi-maserito, Barau na tanobara eveiato veḡata beiaḡoma mo maitoma, metona tu toma ḡuru tarimari na beḡe ḡabiani.

51 Abela ḡevaḡi-maseato, monana eiaḡomato mo Sakaria, ḡia tu fata veaḡana ema Barau ḡena numa veaḡana fakari ai ḡevaḡi-maseato. Aba,

au na akiramini, mabarari metori tu toma ġuru tarimari na beġe ġabiani!

⁵² Taravatu ġovevaġa-riba iaġiani tarimami, vetuġami kika! Riba numana keo-fakana ġatama-boka kina tu ġomi na ġoġabiato. Ġomi ġereġami asi boġo raka-toġani, ema ġeraka-toġa ġetoni tarimari ġeri dabara ġomi na ġokourini!”

⁵³ Iesu mo gabu na eraka-rosito, benamo taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari ema Farisea tarimari na ġekira-fitoġaiato, ema dagara vovoka ġevedanaġi-viniato,

⁵⁴ ġeribaġaniato, ġeri ura tu dagara ta bene kiraġi-kererea, be beġene samania ġana.

12

Ġeġofaġofani tarimari boġono nariri

¹ Mo faka nuġanai tarimarima ġutuma lelevaġi varau ġevegogoto, asi-iaġo asi-fana, benamo Iesu na ġena mero evaġa-guruġa guinerito, ekirato, “Boġono venari-ginikau Farisea tarimari ġeri farao evaġa-tubuani muramurana ġerina, korana mani tu ġia ġeri ġofaġofa veġana bene.

² Vekouġau dagarari mabarari beġea foforini, vekuretoġa guruġari mabarari beġea ribani.

³ Moġa lorinai kara dagara mukunai ġokiraġiato, mamai beġea seġaġiani, kara dagara koutoġai seġai ġoguruġa-ġurato dagarana, beġea kiraġi-foforiani numa tuġuna na, tarimarima mabarari na beġene seġaġia ġana.”

*Barau bitana gari-vinia
Mataio 10:28-31*

4 “Ĝatagu mabarami, akiramini, tauĝani beĝe vaĝiani, ma murinai kara ta ma asi beĝe veiani tarimari gariri asi boĝono vei.

5 Senaĝi navaĝa-ribami, deikara garina boĝono vei: Barau boĝono gari-vinia. Tauĝani bevaĝiani murinai ma ĝena seĝuka, ĝomi ma befiu-ĝuramini, karava eĝara-vanaĝi vanaĝini gabunai. Aba, au na akiramini, ĝia moĝo boĝono gari-vinia!

6 Bisini imaima (5) maki fene ruarua na moĝo ĝevoirini, ene? Senaĝina Barau na tu sebona ta maki asi etuĝa-rekwaiani.

7 Moĝoni veĝatana, ĝomi tu debami ĝuiri maki mabarari Barau na eiavi-ginikaurito. Be asi boĝono gari; ĝomi voimi tu varaĝe lelevaĝi, bisini ĝutuma voiri maki ĝovanaĝirito!”

*Iesu bekiraĝi-foforiani ema bekira-ĝuniĝauani
Mataio 10:32-33; 12:32; 10:19-20*

8 “Au na akiramini, deikara na au tarimarima ĝoirari ai bekiraĝi-foforiguni, ĝia maki Tarimarima Natuna na Barau ĝena aneru ĝoirari ai bekiraĝi-foforiani.

9 Senaĝina au deikara na tarimarima ĝoirari ai beruĝaguni e bekira-ĝuniĝauguni, ĝia maki Barau ĝena aneru ĝoirari ai baruĝaiani e bakira-ĝuniĝauani.

10 Tarimarima Natuna deikara na bekira-rakavaiani, Barau na ĝia ĝena rakava betuĝamaĝi-fitoĝaiani, senaĝina deikara na Iauka Veaĝa bekira-rakavaiani, ĝia ĝena rakava tu asi betuĝamaĝi-fitoĝaiani.

11 Iuda tarimari ġeri rubu ai beġe vaġa-kotamini, ema vanuġa vereri e Kota baregori ġeseġaġini tarimari ġoirari ġana beġe ġori-iaġomini nai, nuġami asi beġene vekwaraġi, aiġesi toma boġo guruġani o kara toma boġo kiraġirini.

12 Korana Iauka Veaġa na mo ġaro ai kara boġo kiraġirini guruġari bevaġa-ribamini.”

Barabore - Farefare vovoka tarimana

13 Tarimarima ġutuma nuġana na tarima ta na Iesu ekiraiato, ekirato, “Vevaġa-riba tarimamu o, au kakagu nokiraia, ġai tamama na eraga-kwanerito farefareri nevareri, be au tavi ta nevinigu.”

14 Iesu na evaġa-veſeato, ekirato, “Ġoi tau o, au tu deikara na ġomi taumi ruarua ġemi farefare-tore viriġi-viriġina ġana etoreġuto?”

15 Benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Boġono boġeboġe! Lorimi boġono vetore, farefare vovoka mata-ġaniġaniri boġo veini garina; korana tarimarima ġeri maġuri korikori tu dia ġeri farefare vovoka na ġevaġa-ġorarini.”

16 Benamo mai barabore ekiraġiato, ekirato, “Farefare vovoka tarimana ta ġena tano na ġaniġani namori evaġa-ġorarito.

17 Ġia etuġa-maġito, ekirato, ‘Kamasi toma baveini? Mai ġaniġani mabarari tu ainai bana vaġa-vegogori?’

18 Benamo ekirato, ‘Au tu maiġesi navei. Ġaniġani atorerini numari guineri narovori, benamo numa baregori naragari. Mainai vau au ġegu ġaniġani e farefare mabarari monai bana vaġa-vegogori.

19 Benamo au tauḡegu bana vekira, ‘Ḡoi ḡemu dagara namori tu ḡutuma gorogoro bovaḡa-vegogori laḡani vovoka ḡana. Be, noiaḡaraḡi, noḡaniḡani, noniuniu e noverere.’

20 Senaḡina Barau na ekiraiato, ekirato, ‘Kamuto, ḡoi tu babo! Toma boḡi ḡoi ḡemu maḡuri aḡabi-vaḡiani ḡemuna, benamo mai ḡemu farefare bovaḡa-vegogorini tu deikara na beḡabirini?’

21 Maḡesina mo deidei tauḡeri moḡo ḡeri farefare ḡevaḡa-vegogoni tarimari tu asi ḡeri farefare Barau ḡoiranai.”

Asi bono tuḡamaḡi-vekwarāḡi

Mataio 6:25-34

22 Benamo Iesu na ḡena mero evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Moḡa lorinai, akiramini, ḡemi maḡuri asi boḡono tuḡamaḡiri, kara boḡo ḡanini; o tauḡanimi kara na boḡo dabuḡarini.

23 Maḡuri tu dagara baregona, a ḡaniḡani tu dagara keina, ema tauḡani tu dagara baregona, a dabuḡa tu dagara keina.

24 Gaio ḡotuḡamaḡiri, asi ḡevarovaroni ema asi ḡekwa-kwani; asi ḡeri ḡaniḡani-tore numari, senaḡina Barau na eḡuburini! Ḡomi tu dagara baregomi, a manu tu kei!

25 Ḡomi deikara otuḡamaḡi-vekwarāḡini nai, ḡemu maḡuri kota maia bovaḡa-maukaiani?

26 Mai dagara misina asi boveiani riba, karase nai tu dagara tari maia urari ai ovetuḡamaḡini?

27 Boḡa veraverari ḡoḡitari aiḡesi ḡegarani. Asi ḡeḡauveini ema dabuḡa asi ḡeturini. Senaḡina akiramini, Kini Solomona ḡena vedabuḡa marevana maki ḡevanaḡiani.

28 Bema Barau na tanobara g̃auḡari moḡesi edabuḡarini, ḡia toma tu ḡegarani, ma boinani tu karavai beḡe fiu-raḡerini, Barau na ḡomi tu bevaḡa-dabuḡa ginikau-raḡemini. Gomi veḡabidadama misimisi tarimami!

29 Moḡa lorinai asi boḡono boḡe vetau-vetau, kara toma ḡoḡanini e kara toma ḡoniuni; ema asi boḡono tuḡamaḡi-vekwarāḡi maki.

30 Korana Barau asi ribari tarimari mabarari tu maniḡeri dagara ḡevetaurini, a ḡomi Tamami tu ma ribana maniḡeri dagara tu ḡoura-vinirini.

31 Senaḡina Barau ḡena Basileia boḡono vetaua, benamo maniḡeri dagara mabarari bevinimini.”

Farefare boḡono vaḡa-vegogo gubai

Mataio 6:19-21

32 “Seri misina, asi boḡono gari, korana Tamami ḡena ura tu ma nuḡa namona ḡesi ḡena Basileia bene vinimi.

33 Ḡemi farefare ḡovoivoi-iaḡiri, ma moni asi-ḡeri e asi-ḡari tarimari ḡoviniri. Asi beḡe rakavani moni fufuseri ḡoḡabiri, ḡemi farefare gubai ḡovaḡa-vegogori, monai tu asi beḡe korini, monai lema tarimari asi beḡe raka-kavini ema faro na maki asi beḡe vaḡa-rakavarini.

34 Korana tu ḡomi ḡemi farefare ainai, ḡomi nuḡami maki monai.”

Vetuḡunaḡi tarimari namori

Mataio 24:42-51

35 “Ḡauvei ḡana boḡono vedabuḡa-tore ema ḡemi lamefa beḡene ḡara-taḡo.

³⁶ Vetuḡunaḡi tarimari na ḡeri vere numai ḡenari-taḡoani kavana boḡono tanu. Vevaḡa-veḡaraḡo verekona na ma beḡenoḡoini, ḡatama-bokai befidifidini nai, ḡena ḡatama beḡene raga-keoa ḡana.

³⁷ Vetuḡunaḡi tarimari roḡo tataḡa ḡeri vere beḡenoḡoini tu namo. Moḡoni akiramini, ḡena rami beriḡoani, ḡaniḡani gabunai bevaḡa-tanurini, benamo ḡaniḡani bevinirini.

³⁸ Mo vetuḡunaḡi tarimari roḡo naritaḡo ḡeri vere beḡenoḡoini tu namo, kamasi boḡi nuḡanai o boḡiboḡi rekenai beiaḡomani.

³⁹ Senaḡi boḡono riba, bema numa tarimana ma ribana, kamara horai lema tarimana beiaḡomani tu, numa benariani, be lema tarimana maki lema bevedaureani.

⁴⁰ Moḡa lorinai ḡomi maki boḡono venari-taḡo, korana Tarimarima Natuna tu asi ḡotuḡamaḡiani aoanai beiaḡomani.”

⁴¹ Benamo Petero na edanaḡiato, ekirato, “Vereḡauka, mai barabore tu ḡai ḡemai moḡo okiraḡiani, ba tarimarima mabarari ḡeri ai maki?”

⁴² Vereḡauka evaḡa-veseto, ekirato, “Deikara tu mo farefare nari tarimari na guruḡa eseḡaḡini ema veiḡa roroḡotori eveini, ḡena vere na eḡabiviriḡiato, numa ema vetuḡunaḡi tarimari bene ḡitaḡauri, ema ḡaniḡani maki nega korikori ai bene viniri?

⁴³ Mo vetuḡunaḡi tarimana, ḡena vere na ekirato ilailanai eḡauveini, bema-ḡoitaḡoani tu namo.

⁴⁴ Moḡoni akiramini, ḡia tu ḡena vere ḡena farefare mabarari ḡitaḡauri tarimanai bevaḡa-iaḡoani.

⁴⁵ Senaġina bema vetuġunaġi tarimana beki-rani, ‘Au ġegu vere ġena ġenoġoi tu bekwaibo rakava,’ benamo vetuġunaġi tauri ema vavineri bekwaririni, ma beġanini e beniu-babobaboni.

⁴⁶ Vetuġunaġi tarimana ġena vere ġena ġenoġoi ġarona tu asi etuġamaġiani ġaronai, ma asi erib-aiiani aonai beraġasini. Ġena vere na bea basi-ġutuġutuani, ma asi ġevaġa-moġonini tarimari ġesi bea toreani.

⁴⁷ Mo vetuġunaġi tarimana ġena vere ġena ura tu ma ribana, senaġi asi eġabi-kavini ema ġena vere ġena ura asi eveiani tu, ribi baregona korikori beġabiani.

⁴⁸ A vetuġunaġi tarimana asi ribana ġena vere ġena ura, ma bea ġauvei-kavani, voina tu ribi, senaġi asi vovoka beġabini. Ġutumari eviniato tarimana ġenana tu ġutumari ma beura-viniani; vovoka lelevaġiri eviniato tarimana ġenana tu vovoka lelevaġiri ma bevetau-viniani.”

Dia maino, senaġi vetavi

Mataio 10:34-36

⁴⁹ “Au tu karava aġabi-iaġomaiato tanobara ġana, ema ġegu ura bere ġarakau guine tu namo!

⁵⁰ Senaġi au tu babatiso ta baġabiani, ema au tu anuġa-vekwaraġini, beiaġoni mo, bavaġa-koriani!

⁵¹ Ġomi ġotuġamaġini, au tu maino tanobara ġana aġabi-iaġomaiato? Asiġi, senaġi akiramini, vetavi-kirakira urana na aiaġomato.

⁵² Toma beiaġoni mo ġoira laġaniri ai, bese tai imaima tu beġe vetavi-kirani, toitoi beġe veġitani ruarua ġerina, ema ruarua beġe veġitani toitoi ġerina.

53 Tamana natuna tauna ġenana beveġitani, natuna tauna tamana ġenana beveġitani; sinana natuna vavinena ġenana beveġitani, ma natuna vavinena sinana ġenana beveġitani; taġama vavine barana taġama vavine keina ġenana beveġitani, ma taġama vavine keina taġama vavine barana ġenana beveġitani.”

Aoa beraġasini vetoġana

Mataio 16:1-4

54 Iesu na tarimarima ġutuma evaġa-guruġarito, ekirato, “Bema ġaro eketoni rekenai magube dubadubari ġeraġekauni ġoġitarini nai tu, ġokirani, ‘Ġura beraguni,’ benamo eraguni.

55 Ma gabina rekena (o south) na iavara eiaġomani nai ġokirani, ‘Ġaro beseġukani,’ benamo ġaro eseġukani.

56 Ġofaġofa tarimami! Tanobara e guba ve-toġari kiraġi-kiraġiri tu ma ribami; kamasi nai mai toma ġaro vetoġana tu asi ribami?

57 Karase nai tauġemi na asi ġotuġamaġi-fakaiani kara tu maoro?

58 Esanimuto tarimana ġesi roġo ġoiaġoni Kota ġana nuġanai boġono maino. Bema asiġina nai, Kota eseġaġini tarimana ġimanai bea tore-kaumuni, ma Kota eseġaġini tarimana na folisi ġimanai bea tore-kaumuni, benamo folisi na dibura numanai bea fiu-toġamuni.

59 Akiramuni, asi boraka-vaġini, beiaġoni mo, moni mabarana boa vaġa-voi-ġosiani.”

13

Ĝemi rakava ĝerina boĝono vetuĝamaĝi-kure e boĝono raka-kure boĝo maseni ĝesi

¹ Mo negai tarima kota Iesu ĝenai ĝeiaĝoto, benamo Iesu ĝekira-varaiato, Galilea tarimari Pilato na evaĝirito, ĝeri ginitaĝo dagarari Barau ĝeviniato-ĝoi nuĝanai; ĝia rarari tu ginitaĝo dagarari rarari ĝesi ebubu-sebonarito.

² Iesu na evaĝa-veserito, ekirato, “Ĝomi ĝotuĝa-maĝini, mo Galilea tarimari moĝesi ĝevaĝirito-ĝoi nai, monana ĝevaĝa-moĝoniato, ĝeri rakava tu Galilea tarimari mabarari ĝeri rakava evanaĝirito?”

³ Asiĝina! Au na akiramini, bema ĝemi rakava ĝerina asi boĝo vetuĝamaĝi-kureni, ĝomi mabarami moĝesi boĝo maseni ĝia ĝemaseto kavana.

⁴ A mo tarima gabanana imaima toitoi (18) Siloam kounai numa baregona eketoto ĝia iatari ai nai, evaĝirito tu kamasi? Ĝomi ĝotuĝamaĝini, mo tarima ĝeri rakava tu Ierusalemata tarimari mabarari ĝeri rakava evanaĝirito?

⁵ Asiĝina! Au na akiramini, bema ĝemi rakava ĝerina asi boĝo vetuĝamaĝi-kureni, ĝomi mabarami maki boĝo maseni ĝia ĝemaseto kavana.”

Barabore - Figi ĝauna asi ĝwana

⁶ Iesu na mai barabore ekira-vararito, ekirato, “Tarima ta ĝena vine tavoĝana nuĝanai figi ĝauna evaroato. Benamo eiaĝoto, figi ĝauna ĝwaĝwana ea vetauato, senaĝina ĝwana ta asi edoĝariato.

⁷ Moġa lorinai ġena vamoka narinarina tarimana evaġa-guruġaiato, ekirato, ‘Noġitaia, laġani toitoi beġe iaġo, au mai ġau ġitaġitana aiaġomani, senaġina ġwana ta asi adoġariani. Nobasi-laua, korana asi tauna bene! Mai tano eġauvei-iaġitaġuiani.’

⁸ Senaġi vamoka ġitaġauna tarimana evaġa-veseto, ekirato, ‘Vereġauka, noraga-kwaneana, mai laġani sebona moġo bene tanu. Au na bakwa-ġeġeraġiani ema tano namori ma babubuni.

⁹ Benamo ġwaġwana namori beġe burini laġani ġoirai tu namo, bema asiġi nai, vau bono basia.’ ”

Iesu na Sabadi ai asi erakato vavinena evaġa-namoato

¹⁰ Sabadi tai Iesu tu evaġa-ribatoġoi rubu ta nuġanai.

¹¹ Vavine ta monai iauka rakavana na eboroġiato, evei-kevekeveato laġani gabanana imaima toitoi (18). Ġia doġena eġeġevato, asi eruġa-vaisito-ġoi.

¹² Iesu na eġitaiato, benamo ekea-iaġomaiato, ekiraiato, “Vavine o, ġoi tu mani keve manina na varau bofaka.”

¹³ Benamo Iesu ġimana mo vavine iatanai eveġabikauto nai, vaġa-sebo moġo doġena ero-roġototo, Barau evaġa-raġeato.

¹⁴ Rubu ġitaġauna tarimana ebaruto, korana Iesu na Sabadi ai evevaġa-namoto nai. Moġa lorinai ġia na tarimarima evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġaro imaima sebona tarimarima ġeri ġauvei ġarori. Mo ġaro ai vevaġa-namo uranai boġono iaġoma, senaġi Sabadi ai asi boġono iaġoma.”

15 Veregāuka na evaḡa-veseato, ekirato, “Gofaḡofa tarimami! Sabadi ai ḡemi boromakau o doniki asi ḡoruḡarini, ḡeri numa na asi ḡoḡorirosirini nanu niu?

16 A mai vavine, Aberahamo besena vavinena, Satani na laḡani gabanana imaima toitoi (18) ebarubaruato, au na Sabadi ai barubaru ḡenana asi baruḡaiiani ba?”

17 Moḡesi ekirato nai, ḡebaru-viniato-ḡoi tari-mari ḡemaiakarito, senaḡi tarimarima mabarari na Iesu ḡena veiḡa boruri ḡeḡitarito nai, ḡeiakurakavato.

Barabore - Mastadi ḡauna ḡutuna

Mataio 13:31-32; Mareko 4:30-32

18 Benamo Iesu na edanaḡirito, ekirato, “Barau ḡena Basileia tu aiḡesi? Kara ḡenai bavaḡa-ilailaiiani?

19 Ġia tu mastadi ḡauna ḡutuna kavana. Tarima ta na eḡabiato, ḡena vamokai evaroato. Mastadi ḡauna ḡutuna egarato, ḡau ai eiaḡoto, benamo guba manuri leganai ḡesikokauto.”

Farao evaḡa-tubuani muramurana

Mataio 13:33

20 Iesu na ma edanaḡirito, ekirato, “Barau ḡena Basileia tu kara ḡesi bavaḡa-ilailaiiani?

21 Ġia tu maiḡesi, vavine ta na farao evaḡa-tubuani muramurana kotuna ta moḡo eḡabiato, benamo farao fuseri toitoi ḡesi egiroato, eiaḡoto mo, muramura na mabarana evaḡa-tubu bare-goato.”

Barau ḡena Basileia rakatoḡana

Mataio 7:13-14; 7:21-23

22 Iesu Ierusalemā dabaranai eiaḡoto-ḡoi nai, vanuḡa baregori ema keiri nuḡari ai evevaḡa-ribato-ḡoi.

23 Tarima ta na edanaḡiato, ekirato, “Vereḡauka, tarima viravira moḡo beḡe maḡurini ba?” Iesu na evaḡa-veserito, ekirato,

24 “Boḡono vebibi-toḡa, ḡatama-boka kibobona boḡono raka-toḡa ḡana, korana au na akiramini, tarimarima ḡutuma ḡeraka-toḡa ḡetoni, senaḡi asi beḡe raka-toḡani.

25 Numa tarimana bevariḡisini, ḡatama-boka bekouani murinai, ḡomi tu murikai boḡo ruḡa-taḡoni, ḡatama-bokai boḡo fidifidini, boḡo kirani, ‘Vereḡauka, ḡai ḡema ḡatama-boka nokeoa!’ senaḡi ḡia bekirani, ‘Au asi ribagu ḡomi ainana boḡo iaḡoma!’

26 Benamo ḡomi boḡo kirani, ‘Ḡai tu ḡoi ḡesi taḡaniḡanito-ḡoi ema taniuniu-vegogoto-ḡoi; ema ḡoi tu ḡai ḡema vanuḡa ḡatamanai ovevaḡa-ribato-ḡoi!’

27 Senaḡina ḡia ma bekirani, ‘Au asi ribagu ḡomi ainana ḡoiḡomani. Au ḡeguna ḡoraka-veḡita veirakava tarimami!’

28 Benamo Aberahamo, Isako, Iakobo, ema peroveta tarimari mabarari boḡo ḡitarini Barau ḡena Basileia nuḡanai, senaḡi ḡomi tu murikai beḡe dori-rosimini; mo ḡaro ai boḡo taḡini, gadikami beḡe veḡara-tarini.

29 Tarimarima ḡaro eraḡekauni ema ḡaro evariḡoni, e debana (o north) ema gabina (o south) rekena na beḡe iaḡomani, beḡe tanu-tarini vereko ai Barau ḡena Basileia nuḡanai.

³⁰ Boḡono riba, toma ḡegabini tarimari tu beḡe guineni, a ḡeguineni tarimari tu beḡe gabini.”

Iesu Ierusalemata taḡina eveito

Mataio 23:37-39

³¹ Mo negai Farisea tarimari kota Iesu ḡenai ḡeiaḡoto, ḡevaḡa-guruḡaiato, ḡekirato, “Mai gabu noraga-kwanea, gabu ta ḡana noiaḡo, korana Heroda eurani ḡoi bene vaḡimu etoni.”

³² Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Ḡoiḡo, mo boḡa kwaivana ḡoa kiraia, ‘Au tu iauka rakavari alai-vaḡirini ema tarimarima avaḡa-namorini toma, boinani, ema ḡaro vaḡa-toitoinai ḡegu ḡauvei bavaḡa-kori ginikauani.’

³³ Senaḡi toma, boinani, ilaḡani ḡegu iaḡoiḡo ai roḡo baiḡoni, korana peroveta tarimana tu irau gabu ai asi bemaseni, senaḡi Ierusalemata moḡo!

³⁴ Ierusalemata, Ierusalemata o, ḡoi na peroveta tarimari ovaḡirini ema Barau na etuḡu-iaḡosirini tarimari fore na otaki-maserini. Nega ḡutuma aurato, natumi bana gana-ḡeḡeraḡiri, kokoroku vavinena na natuna egoru-taririni kavana, senaḡi ḡomi tu asi ḡourato!

³⁵ Moḡa lorinai ḡemi vanuḡa e Rubu Veḡa korina betanuni. Au na akiramini, ḡomi roḡo au asi boḡo ḡitaguni, beiaḡoni mo, ḡaro ta beraḡasini, monai vau boḡo kirani, ‘Barau aranai eiaḡomani tauna sivaḡa-namoa.’ ”

14

Iesu na Sabadi ai keve tarimana evaḡa-namoato

¹ Sabadi tai Iesu (ġekeaiato nai) eiaġoto, Farisea ġeri veġorikau tarimana ta ġena numai beġene ġaniġani ġana, benamo tarimarima na ġena veġa ġeġita-ġinikaurito-ġoi.

² Monai tarima ta ġia tauġanina eroro-roroto, Iesu ġoiranai etanu-taġoto.

³ Benamo Iesu na taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari e Farisea tarimari edanaġirito, ekirato, “Sabadi ai keve vaġa-namo tu maoro ba asiġina?”

⁴ Senaġi ġia asi ġeguruġato, ta na maki asi evaġa-veaseato. Benamo Iesu na mo keve tarimana eġabiato, evaġa-namoato murinai etuġuato.

⁵ Benamo ekirarito, ekirato, “Ġomi deikara natumu o ġemu boromakau nanu gurina nuġanai bere keto-ġura nai, ġoi na Sabadi ai boro inuraġea ba asiġina?”

⁶ Senaġi ġia na Iesu asi ġevaġa-veaseato.

Barabore - Veġaraġo verekona

⁷ Iesu na varivari tarimari eġitarito, tanutanu namori moġo ġeġaunarito, benamo ġeri barabore ta ekiraġiato, ekirato,

⁸ “Bema tarima ta na bekeamuni, veġaraġo verekona raka-vegogonai, gabu namonai asi bono tanu-tari, korana irau vereko ġorikauna tauna na tarima barana ta bekeaiani ġesi.

⁹ Benamo ekeamito tarimana beiaġomani, beki-ramuni, ‘Noveġita, mai vere ġena tanutanu novaġa-fakaia.’ Ġoi tu bemaiakamuni, benamo botanu-riġoni.

10 Bema ġoi ġekeamuni nai, tanutanu tanonai bono tanu. Benamo vereko ġorikauna tarimana beiaġomani nai, bekirani, ‘Ġata, tuġuna ġana novaraġe.’ Benamo ġoi tu beġe vaġa-raġemuni vereko tarimari mabarari na.

11 Korana tu tauġena eveġabi-vaisini tarimana tu, Barau na betore-riġoani, a tauġena evetore-riġoni tarimana tu, beġabi-vaisiani.”

12 Iesu na vereko ġorikauna tarimana ekiraiato, ekirato, “Bema ġoi ġaniġani o vereko ta bodabaraiani nai, ġatamu, tarikakamu, garagaramu o sevimu ai ġetanuni taġa tarimari asi bono keari, korana ġia na ġoi ma beġe keamuni, ġoina keakau beġe vaġa-voiani.

13 Senaġi bema vereko ta bodabaraiani nai, gara veġubu, tauġaniri rakava, kwaku rakava, mata-bubu tarimari bono keari,

14 benamo ġoi tu Barau ġena vevaġa-namo boġoitaġoani. Moġoni, ġia na asi beġe vaġa-voimuni, senaġi veġa iobuka-iobuka tarimari mase na ma beġe variġisi-ġenoġoini ġaronai vau, voimu boa ġoitaġoani.”

Barabore - Vereko barana

Mataio 22:1-10

15 Iesu ġesi ġeġaniġani-vegogoto tarimana ta na mo guruġa eseġaġiato nai, ekiraiato, ekirato, “Barau ġena Basileiai vereko bea ġaniani tarimana tu beiakuni.”

16 Iesu na evaġa-veŋeato, ekirato, “Tarima ta na vereko barana ta edabaraiato, benamo tarimarima ġutuma ekearito.

17 Ĝani-vereko ĝaronai ĝena vetuĝunaĝi tarimana ta etuĝuato, ekearito tarimari nea kirari, ‘Ĝoiaĝoma, dagara mabarari beĝe rovina-toreri.’

18 Senaĝi ĝia mabarari ĝekira-sirivaĝito. Ta ekirato, ‘Au tu tano ta bavoia, be aurani bana ĝitaia nai, asi bono baru.’

19 Ta ma ekirato, ‘Au tu boromakau gabanana (10) bavoiri nai, aiĝoni fokafokai atovo-naĝirini, be asi bono baru.’

20 Ta ma ekirato, ‘Au tu inivau mo haveĝaraĝo nai, asi baiaĝosini.’

21 Vetuĝunaĝi tarimana eĝenoĝoito, ĝena vere ekira-varaiato. Benamo numa tarimana ma baruna ĝesi ĝena vetuĝunaĝi tarimana ekiraiato, ekirato, ‘Noraga-iaĝo vanuĝai, gara veĝubu, tauĝaniri rakava, mata-bubu ema kwaku rakava tarimari bono ĝori-iaĝomari.’

22 Benamo vetuĝunaĝi tarimana eĝenoĝoito, ekirato, ‘Vere o, mani ĝemu ura ĝauveina tu varau haveia, senaĝi numa roĝosi bene vonu.’

23 Benamo vere na vetuĝunaĝi tarimana ma ekiraiato, ekirato, ‘Noiaĝo dabara barai ema vamoka dabarari ai, tarimarima bono kirari, beĝene iaĝoma, be auna numa benema vonu.

24 Au na akiramini, akearito tarimari ta na ĝegu vereko ĝaniĝanina misina ta asi bevaĝa-mamiani.’ ”

Barabore - Iesu ĝena mero tu vevaĝa-gwaĝiĝi tarimari

Mataio 10:37-38

25 Tarimarima ĝutuma-bara Iesu ĝesi ĝeiaĝoto-ĝoi, benamo eruĝa-kureto, ekirarito, ekirato,

26 “Bema tarima ta eurani, au ġegu ai bene iaġoma etoni, senaġi ġia tamana ema sinana, ġaraġona ema natuna, kakana tarina ema tauġena ġena maġuri maki veuraviniri asi betuġamaġi-fitoġaiani nai, ġia tu dia au ġegu mero.

27 Deikara tauġena ġena satauro asi beġwaiani, benamo au murigu na asi berakani, ġia tu dia au ġegu mero.

28 Bema ġomi ta eurani numa ta bene ragaia etoni nai, betanu-tari guineni, numa voina beribaiani, moni beilailani ba asiġina, ene?

29 Irau ġauvei besinaiani, benamo asi bevaġa-koriani, mabarari na beġe ġitaiani tarimari na beġe rikiriki-iaġiani,

30 beġe kirani, ‘Mai tarima na esinaiato, senaġi asi evaġa-koriato.’

31 O kamara vanuġa verena, irau vanuġa verena ta bene vetari-vinia etoni, benamo asi betanu-tari guineni, sisiba asi bevetauni, ġena vetari tarimari mabarari 10,000, ema reke ta vere ġena 20,000, ġia ġeiaġoma-viniani nai, bevaġa-darereani ba?

32 Bema ġia asi ilaila nai, ġia aranai ġena tarima tari betuġu-iaġorini, mo doġoro barana roġo fakari manaġa nuġanai, maino beġene ġabia dabarana beġea veiani.

33 Moġa ilailanai deikara ġena dagara mabarari asi beiaġuirini tu asi au ġegu mero.”

*Barabore - Damena
Mataio 5:13; Mareko 9:50*

34 “Damenā tu namo, senāgi bema damena mamina berekwa-rekwani nai, kamara dabarai mamina ma beḡenoḡoini?”

35 Ġia tu asi ilaila tano vaḡa-namona ema asi namo varovaro dagarari ḡesi vaḡa-garari ḡana; moḡa lorinai tarima na beḡe fitoḡaiani. Ma seḡana tarimana bene seḡaḡi!”

15

Barabore - Rekwarekwa mamoenā

Mataio 18:12-14

¹ Takesi gogo tarimari ema vei-rakava tarimari ḡutuma Iesu ḡenai ḡeiaḡoto, ḡena guruḡa beḡene seḡaḡiri ḡana.

² Farisea tarimari ema taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimari ḡemugumuguto, ḡekirato, “Mai tarima tu rakava tarimari eḡabi-raḡerini ema ḡia ḡesi ḡeḡaniḡani-vegogoni!”

³ Benamo Iesu na mai barabore ḡeri ekiraḡiato, ekirato,

⁴ “Bema ḡomi ta ma ḡena mamoe sinau ta (100), benamo sebona berekwa-rekwani nai, ḡia tu kara beveini? Ġia na 99 tano fakanai beraga-kwanerini, edobito mamoenā bevetauani mo beḡoitaḡoani.

⁵ Bedoḡariani nai, ḡabanai befaḡa-gabagabaiani ma iakuna ḡesi,

⁶ benamo numa ḡana beiḡoni. Berāḡasini nai, ḡatana e sevina tarimari bekearini, bekirani, ‘Sima iaku-vegogo, korana ḡegu mamoe, edobito dagarana, ma badoḡaria.’

⁷ Au na akiramini, moḡa ilailanai rakava tarimana ta ḡena rakava ḡerina evetuḡamaḡi-kureni

nai, gubai iaku ema verere tu barego lelevaḡi, a vei-iobukaiobuka tarimari 99 ḡeri vei-iobukaiobuka dairi ai asi beḡe vetuḡamaḡi-kureni maki bevanaḡirini.”

Barabore - Rekwarekwa monina

⁸ “Bema vavine ta ḡena silva moniri mabarana gabanana (10), benamo sebona bevei-rekwarekwani nai, ḡia tu kara beveini? Ḡia na lamefa begabuani, numa bedaroani, mo moni sebona bevetau-ḡitakauani mo bea ḡoitaḡoani.

⁹ Bedoḡariani nai, ḡia na ḡatana e sevina tarimari bekearini, bekirani, ‘Sima iaku-vegogo, korana tu ḡegu silva monina, erekwa-rekwato dagarana, varau badoḡaria.’

¹⁰ Au na akiramini, rakava tarimana ta ḡena rakava ḡerina evetuḡamaḡi-kureni nai, Barau ḡena aneru moḡesi beḡe iakuni.”

Barabore - Rekwarekwa merona

¹¹ Iesu ma ekirato, “Tarima ta natuna ruarua.

¹² Tau muriseina na tamana ekiraiato, ekirato, “Tama, ḡitana farefare novareri, be au debagu farefareri tu novinigu.’ Benamo farefare mabarari natuna ruarua fakari ai evarerito.

¹³ Ḡaro asi vovoka ḡeiaḡoto nuḡanai, tau muriseina ḡena farefare evaḡa-vegogoto, benamo tano manaḡa ḡana erakato. Monai ḡena farefare ea ḡere-iaḡirito.

¹⁴ Ḡena farefare mabarari evaḡa-koririto murinai, mo tano ai doḡe barego eḡorato. Ḡia varau asi-ḡena, asi-ḡana.

15 Benamo eiaḡoto, mo tanobara tarimana ta ḡenai ḡauvei ea vetauto, benamo ḡia na etuḡuato ḡena tano ai bai bene ḡitaḡauri ḡana.

16 Ġia evito-rakavaiato nai, bai ḡari ḡaniḡani bene ḡaniri etato, senaḡi mo ḡaniḡani maki ta na asi eviniato.

17 Benamo ea vetuḡamaḡi-kureto, ekirato, ‘Tamaḡu ḡena ḡauvei tarimari tu vovoka, ema ḡari ḡaniḡani maki ḡutuma, senaḡi au tu mainai vitona evaḡiguni.

18 Naḡenoḡoi, tamagu ḡenai niaiḡo, benamo bana kiraia: Tama, Barau ḡoiranai ema ḡoi ḡoiramu ai avei-rakavato.

19 Au tu asi ilaila ḡoi natumu ai ma bono kiraḡigu; senaḡi anoḡimuni, ḡemu vetuḡunaḡi tarimanai bono vaḡa-iaḡogu, banasi.’

20 Benamo evariḡisito, tamana ḡenai eiaḡoto.

Gabu manaḡa na roḡo eiaḡomato-ḡoi nai, tamana na varau eḡita-doḡariato, benamo eve-tuḡa-rakavaiato, benamo eraga-iaḡoto, ea faḡa-maḡuriato, everauato.

21 Benamo natuna na ekiraiato, ekirato, ‘Tama, au tu Barau ḡoiranai ema ḡoi ḡoiramu ai ma ḡegu vei-rakava. Au tu asi ilaila ḡoi natumu ai bono kiraḡigu.’

22 Senaḡi tamana na ḡena vetuḡunaḡi tarimari evaḡa-guruḡarito, ekirato, ‘Ġoraga-vei! Dabuḡa namo vedaureana ta ḡoḡwa-iaḡomaia, ḡoma vaḡa-riḡoa. Rini ta didinai ḡoma dori-toḡaia, ema tamaka maki kwakunai ḡoma toreri.

23 Ema boromakau natuna ma monana ḡoḡwa-iaḡomaia, ḡovaḡia, benamo bisini ḡania e bisini verere-vegogo.

24 Korana natugu maiġa emaseto, senaġi ma bemaġuri-ġenoġoi; erekwa-rekwato, senaġi ma bama doġaria!' Benamo ġia ġeverere-vegogoto.

25 Natuna tau guinena tu vamokai. Vamoka na eġenoġoito, numa eiaġo-viniato-ġoi nai, mari e bara gururi eseġaġirito.

26 Benamo vetuġunaġi tarimana ta ekeaiato, mo guru korana evedanaġi-iaġiato.

27 Vetuġunaġi tarimana na evaġa-veaseato, ekirato, 'Ġoi tarimu beġenoġoi, tamamu na ma namona e ma maġurina ġesi bema doġaria lorinai, ġia na vetuġunaġi tarimari bevaġa-guruġari, boromakau natuna ma monana ġesi beġe vaġia.'

28 Tau guinena ebaru-rakavato, numai asi eraka-toġato, benamo tamana eraka-rosito, enoġiato neraka-toġa ġana.

29 Senaġi ġia na tamana evaġa-veaseato, ekirato, 'Noġitaia, au tu laġani ġutuma ġoi rekemu ai atanuni, vetuġunaġimu aiaġo-vinini, ġemu ura mabarana akorana-iaġirini, ġemu vevaġa-naġi ta asi afitoġaiato, senaġi ġoi na nanigosi natuna ta maki asi oviniguni au ma ġatagu ġesi vaġa-iaku-iaġima ġana.

30 A mai natumu mata-boraġa vavineri ġeri ai ġemu farefare mabarari bea vaġa-koriri; bea ġenoġoi nai tu, ġoi na tu boromakau natuna mona mase bovaġia ġia ġana!'

31 Tamana evaġa-veseto, ekirato, 'Natugu, ġoi tu au sevigu ai otanu-vanaġi vanaġini, au ġegu dagara mabarari tu ġoi ġemu.

32 A toma ġita si-iaku, bisini verere, korana tarimu emaseto, senaġi bemaġuri; erekwa-

rekwato, senaḡi ma bitama doḡaria.’ ”

16

Vetuḡunaḡi tarimana ḡena tuḡamaḡi-iobuka

¹ Iesu na ḡena mero evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Farefare e moni vovoka tarimana ta etanuto-ḡoi. Benamo tarima kotari na farefare vovoka tarimana ḡekira-varaiato, ḡia ḡena farefare ḡitaḡauna tarimana na ḡena farefare eḡere-iaḡirini.

² Moḡa lorinai taḡa tarimana na ekea-toḡaiato, benamo ekirato, ‘Ḣoi varimu baseḡaḡia moḡoni ba? Au ḡegu ḡauvei oḡwa-ragaiato nai, novevarifiu-iaḡia, korana initoma ḡoi tu dia au ḡegu farefare narinarina tarimana.’

³ Benamo mo farefare ḡitaḡauna tarimana etuḡamaḡito, ekirato, ‘Au ḡegu baregona na toma evaḡa-dokoguni ḡegu ḡauvei na. Kara haveini? Au tu asi gwadagu baiaraḡani ema noḡinoḡi au ḡegu ai tu maiaka dagarana.’

⁴ Etuḡamaḡito-ḡoi nuḡanai, ekirato, ‘Mai bama riba kara haveiani! Benamo bevaḡa-dokoguni nai, ḡatagu namori ḡutuma na beḡe ḡabi-raḡeguni ḡeri numai.’

⁵ Moḡa lorinai ḡena baregona ḡenai ḡeḡabitoretoreto tarimari mabarari ekea-vegogorito. Benamo ta edanaḡiato, ekirato, ‘Ḣoi ḡemu ḡabitore tu vira?’

⁶ Evaḡa-veseto, ekirato, ‘Olive diḡana kavaburi sinau imaima toitoi (800).’ Benamo farefare ḡitaḡauna tarimana na ekiraiato, ‘Ḣemu ḡabitore fefana maiḡa, noraga-tanutari, benamo sinau vasivasi (400) notorea.’

⁷ Benamo ta ma edanaġiatio, ekirato, ‘Goi ġemu ġabitore tu vira?’ Ġia ekirato, ‘Widi fuseri mabarari 1,000.’ Benamo farefare ġitaġauna tarimana na ekiraiato, ‘Ġemu ġabitore fefana maiġa, noġabia, benamo sinau imaima toitoi (800) notorea.’

⁸ Dokonai mo farefare narinarina tarimana rakavana ġena baregona na evaġa-raġeato, korana ġena tuġamaġi-iobuka dainai. Korana tanobara tarimari tu ġeiaunega-lelevaġito ġeri tanuvegogo ai, a mamai ġetanuni tarimari tu asiġina.

⁹ Au na akiramini, mai tanobara farefareri e moniri rakavari ġerina tarimarima tu ġomi ġatami ai boġono vaġa-iaġori, korana ġemi moni bea korini nai, ġomi tu beġe tanu-vanaġi vanaġini numari ai beġene ġabi-raġemi gubai.

¹⁰ Deikara dagara misina ġauvei-iaġina ma ribana nai, dagara baregona maki ġauvei-iaġina ma ribana; ema deikara dagara keinai beġofaġofani nai, dagara baregonai maki beġofaġofani.

¹¹ Bema ġomi tanobara farefareri e moniri ġauvei-iaġiri asi ribami nai, Barau na kamasi farefare korikoriri gubai bevinimini boġo ġauvei-iaġirini?

¹² Ema bema ġomi tarima ta ġena farefare asi boġo ġitaġau-ginikaurini nai, Barau na ġomi ġemi farefare maki asi bevinimini?

¹³ Vetuġunaġi tarimana na baregona ruarua vetuġunaġiri asi beiġo-vinirini riba. Korana ġia na ta tu asi beura-viniani, a ta tu beura-viniani; ta bevaġa-moġoniani, a ta tu beġofaġofa-iaġiani. Ġomi maki Barau ema moni nega se-

bonai vetuḡunaḡiri asi boḡo iaḡo-vinirini, asiḡina-ḡinavaḡi.”

Iesu ḡena guruḡa kota

14 Farisea tarimari tu moni ḡeuravini-baregorito-ḡoi. Iesu ḡena guruḡa mabarana ḡeseḡaḡiato nai, ḡerikiriki-iaḡiato.

15 Iesu na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Ḡomi tu tarimarima ḡoirari ai ḡovekiraḡini, senaḡi Barau tu nuḡami ribana. Tarimarima na ḡevaḡa-raḡerini dagarari Barau na tu asi eura-vinirini, etuḡamaḡi-fitoḡarini.

16 Mose ḡena taravatu ema peroveta tarimari ḡeri guruḡa ḡetanuto-ḡoi eiaḡomato mo, Ioane Babatiso ḡena negai. Monana Barau ḡena Basileia varina ḡeḡobata-iaḡiani nai, tarimarima mabarari ḡevebibi-toḡani beḡene raka-toḡa ḡana.

17 Guba ema tanobara beḡe rekwa-rekwani tu ma dabarana, senaḡi taravatu ḡena toutou ta maki asi berekwa-rekwani.

18 Tau ta na ḡaraḡona belaiiani, benamo vavine ta ma beḡaraḡoani nai, ḡia mo tu veḡura-vanaḡi veiḡana beveiani; ma tarima boruna ta na mo tau na elaiato vavinena moḡa ma beḡaraḡoani nai, ḡia maki beveḡura-vanaḡini.”

Farefare e moni vovoka tarimana ema Lasaro

19 “Farefare e moni vovoka tarimana ta etanuto-ḡoi. Ḡia tu dabuḡa namori moḡo eveito-ḡoi e ḡaro mabarari ai everereto-ḡoi ema ḡaniḡani namona moḡo eḡanito-ḡoi.

20 Ḡena numa ḡatama bokanai tarima ta asi-ḡena ema asi-ḡana arana Lasaro eḡena-taḡoto-ḡoi. Ḡia tu keḡina mabarana lakufodo.

21 Eura-baregoto-ḡoi taḡa tarimana ḡana ḡaniḡani momori bene ḡani. Kwaiva maki ḡeiaḡoto, ḡia manuḡana ḡeiamuserito-ḡoi.

22 Asi ḡena-ḡana tarimana emaseto, benamo aneru na Aberahamo sevina ḡana ḡeḡwa-iaḡoato. Farefare vovoka tarimana ma emaseto, benamo ḡeguriato.

23 Mase gabunai (o Hades) midigu eḡanito-ḡoi nai, eboḡe-raḡeto, manaḡai Aberahamo eḡitaiato, ema Lasaro maki ḡia ḡesi.

24 Benamo ekeato, ekirato, ‘Aberahamo, tamagu o, novetuḡagu, mani Lasaro notuḡua, ḡimana didina nanu ai nea duḡi-reia, be meagu moḡo nama vaḡa-ḡavea, korana tu au mai karava morenai midigu vovoka aḡanini.’

25 Senaḡi Aberahamo ekirato, ‘Natugu o, notuḡamaḡia, ḡoi omaḡurito-ḡoi ḡarori ai dagara namori oḡabito-ḡoi, a Lasaro tu dagara rakavari eḡabito-ḡoi. Senaḡi toma ḡia tu everereni, a ḡoi tu midigu oḡanini.

26 Ġita fakarai maki koufa bara ta etanuni, moḡa lorinai maina na tarima ta maniḡana asi beiaḡosini, ema manina na maki ta maiḡana asi beiaḡomani.’

27 Benamo farefare vovoka tarimana ekirato, ‘Tamagu o, anoḡimuni, Lasaro notuḡua tamagu ḡena numa ḡana.

28 Au tarigu merori tu imaima. Ġia na bene vaḡa-guruḡari, mai midigu ḡani gabuna ḡana beḡe iaḡomani garina.’

29 Senaḡi Aberahamo ekirato, ‘Mose ema peroveta tarimari tu ḡia ḡesi, be garori neḡi beḡene seḡaḡiri.’

³⁰ Taġa tarimana ekirato, ‘Asiġi, tamagu! Senaġi bema emaseto tarimana ta beiaġoni nai, ġia tu ġeri rakava ġerina beġe vetuġamaġi-kureni.’

³¹ Aberahamo ekirato, ‘Bema Mose ġena taravatu ema peroveta tarimari ġeri ġuruġa asi beġe seġaġirini nai, mase na tarima ta bere varigisi-ġenoġoi maki asi ġere seġaġi-vinia.’ ”

17

Vei-rakava ema rakava tuġamaġi-fitoġari

¹ Iesu na ġena mero evaġa-guruġarito, ekirato, “Tarimarima vaġa-ketori dagarari roġo beġe ġorani, senaġi bevaġa-ġorarini tarimana tu vetuġana kekei.

² Ġia tu bere namo fore baregona ta ġaiġonai ġere baru-kaua, benamo davarai ġere fiu-reia, korana mai misimisiri ta rakavai beġofa-toġaiani garina.

³ Moġesi nai lorimi boġono vetore! Bema ġoi tarikakamu veiġa rakavari eveini nai, bono kira-ġoia, ema ġena rakava ġerina bevetuġamaġi-kureni nai, ġena rakava bono tuġamaġi-fitoġari.

⁴ Bema ġia na ġaro ta vaġa-imaime ruarua (7) bevaġa-rakavamuni, ema vaġa-imaime ruarua (7) beġenoġoini ġemu ai, bekirani, ‘Bavetuġamaġi-kure,’ betoni nai, ġoi na ġena rakava bono tuġamaġi-fitoġari.”

Veġabidadama

⁵ Iesu ġena apostolo na Vereġauka ġevaġa-guruġaiato, ġekirato, “Ġema veġabidadama no-vaġa-baregori!”

⁶ Vereġauka na evaġa-veserito, ekirato, “Bema ġomi ġemi veġabidadama tu mastadi ġauna ġutuna ġena barego kavana, misina korokoro moġo, senaġi ġomi na mai ġau baregona o malberi ġauna boġo kiraiani, ‘Noveraġa-vaġi, be davarai noa vavaro!’ boġo toni, benamo garomi tu beseġaġiani.”

Vetuġunaġi tarimana ġena ġauvei

⁷ “Bema ġomi ta ġemu vetuġunaġi tarimana tano befokani o mamoe beġita-ġaurini murinai, ġauvei gabuna na numa ġana beiaġomani nai, ġoi na bokiraiani, ‘Noraka-ġariġari, be noma ġaniġani,’ botoni ba?

⁸ Asiġina, senaġi ġoi bokirani, ‘Ġagu ġaniġani novei, ema bono vedabuġa, be bonoma nari-ġaugu; au bana ġaniġani ema bana niuniu-ġosi murinai vau, ġoi ma bono ġaniġani ema bono niuniu.’

⁹ Ba vetuġunaġi tarimana ġena seġaġi ai dainai bevaġa-namoani? Asiġina.

¹⁰ Ġomi maki moġesi; bema Barau na beki-ramini ġauveiri mabarari boġo veirini nai, boġo kirani, ‘Ġita vetuġunaġi tarimara ġera ġauvei.’ ”

Iesu na lepera tarimari gabanana (10) evaġa-namorito

¹¹ Iesu Ierusalemema eiaġo-viniato-ġoi nai, Samaria ema Galilea tanori vefakari na erakavanagito.

¹² Vanuġa tai eraka-toġato, benamo lepera tarimari gabanana (10) ġesi ġevedoġarito. Roġo manaġai ġeruġa-tarito,

¹³ ġia ġekeato, ġekirato, “Iesu! Ġema Vereġauka! Novetuġama!”

14 Iesu na eġitarito, benamo evaġa-guruġarito, ekirato, “Rubu Veaġa vereri ġeri ai ġoiaġo, be beġenea ġitami.” Benamo ġeiaġoto-ġoi nuġanai, tauġaniri ġeveiarevato, ġenamoto.

15 Tarima sebona moġo ġia fakari ai kefina eġitaiato enamoto, benamo eġenoġoi-iaġoto, Barau evonevone-raġe viniato.

16 Benamo Iesu kwakuna koranai evetui-tarito, evaġa-namoato. Ġia tu Samaria tarimana.

17 Iesu ekirato, “Tarima mabarari tu gabanana (10) beġe namo. Imaima vasivasi (9) tu aiġeri?”

18 Kara dainai mai irau gabu tarimana ġereġana moġo beġenoġoi-iaġoma, Barau bema vaġa-raġea?”

19 Benamo Iesu na ekiraiato, ekirato, “Novariġisi, noiaġo, ġemu veġabi-dadama na bevaġa-maġurimu.”

Barau ġena Basileia beiaġomani guruġari

Mataio 24:23-28; 24:37-41

20 Farisea tarimari kota na Iesu ġedanaġiato, Barau ġena Basileia tu aitoma beiaġomani. Ġia na evaġa-veserito, ekirato, “Barau ġena Basileia beiaġomani tu asi boġo ġitaiani dagarana.

21 Tarima ta asi bekirani, ‘Noġitaia, iniġa!’ o ‘Tomoġa!’; korana Barau ġena Basileia tu ġomi fakami ai maniġa.”

22 Benamo ġia na ġena mero evaġa-guruġarito, ekirato, “Ġaro ta beraġasini nai, ġomi ġemi ura baregona tu Tarimarima Natuna ġena ġaro sebna ta moġo boġono ġitaia, senaġi asi boġo ġitaiani.

23 Kotari na beḡe kiramini, ‘Tarimana iomoḡa!’ o ‘Tarimana maiḡa!’ beḡe toni. Senaḡi asi boḡono iaḡo, murinai asi boḡono raka.

24 Korana kiriku eragani nai, morena gubai reketa-reketa ḡana eiaḡoni kavana, Tarimarima Natuna ḡena ḡaro nuḡanai maki moḡesi beveini.

25 Senaḡi ḡia midigumidigu vovoka roḡo beḡani-guineni, ema toma ḡuru tarimari na roḡo beḡe kira-fitoḡaiani.

26 Tarimarima Natuna beiaḡomani ḡaronai tu Noa ḡena negai kavana.

27 Tarimarima mabarari ḡeḡaniḡanito-ḡoi, ḡeniuniuto-ḡoi, tau e vavine ḡeveḡaraḡoto-ḡoi, eiaḡomato mo, Noa ḡena lagatoi ai eraka-toḡato ḡaronai, benamo ḡutuḡutu na mabarari eḡutu-maserito.

28 Lota ḡena negai maki moḡesi moḡo. ḡeḡaniḡanito-ḡoi, ḡeniuniuto-ḡoi, ḡevoivoito-ḡoi, ḡevaro-varoto-ḡoi, numa ḡeragato-ḡoi.

29 Senaḡi Lota Sodoma eraga-kwaneato ḡaronai, karava ma salfa o fore seḡukari ḡesi guba na ḡeketo-firiḡoto, mabarari evaḡi-masemaserito.

30 Tarimarima Natuna befoforini nai, maki moḡesina beḡorani.

31 Mo ḡaro ai, bema tarima ta tu numa tuḡunai etanu-taḡoni, numai asi ma bene raka-toḡa ḡena farefare bene ḡabiri. Ema bema tarima ta tu vamokai nai, ḡia ḡena numa ḡana asi ma bene ḡenoḡoi ḡena farefare ḡabiḡabiri.

32 Lota ḡaraḡona boḡono tuḡamaḡia!

33 Deikara tauḡena moḡo ḡena maḡuri lorina etoreani tarimana, ḡena maḡuri beleaiani; a ḡena maḡuri eleaiani tarimana na maḡuri bedoḡariani.

³⁴ Akiramini, mo boġi ai tarima ruarua geda sebonai beġe genani nuġanai, ta tu Barau na beġabi-vaġiani, (korana beġabi-raġeani nai), a ta tu betanuni, (korana bekira-fitoġaiani nai).

³⁵ Vavine ruarua widi giro dagarana beġe giro-vegogoani nai, ta tu beġabi-vaġiani, a ta tu betanuni. [³⁶ Tarima ruarua vamokai beġe ġauveini nai, ta tu beġabi-vaġiani, a ta tu betanuni.]”

³⁷ Iesu ġena mero na ġedanaġiato, ġekirato, “Vereġauka o, ainai beġorani?” Iesu evaġaveseto, ekirato, “Mase tauġanina etanuni gabunai, ġaio maki monai beġe vegogoni, (be ġia na beġe vaġa-foforiani).”

18

Barabore - Vabu ema Kota eseġaġini tarimana

¹ Benamo Iesu na ġena mero ġeri barabore ta ekiraġiato. Mo barabore na bene vaġa-ribari, be vanaġivanaġi beġene ġauġau ema asi beġene moiramoirra ġana.

² Maiġesi ekirato, “Vanuġa tai Kota eseġaġini tarimana ta etanuto-ġoi. Ġia tu Barau ġarina asi eveito-ġoi, ema tarimarima maki asi egubakaurito-ġoi.

³ Mo vanuġa vabuna ta mai Kota eseġaġini tarimana ġenai eiaġo-ġenoġoi ġenoġoito-ġoi, ġena maoro evevaġa-doge-ġani viniato-ġoi ema ekirato-ġoi, ‘Novaġa-kavagu, be ġevaġa-rakavaguni tarimari davari noviniri!’

⁴ Nega emanaġato nuġanai, Kota eseġaġini tarimana na vabu ġena ura veiġana asi eveiato. Senaġi ġaro ta ġia tauġena evetuġamaġito, ekirato,

‘Au tu Barau garina asi aveini ema tarimarima maki asi agubakaurini,

⁵ senaḡi dagara sebona tu, mai vabu na au evaḡa-doḡe-ganiguni nai, ḡena ura veiḡana naveia, korana vanaḡivanāḡi beiaḡomani, benamo au bevaḡa-doḡe-gani iaḡoguni ḡesi.”

⁶ Vereḡauka ma ekirato, “Mo Kota eseḡaḡini tarimana kara etato, ḡoseḡaḡia.

⁷ Be kamasi? Barau na eviriḡirito tarimari, ḡia ḡenai boḡi ema laḡani mabarari ai ḡetaḡitaḡini ema ḡenoḡinoḡi-viniani tarimari, vevaḡa-maoro nuḡanai tu asi bevaḡa-kavarini? Nevaḡa-kavari ḡana nai tu bekwaiboni?

⁸ Au na akiramini, ḡeri maoro ai ḡia na bevaḡa-kava ḡariḡaririni. Senaḡi Tarimarima Natuna ma beiaḡomani nai, ḡia veḡabi-dadama tanobarai bedoḡariani ba asiḡina?”

Farisea tarimana ema takesi gogo tarimana

⁹ Tarima kotari ḡeri tuḡamaḡi ḡia tu vei-iobukaiobuka, a tarimarima mabarari tu veirakava tarimari. Iesu na mai tarima ḡeri barabore ekiraḡiato, ekirato,

¹⁰ “Tarima ruarua Rubu Veaḡa ḡana ḡeiaḡoto, ḡea ḡuriḡurito; ta tu Farisea tarimana, a ta tu takesi gogo tarimana.

¹¹ Farisea tarimana ḡereḡana reke tai eruḡato, benamo eḡauḡauto, ekirato, ‘Barau o, avaḡa-namomuni, korana au tu dia tarima mabarari kavana, be seḡafore tarimari, vei ḡeḡeva-ḡeḡeva tarimari, veḡura-vanaḡi tarimari. Avaḡa-namomuni, korana au tu dia iomo takesi gogo tarimana kavana.

12 Fura o wiki ta nuḡanai au tu ḡaro ruarua aḡani-veaḡani, ema adoḡarini dagarari karava gabanana (10) aveirini, benamo karava sebona tu ḡoi avinimuni.’

13 Senaḡi takesi gogo tarimana tu manaḡai eruḡato, asi eboḡe-raḡeto gubai, kobana ebota-iato, ekirato, ‘Barau o, au tu rakava tarimagu, noma vetuḡagu!’

14 Au na akiramini, takesi gogo tarimana tu Barau na evaḡa-moḡoniatu, ma vei-iobukaiobukana ḡesi vanuḡa ḡana eḡenoḡoito, a Farisea tarimana tu asiḡina. Korana tauḡena moḡo eveḡabivarāḡeni tarimana tu, Barau na bevaḡa-variḡoani, a tauḡena evevaḡa-variḡoni tarimana tu, bevaḡa-variḡeani.”

Iesu na mero misiri evaḡa-namorito

Mataio 19:13-15; Mareko 10:13-16

15 Tarima kotari mero misimisiri Iesu ḡenai ḡeḡwa-iaḡorito, ḡimana iatari ai bene toreri ḡana. Ḣena mero na ḡeḡitarito, benamo ḡekira-ḡoirito.

16 Senaḡi Iesu na mero misiri ekea-iaḡomarito, ḡena mero ekirarito, ekirato, “Mani mero misiri au ḡegu ai ḡeiaḡoma, asi ḡolairi, korana maniḡesina kavana tu Barau ḡena Basileia tarimari.

17 Moḡoni au na ḡomi akiramini, dei na Barau ḡena Basileia asi beḡabi-raḡeani mero misina kavana, Basileiai asi beraka-toḡani.”

Farefare vovoka tarimana

Mataio 19:16-30; Mareko 10:17-31

18 Iuda tarimari ġeri vere tauna ta na Iesu edanaġiato, ekirato, “Vevaġa-riba taumu namona, au kara haveini vau, maġuri vanaġivanaġi badoġariani?”

19 Iesu na evaġa-veeseato, ekirato, “Ġoi karase nai au namogu okiraġini? Tarima ta asi namo, Barau moġo ġereġana.

20 Taravatu ma ribamu, ‘Asi bono veġura-vanaġi, asi bono vaġivaġi, asi bono lema, asi bono vevaġa-daġa ġofaġofa, tamamu sinamu bono gubakauri.’ ”

21 Mo tarima ekirato, “Au keigu na beiaġoma toma mani taravatu mabarari akorana-iaġirini.”

22 Iesu na mo guruġa eseġaġiato, benamo ekiraiato, “Ġoi tu dagara sebonai moġo orabuni. Ġemu farefare mabarari novoivoi-iaġiri, moniri tu asi-ġeri ema asi-ġari tarimari bono viniri, benamo gubai ġoi ġemu farefare bodoġaririni. Moġesi boveini vau, au murigu ai bonoma raka.”

23 Mo guruġa eseġaġiato nai, nuġana emeto-rakavato, korana ġia tu farefare ġutuma tarimana.

24 Iesu na eġitaiato, benamo ekiraiato, ekirato, “Farefare vovoka tarimari Barau ġena Basileia ġeri rakatoġa tu gwaġiġi rakava!

25 Kamela nila kadarena na ġena rakatoġa tu kotuna gwaġiġi, a farefare vovoka tarimana Barau ġena Basileia rakatoġana ġia ġenai tu gwaġiġi rakava.”

26 Tarimarima na mai guruġa ġeseġaġiato, benamo Iesu ġedanaġiato, ġekirato, “Be, deikarari vau maġuri beġe doġariani?”

27 Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Tarimarima

na asi beḡe veirini riba dagarari tu Barau na beveirini riba.”

²⁸ Petero na ekiraiato, ekirato, “Ḡoi ribamu, ḡai tu ḡema dagara mabarari ḡaraga-kwanerito, murimu ai ḡarakani.”

²⁹ Iesu na ekirarito, “Moḡoni akiramini, tarima ta ḡena numa eraga-kwaneato, o ḡaraḡona, kakana, tarina, tamana, sinana, natuna Barau ḡena Basileia uranai,

³⁰ ḡia na mai maḡuri nuḡanai dagara ḡutuma beḡoitāḡoni, ema mo negai vau maḡuri vanaḡivanāḡi bedoḡariani.”

Iesu na ḡena mase ma ekiraḡi-foforiato

Mataio 20:17-19; Mareko 10:32-34

³¹ Iesu na ḡena mero gabanana ruarua (12) eḡori-veḡitarito, benamo ekirarito, ekirato, “Ḡoseḡaḡi! Ḡita tu Ieruselema ḡana tavarāḡeni. Monai peroveta tauri na Tarimarima Natuna varina ḡetore-guineto guruḡari aniri mabarari beḡe moḡonini.

³² Irau bese (o Roma) tarimari ḡimari ai beḡe toreani. Ḡia na beḡe vaseva vaseva-iaḡiani, beḡe rikiriki-iaḡiani e beḡe kanunu-kanunuani.

³³ Beḡe botaiani e beḡe vaḡi-maseani, senaḡi ḡaro vaḡa-toitoinai vau ma bevariḡisi-ḡenoḡoini.”

³⁴ Iesu ḡena mero mo guruḡa tauna asi ḡeḡoitāḡoato. Guruḡa anina ḡia ḡeri ai tu vekuretoḡa. Ḡia asi ribari Iesu na kara ekiraḡiato.

Iesu na mata-bubu tauna evaḡa-namoato

Mataio 20:29-34; Mareko 10:46-52

³⁵ Iesu tu Ieriko ekavinaĝiato nai, mata-bubu tauna ta dabara rikinai etanu-taĝoto-ĝoi, enoĝinoĝito-ĝoi.

³⁶ Tarimarima ĝutuma dabarai ĝeraka-vanaĝito eseĝaĝito, benamo evedanaĝito, “Mai guru anina tu kara?”

³⁷ Ĝekirato, “Iesu, Nasareta tauna, eraka-vanaĝini.”

³⁸ Benamo ekea-fouto, ekirato, “Iesu o, Davida natuna, au novetuĝagu!”

³⁹ Ĝoirai ĝerakato tarimari na ĝekira-ĝoiato, senaĝi ĝia ekea-ĝiĝiraĝe ĝiĝiraĝeto-ĝoi, “Davida Natuna o, au novetuĝagu!”

⁴⁰ Iesu eruĝa-tarito, benamo ekirato, “Ĝoĝori-iaĝomaia!” Ĝia eiaĝomato, benamo Iesu na edanaĝiato, ekirato,

⁴¹ “Kara ourani ĝemu ai naveia otoni?” Ĝia evaĝa-veseto, ekirato, “Vereĝauka o, matagu noma vaĝa-iaĝaia.”

⁴² Iesu ekirato, “Be, matamu nenamo, ĝemu veĝabidadama na bevaĝa-namomu.”

⁴³ Vaĝa-sebo matana enamoto, eboĝeboĝe-ginikauto, Iesu murinai erakato, Barau evaĝa-raĝeato. Mo veiĝa ĝeĝitaiato tarimari mabarari na maki Barau ĝevaĝa-raĝeato.

19

Iesu ema Sagaio

¹ Iesu Ieriko ai eraĝasito, benamo vanuĝa nuĝana na eraka-iaĝoto-ĝoi.

2 Monai tu takesi gogo tarimari ġeri vere ta arana Sagaio; ġia tu moni ema farefare vovoka tarimana.

3 Ġia ġena ura tu Iesu neġita-vetoġaia ġia tu dei, senaġi tarimarima ġutuma ema ġia tu tau kubina nai, neġitaia ġana egera-kavato.

4 Moġa lorinai eraga-guine-iaġoto, sikamoa ġauna tai eraġeto, Iesu monana beraka-vanaġini nai, bene ġitaia ġana.

5 Iesu mo gabu ai eraġasito, eboġe-raġeto, eġitaiato, benamo ekiraiato, “Sagaio, norakariġo-ragaraga, korana au toma tu ġoi ġemu numai batanuni bene.”

6 Benamo Sagaio eraga-rakariġoto, ma iakuna ġesi Iesu eġori-iaġoato ġena numa ġana.

7 Ġeġitaiato tarimari mabarari ġemugumuguto, ġekirato, “Mai tau tu rakava tarimana, ġena numai ea tanuni.”

8 Sagaio eruġa-vaisito, Vereġauka evaġa-guruġaiato, ekirato, “Vereġauka, noseġaġi! Ġegu farefare reke-ta tu gara veġubu tarimari bavindirini, ema ġena farefare aġabi-kavaiato tarimana tu, nega vaġa-vasivasi bavini-ġenoġoiani.”

9 Iesu na ekiraiato, ekirato, “Toma vevaġa-maġuri tu mai numai bema raġasi, korana mai tarima maki Aberahamo natuna.

10 Korana Tarimarima Natuna tu rekwarekwa tarimari vetauvetauri ema bene vaġa-maġuriri ġana eiaġomato.”

*Barabore - Vetuġunaġi tarimari moni ġenarito
Mataio 25:14-30*

11 Mabarari ġeseġaġito-ġoi nuġanai, Iesu na ġeri barabore ta ekiraġiatio. Korana ġia tu Ierusalem ekavi-naġiatio nai, ġia mataboru ġekirato, Barau ġena Basileia tu mo negai befoforini.

12 Benamo ġia ekirato, “Dagi baregona tari-mana ta gabu manaġana ġana eiaġoto, kini o vere dagina bene ġabia vau, ma bene ġenoġoi ġana.

13 Roġosi bere raka nai, ġena vetuġunaġi tari-mari gabanana (10) ekea-iaġomarito, golo moniri ġia tata sebori-sebori evinirito, benamo ekirarito, ekirato, ‘Au murigu ai boġono ġauvei-iaġiri, be moni boruri tari ma boġono doġari.’

14 Senaġi ġena tanobara tarimari na asi ġeura-viniatio-ġoi nai, murina na guruġa ġetuġuto, ġekirato, ‘Ġai asi ġaurani mai tarima ġai ġema vere ai bene iaġo.’

15 Senaġi mo tarima na kini dagina ġeviniatio murinai, eġenoġoi-iaġomato. Benamo ġena vetuġunaġi tarimari ekea-iaġomarito, beġene vaġa-ribaia, moni boruri vira ġia tata ġedoġarito.

16 Tarima giniguinena eiaġomato, benamo ekirato, ‘Vereġauka, golo monina sebona oviniguto nuġanai, au na tu moni gabanana (10) ma adoġaririto.’

17 Ġia na evaġa-namoato, ekirato, ‘Ġoi tu vetuġunaġi taumu namona! Dagara misiri oġauvei-iaġi ginikaurini nai, au na vanuġa mabarari gabanana (10) avinimuni, ġoi na boġita-ġaurini.’

18 Vaġa-ruaruana eiaġomato, benamo ekirato, ‘Vereġauka, sebona oviniguto nuġanai, au na moni imaima ma adoġaririto.’

19 Ĝena vere na ekiraiato, ‘Ĝoi tu vanuĝa imaima boĝita-ĝaurini.’

20 Vetuĝunaĝi tarimana ta ma eiaĝomato, benamo ekirato, ‘Vereĝauka o, ĝoi ĝemu moni sebona tu iniĝa, au na muko ai akumuato, akuretoĝaiato.

21 Au tu ĝoi garimu aveito, korana ĝoi tu asi vegubakau taumu. Tarima ĝeri dagara oĝabirini, ema dia ĝoi na ovarorito dagarari obasirini e okwarini.’

22 Ĝena vere na ekiraiato, ‘Ĝoi tu vetuĝunaĝi tarimana rakavana! Tauĝemu ĝemu guruĝa na bavevaĝa-maoro vinimuni. Ĝoi ribamu au tu asi vegubakau taugu, dia au ĝegu dagarari aĝabirini, ema dia avaroto dagarari abasirini.

23 Be, karase nai ĝegu moni tu banikai asi otoreato? Benamo au bara ĝenoĝoi nai tu, ma torekauna o interestina ĝesi bara doĝaria.’

24 Benamo monai ĝeruĝa-taĝoto-ĝoi tarimari ekirarito, ekirato, ‘Mani moni sebona ĝenai maniĝa ĝoĝabia, moni gabanana (10) tarimana ĝovinia.’

25 Senaĝi ĝia na ĝekiraiato, ‘Vereĝauka, ĝia ĝena moni tu varau 10 beĝabia.’

26 Ĝia evaĝa-veseto, ekirato, ‘Au na akiramini, ma ĝena-ĝana tarimana tu ĝutumari ma bavini-ani, a asi ĝena-ĝana tarimana tu, ĝenai misina maki baĝabi-vaĝiani.

27 Senaĝi au ĝebaru-viniguni tarimari, asi ĝeurato au ĝia bana guine-iaĝiri ĝetato tarimari, ĝoĝori-iaĝomari, au ĝoiragu ai ĝoma vaĝi-maseri!’ ”

Iesu ġena rakatoġa Ierusalemaj ġevonevone-raġe viniato

Mataio 21:1-11; Mareko 11:1-11; Ioane 12:12-19

²⁸ Eguruġa-ġosito vau, Iesu eraka-guineto, Ierusalemaj ġana evaraġeto.

²⁹ Betefage e Betania ekavinaġirito-ġoi nai, Olive Ġorona rekenai, benamo Iesu na ġena mero ruarua etuġu-guinerito, ekirarito, ekirato,

³⁰ “Ġoira vanuġana ġana ġoiaġo. Boġo raġasini nai, doniki natuna ta barutari boġo ġitaijani, iatanai tarima ta roġosi bene raġe. Boġono ruġaia, benamo boġono ġori-iaġomaia.

³¹ Bema tarima ta na bedanaġimini, bekirani, ‘Karase nai ġoruġajani?’ betoni nai, ġomi boġono kira, ‘Vereġauka na eura-viniani.’ ”

³² Benamo tauri ruarua ġeiaġoto, Iesu na ekiravararito ilailanai ġedoġariato.

³³ Doniki natuna ġeruġaiato-ġoi nuġanai, doniki biaguri na ġedanaġirito, “Ġomi tu karase mani doniki ġoruġajani?”

³⁴ Ġevaġa-veseto, ġekirato, “Vereġauka na eura-viniani.”

³⁵ Benamo Iesu ġenai ġeġori-iaġoato. Ġeri dabuġa barari doniki doġenai ġeiavarito vau, Iesu ġevaġa-tanu-kauato.

³⁶ Iesu eiaġoto-ġoi nai, tarimarima ġeri dabuġa barari dabarai ġeiavarito.

³⁷ Ierusalemaj varau ekavinaġiatio, Olive Ġorona na evariġoto-ġoi, benamo Iesu ġena mero ġutuma lelevaġi ġeiaġuto, Barau ġevonevone-raġe viniato, korana nuġa-farevaġi veiġari ġeġitarito nai.

38 Ĝekirato,
 “Ĝera Vere baregona,
 Vereĝauka aranai eiaĝomani Kinina,
 sivaĝa-namoa!
 Maino gubai bene barego ema vevaĝa-raĝe tu
 guba tuĝunai!”

39 Benamo Farisea tarimari kota na tarimarima
 ĝutuma nuĝari na Iesu ĝekiraiato, ĝekirato, “Ve-
 vaĝa-riba taumu, ĝoi ĝemu mero nokira-ĝoiri!”

40 Iesu na evaĝa-veserito, ekirato, “Au na aki-
 ramini, bema ĝia asi beĝe koĝoni nai, mai fore
 beĝe koĝoni.”

Iesu Ierusalemata taĝina eveito

41 Iesu vanuĝa barana Ierusalemata ĝana eraka-
 kavinaĝito, eĝitaiato, benamo taĝina eveito,

42 ekirato, “Toma ĝaro ai ĝemu maino korana
 boro ribaia bere namo! Senaĝi toma, ĝoi na asi
 oĝitaiani.

43 Ĝarona beraĝasini nai, ĝebaru-vinimuni
 tarimari na tano beĝe ragaiani, beĝe kobe-
 ĝeĝeraĝimuni, asi ĝemu rakarosi dabarana.

44 Benamo ĝoi ema nuĝamu ai ĝetanuni tari-
 mari beĝe fuki-bubu-riĝomini tano ai; fore maki
 ta iatanai asi beĝe iaĝuiani, korana Barau ĝena
 vevaĝa-kava emariĝoto asi oribaiani nai.”

Iesu na Rubu Veaĝa eiarevaiato

Mataio 21:12-17; Mareko 11:15-19; Ioane 2:13-22

45 Iesu Rubu Veaĝa nuĝanai eraka-toĝato,
 voivoi tarimari elai-rosirito,

46 ekirarito, ekirato, “Buka Veaĝa nuĝanai tu
 maĝesi ekirani, ‘Ĝegu numa tu ĝuriĝuri numana

beḡe kiraḡiani,’ senaḡi ḡomi na tu lema tarimari ḡeri gumu gabunai boḡo vaḡa-iaḡoa.”

⁴⁷ Iesu tu ḡaro mabarari ai Rubu Veaḡa nuḡanai evevaḡa-ribato-ḡoi. Rubu Veaḡa vereri baregori, e taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimari, ema Iuda vereri na ḡia beḡene vaḡia dabarana ḡevetauato-ḡoi.

⁴⁸ Senaḡi asi ḡeri dabara, korana tu tarimarima mabarari ḡeurato-ḡoi, Iesu ḡena guruḡa ta maki asi beḡene vei-ketoea.

20

Jerusalema vereri na Iesu ḡena seḡuka korana ḡevedanaḡi-iaḡiato

¹ ḡaro tai Iesu tu Rubu Veaḡa nuḡanai evevaḡa-ribato-ḡoi, Vari Namona tarimarima eḡobata-vinirito-ḡoi. Benamo Rubu Veaḡa vereri baregori, e taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimari, ema Iuda vereri Iesu ḡenai ḡeiaḡoto,

² ḡedanaḡiato, ḡekirato, “Kamara seḡukai ḡoi na mai dagara oveirini? Dei na mai seḡuka evinimuto?”

³ Iesu na evaḡa-veserito, ekirato, “Au na maki vedanaḡi ta avinimini. ḡokira-varagu,

⁴ Ioane ḡena babatiseo veḡana tu Barau ḡenana eiaḡomato, ba tarimarima ḡerina?”

⁵ ḡia fakari ai ḡeverorito, ḡekirato, “Bema ḡita bita kirani, ‘Barau ḡenana,’ bita toni nai, ḡia bekirani, ‘Karase nai Ioane asi ḡovaḡa-moḡoniato?’ betoni.

⁶ Senaḡi bema ḡita bita kirani, ‘Tarimarima ḡerina,’ bita toni nai, tarimarima mabarari na

fore na beḡe taki-maserani, korana ḡia ḡekirani, Ioane tu peroveta tarimana, ḡetoni.”

⁷ Iesu ḡevaḡa-veṣeato, ḡekirato, “Ḡai asi ribama,” ḡetato.

⁸ Benamo Iesu na ḡia maki ekirarito, ekirato, “Au na maki kamara seḡukai mai dagara aveirini asi bakira-varamini.”

*Barabore - Tavoḡa ḡitaḡauna tarimari rakavari
Mataio 21:33-46; Mareko 12:1-12*

⁹ Benamo Iesu na tarimarima mai barabore ekira-vararito, ekirato, “Tarima ta vine tavoḡana evaroato vau, tavoḡa ḡitaḡauna tarimari ḡeri ai eraga-kwaneato. Benamo erakato gabu ta ḡana. Monai ḡaro ḡutuma ea tanuto.

¹⁰ Vine ḡwari (o grapes) ḡemaḡeto, benamo ḡia na ḡena vetuḡunaḡi tauna ta etuḡuato tavoḡa narinarina tarimari ḡeri ai, vine ḡwari kota benea ḡabi ḡana. Senaḡi tavoḡa ḡitaḡauna tarimari na ḡekwariato vau, ḡimana kori ḡetuḡu-ḡenoḡoiato.

¹¹ Benamo vetuḡunaḡi tauna ta ma etuḡuato, senaḡi ḡia maki ḡevaḡa-vevaḡiato, ḡevei-maiaka maiakaiato, ḡimana kori ḡetuḡu-ḡenoḡoiato.

¹² Vetuḡunaḡi tauna vaḡa-toitoina maki etuḡuato, senaḡi ḡevaḡa-vevaḡi rakavaiato, kefina maki ma fauri vau ḡelai-roṣiato.

¹³ Benamo tavoḡa biaguna ekirato, ‘Au tu kara ma haveini? Au natugu, auravini-baregoani merona, na-tuḡua, atuḡamaḡini ḡia beḡe gubakauani!’

¹⁴ Senaḡi tavoḡa narinarina tarimari na ḡeḡitaiato nai, tauḡeri ḡeveguruḡa-vevinito,

gēkirato, ‘Mani tu tavoḡa biaguna natuna, be sivaḡia, benamo tavoḡa tu ḡita ḡera.’

¹⁵ Benamo tavoḡa murikanai ḡeinu-rosiato, ḡevaḡi-maseato.

Iesu evedanaḡito, ekirato, “Tavoḡa biaguna tu kara beveiani ḡia ḡeri ai?

¹⁶ Ḡia beiaḡomani, tavoḡa ḡitaḡauna tarimari bevaḡi-ḡosirini, benamo tavoḡa tu tarima irauri ma bevinirini.” Tarimarima na mai guruḡa ḡeseḡaḡiato nai, gēkirato, “Asiḡi, maiḡesi asi bene vetore!”

¹⁷ Iesu na eḡitarito, benamo edanaḡirito, ekirato, “Be, mai guruḡa Buka Veaḡa nuḡanai anina tu kara? Maiḡesi ekirato, ‘Fore numari ḡeragarini tarimari na asi ḡeura-viniato ma ḡefitoḡaiato forena tu duḡu forenai eiaḡoto.’

¹⁸ Deikara mo fore iatanai beketokauni tarimana beḡwa-kirakiraiani; ema mai fore tarima ta iatanai beketokauni nai, belau-fatafataiani.”

*Kaisara, Roma ḡeri vere, ḡena takesi moniri
Mataio 22:15-22; Mareko 12:13-17*

¹⁹ Taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimari e Rubu Veaḡa vereri baregori na Iesu inimoḡo beḡene ḡabia dabarana ḡevetauato-ḡoi, korana ḡia ribari, Iesu na mai barabore tu ḡia iatari ai ekiraḡirito-ḡoi nai. Senaḡi tarimarima ḡutuma vegogo-taḡo naima ḡegarito.

²⁰ Moḡa lorinai ḡeḡita-taḡoato moḡo. Gabivau ḡofaḡofa tarimari ḡetuḡurito, ḡia na beḡene danaḡia noḡa vei-iobukaiobuka tarimari kavana;

beḡene danaḡia, bema Iesu ḡena guruḡa beiaḡo-
irauni nai, Iesu beḡene ḡabia, Roma gavanana
ḡimana seḡukanai beḡene torea.

²¹ Mo ḡofaḡofa tarimari na Iesu ḡedanaḡiato,
ḡekirato, “Vevaḡa-riba taumu o, ḡai ribama, ḡemu
guruḡa e ḡemu vevaḡa-riba tu maoromaoro. Tari-
marima ḡeri dagi asi otuḡamaḡirini, senaḡi ḡoi na
Barau ḡena dabara ovevaḡa-riba-iaḡi ḡitakauani
ma moḡonimu ḡesi.

²² Nokirama, Kaisara, Roma ḡeri vere, takesi
moniri bitana vinia tu namo ba asiḡi?”

²³ Iesu na ḡeri ḡofaḡofa varau eḡitaiato, benamo
ekirarito, ekirato,

²⁴ “Silva monina ta ḡovaḡa-ḡitagu! Mai tu
dei iouiouna e dei arana?” Ḡia ḡevaḡa-veseto,
ḡekirato, “Mai tu Kaisara laulauna e arana,”
ḡetato.

²⁵ Benamo Iesu na ekirarito, “Kaisara ḡena,
Kaisara boḡono vinia, Barau ḡena, Barau boḡono
vinia.”

²⁶ Iesu ḡena guruḡa tarimarima ḡoirari ai
tu maoro nai, asi ḡeri dabara ḡia beḡe ḡofa-
darereani, senaḡi ḡena vevaḡa-vese na nuḡari
ḡefarevaḡito, asi ma ḡeguruḡato.

Variḡisi-ḡenoḡoi guruḡari

Mataio 22:23-33; Mareko 12:18-27

²⁷ Sadukea tarimari kota Iesu ḡenai ḡeiaḡoto.
Ḡeri tuḡamaḡi tu, mase tarimari asi ma beḡe
variḡisi-ḡenoḡoini. Iesu ḡedanaḡiato, ḡekirato,

²⁸ “Vevaḡa-riba taumu o, Mose na taravatu
ḡai ḡema maiḡesi etoreato, ‘Bema tau ta kakana
bemaseni, ma vabuna tu roḡo maḡuri, senaḡi asi

naturi nai tu, mo tau na kakana vabuna bene ġaraġoa. Korana tu ġia na naturi tari beġene vaġa-maġuriri mo mase tauna ġena.’

²⁹ Tarikaka tau moġo korina mabarari tu imaima ruarua (7). Tau guinena na vavine ta eġaraġoato, ma emaseto, natuna ta asi evaġa-ġoraiato.

³⁰ Tau vaġa-ruaruana na vabu ma eġaraġoato,

³¹ tau vaġa-toitoina maki moġesina moġo. Moġa nuġanai ġia mabarari tu imaima ruarua (7), senaġi mabarari ġemaseto, naturi ta asi ġevaġa-ġoraiato.

³² Dokonai mo vavine maki emaseto.

³³ Variġisi-ġenoġoi ġaronai mo vavine tu dei ġaraġona, korana ġia tu tau imaima ruarua (7) na ġeġaraġoato nai?”

³⁴ Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Mai tano-barai tau e vavine ġeveġaraġoni,

³⁵ senaġi roġo beiaġomani Basileianai, vei-iobukaiobuka tarimari beġe variġisi-ġenoġoini. Ġia tu asi beġe veġaraġoni.

³⁶ Ġia asi beġe maseni maki, senaġi aneru kavana beġe tanuni. Barau natunai beġe iaġoni, korana ġia tu variġisi-ġenoġoi tarimari.

³⁷ Mose na evaġa-moġoniato, mase na ma beġe variġisi-ġenoġoini. Ġau eġaraiato-ġoi varina nuġanai, Mose na Vereġauka tu ‘Aberahamo ġena Barau, Isako ġena Barau, Iakobo ġena Barau’ ekiraġiato.

³⁸ Moġoni, ġia tu maġuri tarimari ġeri Barau, dia mase tarimari ġeri Barau. Korana Barau ġenai tu, tarimarima mabarari tu maġuri.”

³⁹ Taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari kota ġekirato, “Vevaġa-riba taumu o, vevaġa-vese namona tu maniġa.”

⁴⁰ Benamo moġa murina na asi ma ġedanaġi-ġenoġoiato, ġegarito nai.

Keriso tu Davida natuna ba Davida ġena Vereġauka?

Mataio 22:41-46; Mareko 12:35-37

⁴¹ Iesu na ekirarito, ekirato, “Ġia tu kamasi nai Keriso tu Davida natuna ġetoni?”

⁴² Davida tu Salamo nuġanai ekirato, ‘Barau na ġegu Vereġauka ekiraiato: Au ġimagu aroribana rekenai bono tanu,

⁴³ bene iaġo mo, ġoi ġebaru-vinimuni tarimari ġoi kwakumu gaburenai batorerini.’

⁴⁴ Davida na Keriso tu ‘Vereġauka’ etato. Kamasi nai Keriso tu Davida natuna?”

Taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari ġeri ġofaġofa

Mataio 23:1-36; Mareko 12:38-40; Luka 11:37-54

⁴⁵ Tarimarima mabarari ġoirari ai Iesu na ġena mero ekirarito, ekirato,

⁴⁶ “Taravatu ġevevaġa-riba iaġiani tarimari ġerina lorimi boġono vetore. Ġia ġeurani dabuġa maukari beġene riġo, maketi gaburi ai beġene rakaorakao, tarimarima na beġene vaġa-namori urari ai. Rubu nuġari ai ema ġani-vegogo gaburi ai ġeri ura tanutanu namori ai beġene tanu.

⁴⁷ Ġia na vabu ġeri numa ma farefare ġevaġa-koririni. Ġeri ġauġau tu mauka kenene, senaġi

gēgōfagōfani. Moḡesi gēveini tarimari meto barego vedaurea beḡe ḡabini.”

21

Vabu ḡena boubou monina

¹ Iesu eboḡe-vaisito nai, moni vovoka tarimari ḡeri boubou moni mauḡai gēḡurato-ḡoi eḡitarito.

² Asi-ḡena ema asi-ḡana vabuna ta eiaḡomato, eḡitaiato, ḡena moni misiri ruarua moḡo eḡura-riḡorito, (mai tu noḡa moḡo toea sebona kavana).

³ Benamo Iesu ekirato, “Moḡoni, au na akiramini, mai vabu na beḡuraia monina tu mabarari ḡeri vini bevanaḡiri.

⁴ Korana mabarari ḡeri moni vovoka ḡerina koturi moḡo beḡe vini, senaḡi mai vabu tu ḡena moni misina ḡenana moḡo, ḡena maḡuri ai bere vevaḡa-kava-iaḡiri dagarari mabarari beḡurari.”

Iesu na vau beḡea ḡorani dagarari ekiraḡirito Mataio 24:1-14; Mareko 13:1-13

⁵ Iesu ḡena mero kota na Rubu Veaḡa ḡeguruḡa-iaḡiato, ḡitaḡitana ma marevana, ma ḡena fore namori ḡesi ema Barau ḡevarevare-viniato varevare dagarari namori na ḡevaḡa-veraiato, ḡetato. Senaḡi Iesu ekirato,

⁶ “Ḣarona beraḡasini, mainai ḡoḡitarini dagarari mabarari tarima tari na beḡe vare bubu-riḡorini, fore ta fore ta iatanai asi beḡe tanuni.”

⁷ Benamo Iesu ḡedanaḡiato, ḡekirato, “Vevaḡa-riba taumu, aitoma beḡorani? Ema beḡorani nai, kamara vetoḡa na bevaḡa-moḡoniani?”

⁸ Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Ḣomi lorimi boḡono vetore, beḡe ḡofamini ḡesi. Korana tu

tarimarima ġutuma au aragu ai beġe iaġomani, beġe kirani, “Tarimana tu au maiġegu!” ema, ‘Ġarona beraġasi!’ beġe toni. Senaġi ġia muriri ai asi boġono raka.

⁹ Bema ġomi na vetari o tuari gururi e gururaġe boġo seġaġirini nai, nuġami asi beġene raġe. Mai dagara beġe ġora-guineni, senaġi dokona asi roġo beraġasini.”

¹⁰ Iesu ma ekirato, “Tanobara ta tanobara ta ġesi beġe vevaġini, gavamani ta gavamani ta ġesi beġe vetarini.

¹¹ Gabu ġutuma nuġari ai tano beġe iagaiagani, doġe beġe ġorani, ema tarimarima ġutuma keve beġe doġarini ta ġenana bevanaġini ta ġenai. Vevaġa-gari vetoġari baregori guba na beġe foforini.

¹² Senaġi mo dagara roġosi beġene ġora nai, ġia na ġomi beġe ġabimini, beġe vaġa-midigumini. Rubu ai beġe vaġa-kotamini, dibura numari ai beġe tore-toġamini. Kini e gavana ġoirari ai beġe ġori-iaġomini, korana au ġoġabi-raġeguni nai.

¹³ Mai tu ġomi ġemi nega namona au vaġa-moġonigu ai boġo iaġoni.

¹⁴ Boġono vetuġamaġi, ġemi vevaġa-veve gu-ruġari asi boġono tuġamaġi-guine guineri,

¹⁵ korana tu au na guruġa e iaunega bavinimini, beġe baru-vinimini tarimari na beġe kira-ġoimini, senaġi asi beġe kokoreni.

¹⁶ Tamami, sinami, kakami, tarimi, garagarami, e ġatami na tarimarima ġimari ai beġe revamini. Ġomi kota maki beġe vaġi-masemini.

¹⁷ Tarimarima mabarari na beġe iau-rakavamini, korana au ġoġabi-raġeguni nai.

18 Senaḡi debami ḡuiri sebona maki asi berekwa-rekwani.

19 Boḡo vevaḡa-gwaḡiḡini nai tu, boḡo maḡurini.”

*Ierusalembe beḡe vaḡa-rakavaiani
Mataio 24:15-21; Mareko 13:14-19*

20 “Vetari o tuari doḡorori na Ierusalembe beḡe tanu-ḡeḡeraḡiani boḡo ḡitaiani, benamo boḡo ribani, Ierusalembe dori ḡevaḡa-rakavaiani.

21 Mo negai Iudeai ḡetanuni tarimari tu ḡoro ḡana beḡene raga-iaḡo. Vanuḡa barana Ierusalembe nuḡanai ḡetanuni tarimari tu, vanuḡa beḡene raga-kwaneana, ema gunikai ḡetanuni tarimari tu vanuḡa barana nuḡanai asi beḡene raka-toḡa.

22 Korana mo negai tu Barau na tarimarima ḡeri rakava voiri bevinirini Buka Veaḡai ḡetoreguineato vaḡa-moḡoniri.

23 Vavine ma baniri e ḡabi-variḡu vavineri kika ma vetuḡari! Midigu barego mai tano ai beḡe raḡasini, ema Barau na ḡena bese tarimari bevaḡa-maoro vinirini.

24 Tarima kota tu vetari baḡari na beḡe vaḡi-maserini, kota tu beḡe ḡabi-maḡuririni, tanobara mabarari ḡana beḡe ḡori-iaḡorini, beḡea diburarinini; ema irau bese tarimari na Ierusalembe beḡe fana-tariani, beiaḡoni mo, ḡeri ḡaro bea korini.”

*Tarimarima Natuna ḡena iaḡoma
Mataio 24:29-31; Mareko 13:24-27*

25 “Ĝaro, ĝue, ema visiĝu nuĝari ai vetoĝa beĝe ĝorani. Tanobara beseri davara ema ureure gururi ai beĝe gari-rakavani.

26 Tarimarima beĝe keto-founi gari dainai, ĝeri tuĝamaĝi maki roĝo beĝe korini mo beĝe ĝorani dagarari dairi ai; korana tu guba seĝukari beĝe iagaiagani.

27 Mo negai Tarimarima Natuna beĝe ĝitaiani, magube nuĝana na beiaĝomani ma seĝukana e ma mamana baregona ĝesi.

28 Mo dagara beĝe ĝorani nai, boĝono variĝisi, boĝono boĝe-vaisi, korana vaĝa-maĝurimi tu varau bekavinaĝi.”

*Barabore - Vevaĝa-riba figi ĝauna ĝenana
Mataio 24:32-35; Mareko 13:28-31*

29 Iesu na ĝeri barabore ta ekiraĝiato, ekirato, “Figi ĝauna ema ĝau mabarari ĝoĝitari.

30 Lauri variĝuri ĝefafani ĝoĝitarini, ĝomi ĝoribani, ĝaro ĝena tora taimina varau bekavinaĝi.

31 Moĝa ilailanai, ĝomi maki bema boĝo ĝitarini, mai dagara beĝe ĝorani nai, boĝo ribani, Barau ĝena Basileia tu bekavinaĝi.

32 Moĝoni akiramini, mai ĝuru asi bekorini, beiaĝoni mo, mai dagara mabarari beĝe ĝorani.

33 Guba e tanobara beĝe rekwa-rekwani, senaĝi au ĝegu guruĝa tu asi beĝe rekwarekwani, beĝe tanu-vanaĝi vanaĝini.”

Boĝono venari

34 “Lorimi boĝono vetore, ĝaniĝani e niuniu ĝutuma, ema tanobara ĝena tuĝamaĝi dagarari na

gōmi nuḡami beḡe vaḡa-metorini ḡesi. Benamo mo ḡaro na nuḡami bevaḡa-favevaḡirini.

³⁵ Korana mo ḡaro tu tanobarai ḡetanuni tari-mari mabarari ḡeri ai beraḡasini.

³⁶ Moḡa lorinai boḡono venari, boḡono ḡauḡau ḡaro mabarari ai, beḡe ḡorani dagarari mabarari ḡerina boḡono raga-maḡuri ḡana, korana Tari-marima Natuna ḡoiranai roḡo boḡo ruḡani.”

³⁷ Ḣaro mabarari ai Iesu tu Rubu Veaḡai eve-vaḡa-ribato-ḡoi, a lavilavi ai tu eraka-rosito-ḡoi, Olive Gorona tuḡunai ea genato-ḡoi.

³⁸ Boḡiboḡi iamoiamonai tarimarima mabarari Rubu Veaḡai ḡevegogoto-ḡoi ḡia ḡena guruḡa beḡene seḡaḡia ḡana.

22

Iesu beḡene vaḡia dabarana ḡevetauato

¹ Asi etubuni faraona verekona arana Pasova varau ekavi-naḡito. (Mo tu Iuda tarimari mase aneruna na evanaḡirito moḡo, asi evaḡirito verekona).

² Rubu Veaḡa vereri baregori ema taravatu ḡevevaḡa-riba iaḡiato-ḡoi tarimari na Iesu beḡene ḡabia, benamo beḡene vaḡi-ḡairia dabarana ḡevetauato, korana tarimarima gariri ḡeveito.

Iudas na Iesu erevaiato

Mataio 26:14-16; Mareko 14:10-11

³ Mo negai Satani na Iudas Isakariota, tarima ta gabanana ruarua (12) fakari ai, eboroḡiato.

⁴ Benamo Iudas eiaḡoto Rubu Veaḡa vereri baregori ema Rubu Veaḡa narinarina tarimari

ġeri vere ġeri ai, Iesu tu ġia ġimari ai kamasi bene tore-kaua dabarana ġeboioġa-vegogoato.

⁵ Ġia ġeiaku-rakavato, ġekira-toreato, moni beġe viniani, ġetato.

⁶ Iudas na eġabi-raġeato, benamo Iesu ġia ġimari ai vekuretoġai betore-kauani dabarana evetauato-ġoi.

*Ginitaġo mamoenā ġerovina-toreato
Mataio 26:17-25; Mareko 14:12-21*

⁷ Ginitaġo mamoeni beġe vaġirini ġarona varau eraġasito.

⁸ Benamo Iesu na Petero ma Ioane etuġurito, ekirato, “Ġoiāġo, Pasova verekona boġono dabaraia, bitana ġania.”

⁹ Ġevaġa-veseto, ġekirato, “Ġai tu ainai baġana dabara-torea?”

¹⁰ Benamo Iesu na ekirarito, ekirato, “Vanuġa baregonai boġo raka-toġani nai, tarima ta nanu gwaġutuna befaġaiiani boġo ġoiġaġoani. Murina na boġono iaġo, ġia beraġekauni numanai boġono raġekau.

¹¹ Benamo numa tarimana boġono vaġa-guruġaia, boġono kira, “Vevaġa-riba tauna ekirani, ‘Varivari daiġutuna tu aiġa, au ema ġegu mero ġesi monai ginitaġo mamoenā baġana ġania?’

¹² Benamo ġia na daiġutu baregona ta numa tuġunai bevaġa-ġitamini, ġeiareva-toreato. Monai boġono dabara-torea.”

¹³ Benamo ġeiaġoto, Iesu na ekiraġirito kavana ġedoġaririto. Monai vereko ġedabaraiato.

Ĝani-vegogo veaĝana

Mataio 16:26-30; Mareko 14:22-26; 1 Korinto 11:23-25

14 Ginitaĝo mamoea beĝe ĝaniani aoana eraĝasito. Iesu tu ĝena apostolo tarimari ĝesi ĝaniĝani gabunai ĝetanu-tarito.

15 Benamo Iesu na evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Au ĝegu ura baregona mai ginitaĝo mamoea ĝomi ĝesi bitana ĝani-vegogo-guinea vau, midigu bana ĝani.

16 Korana tu akiramini, ginitaĝo mamoea asi ma baĝaniani, beiaĝoni mo, ginitaĝo anina korikorina bea foforini Barau ĝena Basileia nuĝanai.”

17 Benamo Iesu na kapusi ta eĝabiato, evaĝa-namoato, ekirato, “Maiĝa tu ĝoĝabia, mabarami boĝono niua.

18 Korana tu akiramini, vine nanuna asi ma baniau-ĝenoĝoiani, beiaĝoni mo, Barau ĝena Basileia beiaĝomani vau.”

19 Benamo Iesu na beredi eĝabiato, evaĝa-namoato, ebuki-ĝutuato, evinirito, ekirato, “Mai tu au tauĝanigu, ĝomi avinimini; maiĝa boĝono veia, au vetuĝamaĝi-iaĝigu ĝana.”

20 Ĝeĝani-ĝosito vau, kapusi ma eĝabiato, ekirato, “Mai kapusi tu Ginitaĝo Variĝuna, au raragu na bevaĝa-moĝoniani, bevebubuni ĝomi vaĝa-maĝurimi ĝana.

21 Senaĝi au berevaguni tarimana tu mainai au ĝesi taĝani-vegogoni!

22 Moĝoni, Tarimarima Natuna bemaseni, Barau na ekiraĝi-guineato ilailanai, senaĝi bereviani tarimana vetuĝana kekei!”

23 Benamo tauḡeri ḡevedanaḡi-vedanaḡito, ḡia deikara na moḡesi beveiani.

Deikara tu barego vedaurea

Mataio 20:25-28; Mareko 10:42-45

24 Benamo Iesu ḡena mero tauḡeri ḡeveḡare-veḡareto, deikara ḡia fakari ai barego lelevaḡi.

25 Iesu na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Irau bese tarimari ḡeri vere na tarimarima ḡedori-naḡinaḡirini, ema veḡuine-iaḡi tarimari baregori na ḡeri maoro seḡukari na ḡelaunaḡi-naḡirini, ema tarimarima na beḡene vevato-iaḡiri ḡetoni.

26 Senaḡi ḡomi tu dia moḡesina. Ḳomi fakami ai tau guinena tu tau muriseinai bene iaḡo, ema vere tauna tu vetuḡunaḡi taunai bene iaḡo.

27 Dei tu barego, ḡaniḡani gabunai etanu-taḡoni tarimana ba vetuḡunaḡi tarimana? Ḳaniḡani gabunai etanu-taḡoni tarimana, ene? Senaḡi au tu ḡomi fakami ai vetuḡunaḡi tarimana noḡa.

28 Ḳomi tu au ḡeribaḡaniguto-ḡoi nai, ḡotanu-gwaḡiḡito-ḡoi tarimami.

29 Moḡa lorinai au Tamagu na maoro eviniguto, Basileia ta au ḡegu ekiraḡiato ilailanai, au maki Basileia ta ḡomi ḡemi akiraḡiani.

30 Benamo ḡomi maki au ḡegu Basileiai bita ḡaniḡani-vegogoni e bita niuniu-vegogoni, ema ḡomi teronai o vere seari ai boḡo tanuni, Isaraela beseri gabanana ruarua (12) boḡo vaḡa-maoro vinirini.”

Iesu na Petero ḡena vekira-ḡuniḡau ekiraḡi-toreato

Mataio 26:31-35; Mareko 14:27-31; Ioane 13:36-38

³¹ “Simona, Simona o, noseḡaḡi! Au na akiramini, Barau na Satani maoro eviniato, ḡomi bene ribaḡanimi, namo e rakava bene tore-kirari ḡana, noḡa iaraḡa tarimana na widi ema momo etore-kirarini kavana.

³² Senaḡi au na ḡemu varau aḡuriḡurito, ḡemu veḡabidadama asi bene keto ḡana. Benamo ma bovetuḡamaḡi-ḡenoḡoini au ḡegu ai nai, tarikakamu bono vaḡa-kokoreri.”

³³ Petero evaḡa-veseto, ekirato, “Vereḡauka, au tu ḡoi ḡesi dibura numai beḡe torerani ema bita mase-vegogoni!”

³⁴ Iesu ekirato, “Petero, au na akiramuni, toma kokoroku asi begoḡini, beiaḡoni mo, ḡoi na au vaḡa-toitoi bokira-ḡuniḡauguni, bokirani, ‘Au tu asi ribaḡu ḡia,’ botoni.”

Nega rakavana

³⁵ Iesu na ḡena mero evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Au na ḡomi atuḡumito nai, asi ḡemi fusefuse, dura, o tamaka. Ḗomi dagara tai ḡorabuto ba? Ḗia ḡevaḡa-veseto, ḡekirato, “Asiḡina!”

³⁶ Iesu na ma evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Senaḡi toma ḡomi deikara ma ḡena fusefuse ema dura, bene ḡabiri; ema deikara asi ḡena vetari baḡana, ḡena koudi bene voivoi-iaḡia, benamo ta ma bene voia.

³⁷ Korana au na akiramini, Buka Veḡa nuḡanai ekirani, ‘Seḡafore tarimari ḡesi beḡe iavi-vegogoani.’ Mo guruḡa au ḡegu ai bemoḡonini.”

³⁸ Iesu ḡena mero ḡevaḡa-veseto, ḡekirato, “Noḡitaia, Vereḡauka, vetari baḡari ruarua maḡeri.” Iesu evaḡa-veseto, ekirato, “Benamo!”

*Iesu eḡuriḡurito Getesemane ai
Mataio 26:36-46; Mareko 14:32-42*

³⁹ Benamo Iesu tu vanuḡa barana eraga-kwaneato, Olive Ġorona ḡana eiaḡoto eveito-ḡoi kavana. Ġena mero ḡia murinai ḡerakato.

⁴⁰ Monai ḡeraḡasito, benamo Iesu na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Boḡono ḡauḡau, be veribaḡani ai asi boḡono moira.”

⁴¹ Benamo ḡereḡana eraka-ḡerevaḡito, fore tafi-urini ḡea keto-tarini ḡena manaḡa ilailanai, benamo evetui-tarito, eḡuriḡurito.

⁴² Ekirato, “Tamagu o, bema nuḡamu ilaila nai, mai midigu bedina au ḡeguna noma ḡabi-vaḡia; senaḡi dia au ḡegu ura, ḡoi ḡemu ura moḡo.”

[
⁴³ Benamo aneru ta guba na emariḡoto, Iesu kokore eviniato.

⁴⁴ Midigu barana na ḡia nuḡana evaḡa-vonuato, benamo eḡauḡauto ma nuḡana mabarana ḡesi, eiaḡoto mo, seḡurina tano ai eriḡoto rara kabudona noḡa.]

⁴⁵ Eḡauḡau-ḡosito vau, evariḡisito, ḡena mero ḡeri ai eḡenoḡoi-iaḡoto, genari ai eḡoitaḡorito, dabarari ḡedokoto nai.

⁴⁶ Benamo ḡia na evaḡa-guruḡarito, ekirato, “Karase nai ḡomi ḡogenani? Ġovariḡisi, ḡoḡuriḡuri, be veribaḡani ai asi boḡono moira.”

*Iesu tuari tarimari na ḡeḡabi-tariato
Mataio 26:47-56; Mareko 14:43-50; Ioane 18:3-*

47 Iesu roĝo mo eguruĝato-ĝoi nuĝanai, tari-marima ĝutuma ĝeraĝasito, Iudas, mero ta ga-banana ruarua (12) fakari ai, ĝia na eĝori-kaurito. Iesu eiaĝo-viniato bene veraua ĝana.

48 Senaĝi Iesu na ekiraiato, ekirato, “Iudas o, Tarimarima Natuna verau na borevaiani ba?”

49 Iesu sevinai ĝeruĝa-taĝoto merori na ĝeĝitaiato kara beĝorani, benamo ĝedanagiato, ĝekirato, “Vetari baĝana na baĝana basiri ba?”

50 Benamo ĝia ta na Rubu Veaĝa verena baregona ĝena vetuĝunaĝi tarimana vetari baĝana na eiaĝo-viniato, benamo seĝana aroribana ebasi-vaĝiato.

51 Senaĝi Iesu ekirato, “Benamo, ĝovaĝa-dokoa!” Mo tarima seĝana eĝabi-karaiato, evaĝa-namoato.

52 Benamo Iesu ĝabiĝabina ĝeiaĝomato tari-mari, Rubu Veaĝa vereri baregori e Rubu Veaĝa ĝitaĝauna tarimari ĝeri baregona ema Iuda vereri ĝia na evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Ĝomi boĝo iaĝoma ma ĝemi vetari baĝari e ma ĝemi fato ĝesi, noĝa moĝo seĝafore tarimana ta ĝabiĝabina ĝoro iaĝoma kavana?”

53 Ĝaro mabarari ai au tu ĝomi sevimi ai Rubu Veaĝa nuĝanai, senaĝi asi ĝoĝabi-tariguto. Mai tu ĝomi ĝemi nega, mukuna (o Satani) ĝena seĝuka negana.”

Petero na Iesu ekira-ĝuniĝauato

Mataio 26:57-58; 26:69-75; Mareko 14:53-54; 14:66-72; Ioane 18:12-18; 18:25-27

54 Benamo ġia na Iesu ġeġabi-tariato, Rubu Veaġa verena baregona ġena numa ġana ġeġori-iaġoato. Petero maki ġia murinai erakato, senaġi ma fakana.

55 Numa maġuna nuġanai tarima kota na karava ġevaġa-ġaraiato, benamo ġetanu-ġeġeraġiato. Petero maki ġia seviri ai etanutarito.

56 Benamo vetuġunaġi ġuiatona ta na karava mamanai eġitaiato, eġita-karakaraiato, ekirarito, ekirato, “Mai tarima maki Iesu ekavaiato-ġoi!”

57 Senaġi ġia evekira-ġuniġauto, ekirato, “Ġoi vavine, au tu asi ribagu ġia!”

58 Nega kotuna evanaġito nuġanai, tarima ta na Petero eġitaiato, ekiraiato, “Ġoi maki ġia karori ta!” Senaġi Petero evaġa-veseto, ekirato, “Ġoi tau, au tu asiġi!”

59 Aoa ta evanaġito vau, tarima ta ma eguruġato ma nuġana mabarana ġesi, ekirato, “Moġoni, ġia maki Iesu ġesi tarimana ta, korana ġia maki Galilea tauna!”

60 Senaġi Petero evaġa-veseto, ekirato, “Ġoi tau, au asi ribagu ġoi kara okiraġiani!” Ġia roġo mo eguruġato-ġoi nuġanai, kokoroku egoġito.

61 Benamo Vereġauka eruġa-kureto, ġia na Petero eġitaiato nai, Vereġauka ġena guruġa etuġamaġi-dogariato, ekiraiato, “Toma kokoroku asi begoġini, beiaġoni mo, ġoi na au vaġa-toittoi bokira-ġuniġauguni.”

62 Benamo Petero eraka-rosito, etaġi-rakava rakavato.

*Iesu ġevaseva-vaseva iaġiato
Mataio 26:67-68; Mareko 14:65*

⁶³ Iesu ġenariġauato tarimari na ġevaseva vaseva-iaġiato e ġekwariato.

⁶⁴ Matana ġekumu-ġauato, ġekiraiato, ġekirato, “Ġoi tu peroveta tarimana, be nokiraġia, dei na bekwarimu?”

⁶⁵ Guruġa rakavari ġutuma ġia ġeviniato.

*Iesu kanisoro tarimari ġoirari ai
Mataio 26:59-66; Mareko 14:55-64; Ioane
18:19-24*

⁶⁶ Elaġanito, Iuda vereri, e Rubu Veaġa vereri baregori, ema taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari ġeraka-vegogoto. Iesu ġeġori-iaġoato Iuda kanisoro tarimari ġoirari ai.

⁶⁷ Benamo ġekiraiato, ġekirato, “Nokira-varama, ġoi tu Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna), ba?” Iesu na evaġa-veserito, ekirato, “Bema au na bakiramini, ġomi na asi boġo vaġa-moġoniguni,

⁶⁸ ema bema vedanaġi ta bavanimini, asi boġo vaġa-veseguni.

⁶⁹ Senaġi toma beiaġoni mo ġoira laġaniri ai, Tarimarima Natuna tu Seġuka Barauna ġimana aroribanai betanu-taġoni.”

⁷⁰ Benamo mabarari ġekirato, “Be, ġoi tu Barau Natuna otoni?” Ġia evaġa-veseto, ekirato, “Ġomi na ġokiraġiani maniġa.”

⁷¹ Ġia ġekirato, “Karase vevaġa-moġoni tarimari tari roġo tavetaurini? Ġia tauġena muruna na bekiraġia bita seġaġia.”

23

Iesu Pilato ġoiranai

Mareko 15:1-5; Ioane 18:28-38

¹ Benamo vegogo tarimari mabarari ġevariġisito, Iesu ġeġori-iaġoato gavana Pilato ġenai.

² Monai ġeġofaġofa-iaġiato, ġekirato, “Mai tarima maiġa baġa doġaria, ġai ġema bese tarimari eġorikau-kerererini, ekirani, Kaisara, Roma ġeri vere, ġena takesi moniri asi beġene v니아 etoni, ema tauġena evekiraġini, ġia tu Keriso, Barau na ekiraġi-toreato verena o kinina.”

³ Benamo Pilato na edanaġiato, ekirato, “Ġoi tu Iuda tarimari ġeri vere ba?” Iesu evaġa-veseto, ekirato, “Oi, okiraġiani maniġa.”

⁴ Benamo Pilato na Rubu Veaġa vereri baregori e tarimarima ġutuma ekirarito, ekirato, “Kerere ta asi badoġaria mai tarima ġenai.”

⁵ Senaġi mo tarimarima roġo ġeġiġiraġeto, ġekirato, “Ġia ġena vevaġa-riba guruġari na Iudea tarimari mabarari nuġari evei-veġonurini. Galileai esinaiato mo beiaġoma mai gabu ai.”

Iesu Heroda ġoiranai

⁶ Mo guruġa eseġaġiato nai, Pilato evedanaġito, ekirato, “Mai tarima tu Galilea tarimana ba?”

⁷ Benamo Pilato eribato, Iesu tu Heroda ġena seġuka gaburenai nai, Iesu Heroda ġenai ġetuġu-iaġoato. Ġia maki Ierusalem ai mo ġaro ai.

⁸ Heroda eiaku-rakavato Iesu eġitaiato nai, korrana Heroda na Iesu varina eseġaġiato, ema kai-veġata evaġa-nogato Iesu bene ġitaia ġana. Ġia

eurato Iesu na nuġa-farevaġi veiġari kota bene veiri bene ġitari.

⁹ Moġa lorinai vedanaġi ġutuma Iesu edanaġiato, senaġi ġia asi evaġa-veseto.

¹⁰ Rubu Veaġa vereri baregori ema taravatu ġevevaġa-riba iaġiato-ġoi tarimari monai ġeruġa-taġoto-ġoi, Iesu ġeġofaġofa-iaġi lelevaġiato-ġoi.

¹¹ Heroda ema ġena vetari tarimari o sol-dia na Iesu ġerikiriki-iaġiato-ġoi, ġevei-veġare veġareato, ema dabuġa namona ta ġevaġa-dabuġa-iaġiato, benamo ma ġetuġu-ġenoġoiato Pilato ġenai.

¹² Pilato ema Heroda ġevebaru-vevinito-ġoi, senaġi mo ġaro ai ġeveġata-ġenoġoito.

Iesu vaġa-ruaruana Pilato ġoiranai

Mataio 27:15-26; Mareko 15:6-15; Ioane 18:38-19:16

¹³ Pilato na Rubu Veaġa vereri baregori, e Iuda vereri, ema tarimarima mabarari ekea-vegorito,

¹⁴ ekirarito, ekirato, “Ġomi na mai tarima boġo ġori-iaġomaia au ġegu ai, ġokirani, ġia na tarimarima eġorikau-kerererini ġotoni. Toma au na ġomi ġoirami ai ġemi guruġa bavetauri, senaġi kerere ta asi badoġaria.

¹⁵ Heroda maki kerere ta asi edoġariato ġia ġenai nai, ma betuġu-ġenoġoi iaġomaia ġita ġerai. Ġomi na ġoġitaiani, ġia tu rakava ta asi eveiato bene mase ġana.

¹⁶ Moġa lorinai au na mai akwariani vau baruġaiani.” [

17 Vanaġivanaġi eveini kavana Pilato na Pasova verekona ġaronai dibura numai etanuni tarimana ta beruġaiani.]

18 Senaġi tarimarima mabarari ġekoġo-vegogoto, ġekirato, “Bono vaġia! Barabas noruġaia, novinima!”

19 Barabas tu dibura numai ġekou-ġauato, korana vanuġa barana nuġanai ġevevaġito ema tarima ta ġevaġi-maseato nai.

20 Pilato enuġa-vekwarāġito Iesu bene ruġaia, moġa lorinai tarimarima ma evaġa-guruġa ġenoġoirito,

21 senaġi ġia ma ġekoġo-ġenoġoi ġenoġoito-ġoi, ġekirato, “Novaġa-satauroa, novaġa-satauroa!”

22 Nega vaġa-toitoina evaġa-guruġarito, ekirato, “Karase nai, kamara rakava mai tarima na eveiato? Au na rakava ta asi aġoitaġoani eveiato bene mase ġana. Moġa lorinai au na mai akwariani vau baruġaiani.”

23 Senaġi ġia ġekoġoto ma nuġari mabarari ġesi, ġekirato, novaġa-satauroa; benamo dokonai ġia ġeri ura ekwalimuto.

24 Benamo Pilato na ġia ġeri ura eġabi-raġeato.

25 Mo vevaġi ema vaġivaġi dainai dibura numanai etanuto tarimana, eruġa-fitoġaiato ġeri noġinoġi ilailanai, a Iesu tu evinirito ġeri ura veigana beġene veia.

Iesu ġevaġa-satauroato

Mataio 27:32-44; Mareko 15:21-32; Ioane 19:17-27

26 Vetari tarimari na Iesu ġeġori-rosiato, benamo ġeġori-iaġoato-ġoi nai, tarima ta ġesi

ġevedoġarito, Simona, Kurene tarimana, ġia tu gunika na ema raka-rosito vanuġa barana ġana eiaġoto-ġoi nai, tuari tarimari na ġeġabi-tariato, satauro ġia faġanai ġetore-kauato. Ġia na satauro efaġaiato, benamo Iesu murina na eiaġoto-ġoi.

²⁷ Tarimarima ġutuma tu Iesu murinai ġerakato. Ġia vefakari ai tari tu vavine, ġia tu Iesu taġina ġeveito-ġoi ema ġetaġi-guruġa guruġato-ġoi.

²⁸ Benamo Iesu eruġa-kureto, evaġa-guruġarito, ekirato, “Ieruselema vavinemi! Au taġigu asi ġotaġi, senaġi tauġemi taġimi ema natumi taġiri ġovei.

²⁹ Korana ġaro rakavari beġe iaġomani, tari-marima maiġesi beġe kirani, ‘Sinaġe gabani vavineri ema ratari asi ġerururini vavineri beġene iaku!’

³⁰ Benamo ġoro baregori beġe vaġa-guruġarini, beġe kirani, ‘Ġai iatamai ġoketokau!’ ema ġoro keiri beġe kirarini, ‘Ġai ġolautarima!’

³¹ Bema au, ġau maġurigu, na maiġesi beġe veiguni nai tu, ġomi, ġau matuġumi, kamasi beġe veimini?”

³² Seġafore tarimari ruarua maki Iesu ġesi ġeġori-rosirito ġia ġesi beġene vaġa-sataurori ġana.

³³ Gabu ta arana “Deba Ġavana” ai ġeraġasito. Monai seġafore tarimari ġesi ġevaġa-satauroato, ta aroribana rekenai, ma ta kaurina rekenai.

³⁴ Iesu ekirato, “Tamagu o, ġeri rakava bono tuġamaġi-fitoġari, korana kara ġeveiani ġia asi ribari.” Benamo laki ġerena ta ġeveiato vau, ġena dabuġa ġevarerito.

³⁵ Tarimarima ġeruġa-tarito, ġe-marereto-ġoi, ema Iuda tarima baregori na ġerikiriki-iaġiato-ġoi, ġekirato, “Ġia na tarima tari evaġa-maġuririto, a ġia tauġena tu asi bevevaġa-maġurini bema ġia Keriso, Barau na eġbi-viriġiato vevaġa-maġuri tauna.”

³⁶ Vetari tarimari na maki ġevaseva-vaseva-iaġiato, ġia ġenai ġeiaġoto, vine nanuna mamak-ina ġeduġi-viniato,

³⁷ benamo ġekirato, “Bema ġoi Iuda tarimari ġeri vere otoni, ġoi tauġemu novevaġa-maġuri.”

³⁸ Toretore ta maki ġia iatanai ġetoreato, ekirato: “MAI TU IUDA TARIMARI ĠERI VERE.”

³⁹ Seġafore tarimana ta, ġia ġesi ġevaġa-satauro vegogoato tarimana, na evaneato, ekirato, “Ġoi tu dia Keriso, (Barau na ekiraġi-toreato vevaġa-maġuri tauna)? Ġoi tauġemu novevaġa-maġuri, ġai maki novaġa-maġurima!”

⁴⁰ Ġia karoni na ekira-ġoiato, ekirato, “Ġoi Barau garina asi ogarini? Ġoi maki bomaseni ġia ilailanai.

⁴¹ Dagara sebona, ġita taura ruarua tamaseni ġera rakava voiri dainai, senaġi mai tarima tu asi ġena vei-rakava.”

⁴² Benamo ġia na Iesu enoġiato, ekirato, “Iesu, ġemu Basileia boġabiani nai, au maki bono tuġamaġigu.”

⁴³ Iesu na evaġa-veaseato, ekirato, “Moġoni aki-ramuni, toma ġaro ai ġoi tu au ġesi paradaiso ai.”

Iesu ġena mase

Mataio 27:45-56; Mareko 15:33-41; Ioane 19:28-30

44 Ĝaroĝota, horaĝauna 12 koloko varau eĝabiato, ĝaro ĝena seĝuka ekorito, tanobara mabarana mukuna na eĝabi-ĝauato, eiaĝoto mo, horaĝauna 3 koloko.

45 Benamo Rubu Veaĝa nuĝanai veaĝa lelevaĝi daiĝutuna kouĝauna dabuĝana o ketin evedare-kikimato.

46 Iesu ekoĝoto, ekirato, “Tamagu o, iaukagu tu ĝoi ĝimamu ai atoreani!” Eguruĝa-ĝosito vau emaseto.

47 Vetari verena na mo veiĝa eĝitaiato, benamo Barau evaĝa-raĝeato, ekirato, “Moĝoni veĝata, mai tarima tu vei-iobukaiobuka tarimana!”

48 Marere tarimari ĝutuma na mo veiĝa eĝorato dagarana ĝeĝitaiato, benamo kobari ĝeifarito, ĝevetuĝamaĝi-rakavato, ĝeri numa ĝana ĝeĝenoĝoito.

49 Senaĝi Iesu ĝeribaiato tarimari mabarari, Galilea na ĝia murina na ĝeiaĝomato vavineri maki, manaĝai ĝeruĝato, ĝeĝorato dagarari ĝeĝitarito.

Iesu ĝeguriato

Mataio 27:57-61; Mareko 15:42-47; Ioane 19:38-42

50-51 Tarima ta arana Iosefa etanuto-ĝoi Iudea vanuĝana Arimatea nuĝanai. Ĝia tu varina namo tarimana ta, Barau ĝena Basileia evaĝa-nogaiato-ĝoi. Ĝia maki Iuda kanisoro tarimana, senaĝi ĝevекira-toreto veiĝana asi eĝabi-raĝeato.

52 Benamo Pilato ĝenai eiaĝoto, Iesu tauĝanina bene ĝabi-riĝoa etato.

53 Moĝa murinai Iesu tauĝanina eĝabi-riĝoato, dabuĝa kurokurona namona na ekumuato, gara

gabuna fore ġebasiato kouġanai etore-toġaiato. Mo gara tu variġuna, nuġanai mase ta roġosi beġere torea.

⁵⁴ Mo veiġa tu Fraidei lavilavi ai eġorato, Sabadi ġana ġevei-toreato-ġoi ġarona, Sabadi dori eraġasito nai.

⁵⁵ Galilea na Iesu ġesi ġeiaġomato vavineri, Iosefa murina na ġeiaġoto, gara kouġana ema Iesu tauġanina aiġesi etore-toġaiato ġeġitaiato.

⁵⁶ Benamo ġeġenoġoito Ierusalemata sitina ġana, muramura ma bonari ema daudau muramurari ġeġabi-torerito.

Sabadi ai ġeiaġaraġito taravatu ekirani lorinai.

24

Iesu evariġisi-ġenoġoito

Ioane 20:1-10

¹ Fura ġarona ġiniguinenai o Sandei ai, vavine tu boġiboġi iamoiamonai gara ġana ġeiaġoto, muramura bonari namori ġerovina-torerito dagarari ġeġwa-iaġorito.

² Gara kouġana forena tu kure-veġita, irau ai vetore ġeġitaiato.

³ Gara kouġana na ġeraka-toġato, senaġi Iesu Vereġauka tauġanina tu asi ġedoġariato.

⁴ Ġia roġo mo ġedaradarato-ġoi nuġanai, tau ruarua ġia seviri ai ġeruġa-tarito, ġeri dabuġa tu kuro-ġaroġarori.

⁵ Vavine tu ġegari-rakavato, tano ai ġetutuġu-tarito, benamo mo tarima na ġevaġa-guruġarito, ġekirato, “Karase nai maġuri tarimana mase gabunai ġovetauani?”

⁶ Ĝia tu dia mainai; mase na ma bevariĝisi-
ĝenoĝoi. Galileai etanuto-ĝoi nai, evaĝa-
guruĝamito guruĝana boĝono tuĝamaĝia,

⁷ ekirato, ‘Tarimarima Natuna tu rakava
tarimari ĝeri ai beĝe revaiani, beĝe vaĝa-
satauroani, ĝaro vaĝa-toitoinai vau ma bevariĝisi-
ĝenoĝoini.’ ”

⁸ Benamo vavine na mo guruĝa ĝetuĝamaĝi-
doĝariato.

⁹ Gara ĝeraga-kwaneato, ĝeĝenoĝoito, mo da-
gara eĝorato dagarana varina mabarana Iesu
ĝena mero gabanana sebona (11) ma karori ĝesi
ĝekira-vararito.

¹⁰ Vavineri tu maiĝeri: Maria, Magadala vavi-
nena, e Ioana, e Maria, Iakobo (o Iames) sinana,
ema karori tari maki. Ĝia na mai vari Iesu ĝena
apostolo tarimari ĝeri ĝekiraĝito.

¹¹ Senaĝi vavine ĝeri guruĝa asi ĝevaĝa-
moĝonirito, korana apostolo ĝetuĝamaĝito, ĝia
noĝa ĝeguruĝa-babobaboto-ĝoi.

¹² Senaĝi Petero tu evariĝisito, eraga-iaĝoto,
gara kouĝanai ea boĝe-toĝato, senaĝi Iesu
ĝekumuato dabuĝari moĝo eĝitarito. Benamo
numa ĝana eĝenoĝoi-iaĝoto nuĝanai, ĝeĝorato
dagarari etuĝamaĝirito nai, eĝaba-rakavato.

Iesu Emausa dabaranai eforito

Mareko 16:12-13

¹³ Mo ĝaro sebonai Iesu ĝena mero ruarua tu
Emausa vanuĝana ĝana ĝeiaĝoto; mo gabu ĝena
manaĝa Ieruselema na tu 11 kilomita kavana.

¹⁴ Ĝerakato-ĝoi nuĝanai, ĝeĝorato dagarari
ĝeguruĝa-guruĝa iaĝirito-ĝoi.

15 Ĝeri raka guruĝa-guruĝai Iesu maki eraka-kavi-iaĝoto, ĝia ĝesi ĝeraka-iaĝoto-ĝoi.

16 Senaĝi tauri ruarua asi ĝeribato ĝia tu dei.

17 Iesu na edanaĝirito, ekirato, “Ĝomi tu kara mai dabarai ĝoraka-guruĝa guruĝa-iaĝiani?” Benamo tauri ruarua ĝeruĝa-tarito, ĝeboĝe-vetuĝato.

18 Benamo ĝia ta, arana Kleopa, na evaĝa-veŝato, ekirato, “Ierusalema ĝana ĝeiaĝomato tarimari fakari ai betaĝu ĝoi moĝo ĝereĝamu mainai beĝe ĝora dagarari asi ribamu?”

19 Iesu evedanaĝito, ekirato, “Kamara dagara?” Ĝia ĝevaĝa-veseto, ĝekirato, “Iesu, Nasareta tari-mana, ĝenai ĝeĝorato dagarari. Ĝia tu peroveta tarimana, Barau ĝoiranai e tarimarima mabarari ĝoirari ai ĝena veiĝa ema ĝena guruĝa maki ma seĝukari.

20 Ĝita ĝera Rubu Veaĝa vereri baregori ema ĝera veĝorikau tarimari na ĝerevaiato bene mase ĝana, ĝevaĝa-satauroato.

21 Senaĝi ĝai ĝatuĝamaĝito, ĝia na Isaraela tari-mari bevaĝa-maĝuririni.

Mai dagara eĝorato beiaĝoma toma tu varau ĝaro toitoi beĝe iaĝo.

22 Moĝa iatanai, ĝema vavine tari na ĝai nuĝama beĝe vaĝa-farevaĝiri. Ĝia tu boĝiboĝi iamoiamonai gara ĝana beĝe iaĝo.

23 Senaĝi tauĝanina asi beĝe doĝaria. Benamo beĝe ĝenoĝoi-iaĝoma, beĝe kira tu, aneru beĝe ĝitari, mo aneru na beĝe kirari, ‘Ĝia tu varau bemaĝuri-ĝenoĝoi,’ beĝesi.

24 Ĝai karoma tari maki gara ĝana beĝe iaĝo, vavine na beĝe kiraĝia kavana beĝe doĝaria,

senāgi Iesu asi beḡe ḡitaia.”

²⁵ Benamo Iesu na ekirarito, ekirato, “Ĝomi tu babo, peroveta tarimari ḡeri guruḡa vaḡa-moḡoniri ai maki kwaibo rakava!

²⁶ Keriso tu moḡesi bene midigu-midigu murinai vau, mareva namonai bene raka-toḡa, ene?”

²⁷ Benamo ḡia varina Mose e peroveta tarimari ḡeri bukai ema Buka Veḡa mabarana maki ḡetorerito guruḡari aniri evaḡa-ribarito.

²⁸ Ĝeiaḡo-viniato-ḡoi vanuḡana Emausa ḡekavinaḡiato, benamo ḡia tu bene raka-vanaḡi etato.

²⁹ Senāgi ḡekira-ḡoiato, ḡekirato, “Ĝai ḡesi notanu, korana belavilavi ema ḡaro maki mai emukunani bene.” Benamo ḡia ḡesi ḡerakatoḡato, ḡetanuto.

³⁰ Ganiḡani gabunai ḡetanu-taḡoto-ḡoi nai, Iesu na beredi eḡabiato, evaḡa-namoato, eduduḡutuato, tauri ruarua evinirito.

³¹ Benamo matari ḡevekeoto, ḡeribato mo tu ḡia. Senāgi ḡia tu ḡoirari ai erekwa-rekwato.

³² Benamo tauri ruarua ḡeveguruḡa-vevinito, ḡekirato, “Dabarai evaḡa-guruḡarani-ḡoi nai, ema Buka Veḡai ḡetorerito guruḡari aniri ḡera ekiraḡi-maḡatarini-ḡoi nai, ḡita nuḡara tu ḡeseḡuseḡuni-ḡoi, noḡa moḡo karava na ḡeḡararini-ḡoi, ene?”

³³ Benamo maoromaoro ḡevariḡisito, Ierusalemā ḡana ma ḡeḡenoḡoi-iaḡoto, Iesu ḡena mero gabanana sebona (11) ma karori ḡesi vegogo-taḡori ai ḡedoḡaririto.

³⁴ Ĝia na tauri ruarua ḡevaḡa-guruḡarito, ḡekirato, “Moḡoni veḡata, Vereḡauka tu

bevariĝisi-ĝenoĝoi ema Simona ĝenai maki eforito.”

³⁵ Benamo tauri ruarua na dabarai eĝorato dagarana ema kamasi Iesu na beredi edudu-ĝutuato vauro, Iesu ĝia na ĝeĝita-leaiato ĝeri ĝekiraĝito.

Iesu tu ĝena mero ĝeri ai eforito

Mataio 28:16-20; Mareko 16:14-18; Ioane 20:19-23

³⁶ Mo tarima ruarua roĝo ĝeguruĝato-ĝoi nuĝanai, Vereĝauka ĝia fakari ai eruĝa-rosito, benamo ekirarito, ekirato, “Maino ĝemi ai bene tanu.”

³⁷ Ĝia tu nuĝari maki ĝefarevaĝi-rakavato ema ĝegarito, ĝia matoru ĝekirato, murava ta ĝeĝitaiato.

³⁸ Senaĝi ĝia ekirato, “Karase nai nuĝami beĝe vekwaraĝi-rakava? Kara dainai ĝodaradarani?”

³⁹ Ĝimagu ema kwakugu ĝoma ĝitari, benamo boĝono riba mai tu au. Ĝoma ĝabi-karagu, benamo boĝono riba, korana murava tu asi viriĝona ema asi turiĝana, ĝoĝitaguni au tu ma viriĝogu e ma turiĝagu.”

⁴⁰ Moĝesi ekirato, benamo ĝimana ema kwakuna evaĝa-ĝitarito.

⁴¹ Senaĝi ĝia tu roĝo ĝedaradarato-ĝoi ĝeri iaku ema ĝeri nuĝa-farevaĝi dainai; benamo Iesu na edanaĝirito, ekirato, “Ĝaniĝani tari maniĝeri ba?”

⁴² Ĝia na maĝani-kone gabugabuna ta ĝeviniato.

⁴³ Benamo Iesu na eĝabiato, ĝoirari ai eĝaniato.

⁴⁴ Benamo evaĝa-guruĝarito, ekirato, “Au tu roĝo ĝomi ĝesi tatanu-vegogoto-ĝoi nai, akiramito-ĝoi: Mose ĝena taravatu e peroveta tarimari

ġeri guruġa ema Salamo ai au varigu ġetorerito guruġari mabarari beġe moġonini.”

⁴⁵ Benamo Iesu na nuġari ekeorito, Buka Veaġa guruġari aniri beġene tuġamaġi-fakari ġana.

⁴⁶ Ma ekirarito, ekirato, “Maġesi ġetoreato: Keriso tu moġesi roġo bemidigu-midiguni, ema ġaro vaġa-toitoinai mase na ma bevariġisi-ġenoġoini.

⁴⁷ Ema ġia aranai vetuġamaġi-kure ema rakava tuġamaġi-fitoġari beġene ġobata-iaġi-rovorovori tanobara mabarari ai, Ierusalemna na bene ve-matama.

⁴⁸ Mai dagara vaġa-moġoniri tarimami tu ġomi.

⁴⁹ Au tauġegu na tu Tamagu na ekiraġi-toreato Iaukana batuġuani, iatami ai befoforini. Ġomi tu Ierusalemna boġono tanu, bene iaġo mo, guba na bemariġoni seġukana boġo ġabiani.”

*Iesu Barau na eġabi-varaġeato guba ġana
Mareko 16:19-20; Apostolo 1:9-12*

⁵⁰ Moġa murinai Iesu na Ierusalemna na eġori-rosirito, ġeiaġoto mo, Betania ġana, benamo ġimana eġabi-vaisirito, evaġa-namorito.

⁵¹ Evaġa-namorito-ġoi nuġanai, Iesu tu ġia ġerina eveġitato, Barau na eġabi-varaġeato guba ġana.

⁵² Ġia na ġetoma-rakarġo viniato murinai, ma iakuri e ma verereri ġesi Ierusalemna ġana ma ġeġenoġoi-iaġoto.

⁵³ Benamo Rubu Veaġai ġetanuto-ġoi, Barau ġevaġa-raġeato-ġoi.

GINITAŪO VARIŪUNA
The New Testament in the Sinaugoro Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sinaugoro long Niugini
Copyright © 1995 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Sinaugoro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
a998e4ce-f2f7-5577-968e-5d2feef358f1